

SUOMALAIS-VENÄLÄISTEN LASTEN ETUNIMET:
VALINTAPERUSTEET JA RAKENNE

Ksenia Eskola
Pro gradu -tutkielma
Suomen ja sen sukukielten maisteriohjelma
Kieli- ja käännöstieteiden laitos
Turun yliopisto
Huhtikuu 2013

ESKOLA, KSENIA:

Suomalais-venäläisten lasten etunimet:
valintaperusteet ja rakenne

Pro gradu -tutkielma, 107 s., 17 liites.
Suomen ja sen sukukielten maisteriohjelma
Huhtikuu 2013

Tutkimus käsittelee lasten etunimien valintaperusteita ja rakennetta Suomessa asuvissa perheissä, joissa toinen vanhemmista on syntyperäinen suomalainen ja toinen venäläinen maahanmuuttaja. Tutkimuksessa käytetty nimiaineisto koostuu 376 etunimestä, jotka on saatu pääosin 2000-luvulla syntyneiltä 184 lapselta. Analyysiin on otettu ensimmäiset, toiset ja kolmannet etunimet. Tutkimusaineisto on kerätty kyselylomakkeella ja haastatteluilla kesällä 2012. Aineistoni lapsista 13 prosentilla on vain yksi etunimi. Tutkimuksessa käytetään sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista menetelmää. Aineiston analyysissä käytän myös omaa natiivin venäjän kielen puhujan kielitajuani.

Tässä tutkielmassa nimervalintaperusteiden luokittelu perustuu Eero Kiviniemen luokitteluun, jonka olen muokannut tutkimukseeni sopivammaksi. Luokittelen nimervalintaperusteet yhteentoista kategoriaan ja esittelen ne yleisyysjärjestyksessä yleisimmästä harvinaisimpaan. Tulokset osoittavat, että suomalais-venäläisten lasten nimervalintaperusteista kolme yleisintä ovat käytännöllisyys, mieltymys nimeen ja nimen periytyminen suvusta. Nimen kansainvälisyys on neljänneksi yleisin nimervalintaperuste. Eniten nimervalinnassa painottuvat käytännölliset seikat eli nimen toimivuus kummankin vanhemman äidinkielellä. Nimervalinnassa otetaan huomioon myös nimen semanttinen sisältö niin, ettei nimi synnyttäisi epämiellyttäviä mielikuvia suomen tai venäjän kielellä. Aineistoni harvinaisin nimervalintaperuste on Venäjän käytännön mukainen patronyymi eli isännimi. Patronyymeja on aineistossani kolme, ja ne on annettu lasten jälkimmäiseksi etunimeksi. Tutkimustulokset osoittavat, että vanhemmat eivät halua antaa lapselleen täysin suomalaista tai venäläistä etunimeä. Syinä siihen ovat sekä nimen lausumisen vaikeus että kiusaamispelko sekä se, ettei nimi kuulosta hyvältä.

Nimien äänteellisten ja rakenteellisten piirteiden analyysi osoittaa, että suomalais-venäläisten lasten etunimet eivät paljonkaan eroa täysin suomalaisten lasten etunimistä. Aineistoni nimet ovat pääosin kaksitavuisia ja vokaaliloppuisia. Nimissä on jonkin verran vierasperäisiä äännteitä, mutta niiden osuus ei ole suuri. Monet etunimet ovat muualla maailmassa tunnettuja nimiä, jotka on annettu suomalaisessa kirjoitusasussa.

Asiasanat: etunimet, etunimien rakenne, etunimien nimervalintaperusteet, henkilönnimet, nimervalinta, nimistö, nimistöntutkimus

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
1.1	Tutkimuksen aihe ja tavoitteet	5
1.2	Keskeiset käsitteet	7
1.3	Aiempi tutkimus ja tärkein lähdekirjallisuus	7
1.4	Tutkimuksen rakenne	8
2	SUOMALAINEN JA VENÄLÄINEN ETUNIMISTÖ.....	9
2.1	Venäläisten nimien translitterointi ja sanapainon merkitseminen.....	9
2.2	Suomalaisen ja venäläisen etunimistön kehitys	10
2.3	Suomalaiset ja venäläiset nimet nykyään.....	14
2.4	Etunimien rakenne.....	15
3	ETUNIMIEN VALINTAPERUSTEET	17
3.1	Nimen valinta suvusta	18
3.2	Muulla tavoin ilmaistu suku- tai perheyhteys	19
3.3	Muut henkilöesikuvat	19
3.4	Nimen kauneus ja mieltymys nimeen	21
3.5	Nimen käyttöön liittyvät näkökohdat	22
3.6	Nimeen sisältyvän ilmauksen merkitys.....	23
3.7	Nimenanto syntymä- tai kastepäivän perusteella.....	23
3.8	Nimenvalinta kaksi- ja monikulttuurisissa perheissä	24
4	TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄ	26
5	AINEISTON NIMIEN VALINTAPERUSTEET	30
5.1	Käytännöllisyys	31
5.2	Mieltymys nimeen.....	38
5.3	Nimi suvusta.....	42
5.4	Kansainvälisyys.....	48
5.5	Nimien keskinäinen yhteensopivuus	51
5.6	Esikuvat suvun ulkopuolelta	56
5.7	Nimen tavallisuus ja erikoisuus.....	60
5.8	Nimen suomalaisuus ja venäläisyys	62
5.9	Nimen semanttinen sisältö	66
5.10	Nimenä venäläinen patronyymi	69
5.11	Muut nimenvaihtoperusteet	69
5.12	Erot tyttöjen ja poikien nimien valinnassa	74

6	AINEISTON MAHDOTTOMINA PIDETYT NIMET	74
6.1	Vanhempien asenteet.....	75
6.2	Nimen semanttisen sisällön vaikutus	77
6.3	Nimen kieli	79
6.4	Tavalliset tai erikoiset nimet	82
6.5	Vaikeasti äännettävät nimet	82
6.6	Muut perustelut	83
7	MUITA HAVAINTOJA NIMENVALINNASTA	83
7.1	Nimervalitsijat	84
7.2	Keskeiset nimilähteet	85
7.3	Etunimien äänteelliset ja rakenteelliset piirteet.....	86
7.4	Pohdintaa nimien kielestä.....	94
8	KOKOAVAA TARKASTELUA.....	96
9	TULOSTEN ARVIOINTIA.....	101
	Lähteet.....	104
	Liitteet	108
	Liite 1: Suomenkielinen kyselylomake.....	108
	Liite 2: Venäjänkielinen kyselylomake.....	111
	Liite 3: Haastattelukysymykset.....	114
	Liite 4: Tyttöjen etunimet aakkostettuna alkukirjaimen mukaan.....	115
	Liite 5: Poikien etunimet aakkostettuna alkukirjaimen mukaan	116
	Liite 6: Tyttöjen etunimet aakkostettuna loppukirjaimen mukaan	117
	Liite 7: Poikien etunimet aakkostettuna loppukirjaimen mukaan.....	118
	Liite 8: Aineiston nimien aakkostettu hakemisto.....	119
	Liite 9: Venäjänkieliset sitaatit	123

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen aihe ja tavoitteet

Tutkimukseni kuuluu onomastiikkaan eli nimistöntutkimukseen. Suomalainen nimistöntutkimus jakautuu paikannimien, henkilönnimien ja muiden nimien, kuten esimerkiksi eläinten nimien, kaupallisten nimien ja kirjallisuuden nimien, tutkimukseen (ks. Ainiala ym. 2008). Tässä pro gradu -työssäni keskityn etunimiin.

Henkilönnimet, joiden kategoriaan etunimetkin kuuluvat, ovat kulttuurisia universaaleja. Tämä tarkoittaa sitä, että henkilönnimiä annetaan kaikissa maailman kulttuureissa. Henkilönnimen keskeisin funktio on ihmisen yksilöinti eli identifiointi. Nimiä tarvitaan ihmisen erottamiseen yhteisön muista jäsenistä, ja nimiä käyttäessämme voimme puhua ihmisestä kuvailematta kaikkia hänen ominaisuuksiaan. (Kiviniemi 1982: 11; Saarelma-Maunumaa 2001: 192; Ainiala ym. 2008: 162–163.) Koska nimet heijastavat kulttuuria, niillä on myös tärkeä sosiaalis-kulttuurinen funktio (Saarelma-Maunumaa 2003: 32; Ainiala ym. 2008: 18).

Nimi on tärkeä osa nimenkantajan identiteettiä, ja nimet kertovat paljon sekä nimenkantajasta että -antajasta. Etunimien valintaan vaikuttavat monet tekijät, esimerkiksi nimenantajan äidinkieli, kansallisuus, uskonto ja sosiaalinen status (Ainiala ym. 2008: 19). Nimi voi paljastaa kantajansa iän ja etnisen taustan (Tikkala 2007: 450). Maahanmuuton ja kansainvälistymisen myötä henkilönnimistö muuttuu jatkuvasti. Venäjänkieliset maahanmuuttajat ovat Suomen suurin maahanmuuttajaryhmä (SVT: 2012), ja siksi onkin mielenkiintoista tutkia, minkälaisia nimiä ja millä perustein nimet valitaan perheissä, joissa toinen vanhemmista on suomalainen ja toinen venäläinen.

Tässä pro gradu -työssäni tarkastelen etunimien valintaperusteita ja rakennetta Suomessa asuvissa suomalais-venäläisissä perheissä. Suomalais-venäläisellä perheellä tarkoitan perhettä, jossa toinen vanhemmista on syntyperäinen suomalainen ja puhuu äidinkielenään suomea, toinen venäjää, ja heillä on yhteinen lapsi tai lapsia. Aineistoni lasten venäläiset vanhemmat ovat asuneet Suomessa keskimäärin kolmetoista vuotta. Tutkimusaineiston käsittelyssä käytän sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista menetelmää, joiden lisäksi hyödynnän omaa natiivin venäjän kielen puhujan kielitajuani.

Tässä tutkielmassani pyrin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin, joista ensimmäinen on tutkimukseni pääkysymys ja siksi laaja.

1. Millä perustein etunimiä valitaan suomalais-venäläisissä perheissä?

- Minkälaisia ovat nimervalintaperusteet suomalais-venäläisissä perheissä, ja mikä on niiden yleisyysjärjestys?
- Eroavatko suomalais-venäläisten perheiden lasten nimervalintaperusteet suomalaisten perheiden nimervalintakäytännöistä? Tämä ei ole varsinainen tutkimuskysymykseni, vaan vertaan tutkimustuloksiani Kiviniemen tuloksiin luvussa 9 Tulosten arviointia.
- Valitsevatko suomalais-venäläisten perheiden vanhemmat lapsilleen suomalaisia, venäläisiä vai kansainvälisiä nimiä? Haluavatko nimenantajat korostaa nimervalinnassa molempia kulttuureja?
- Vaikuttaako annettujen etunimien määrään se, että Venäjällä on tapana antaa vain yksi etunimi, kun Suomessa niitä voi olla kaksi tai kolme.

2. Minkälaisia suomalais-venäläisten lasten etunimet ovat rakenteeltaan?

- Noudattavatko etunimet suomalais-venäläisissä perheissä viskurilakia? Onko nimissä enemmän kirjaimia ja tavuja?
- Onko suomalais-venäläisten lasten etunimissä enemmän vierasperäisiä foneemeja, kirjainyhdistelmiä tai loppukonsonanttisuutta?

Tutkimukseni hypoteesi on, että suomalais-venäläisissä perheissä etunimiä valitaan suunnilleen samoin perustein kuin suomalaisissa perheissä. Oletan kuitenkin, että aineistoni lapsille on pyritty antamaan etunimiä, jotka ovat helposti lausuttavia kummankin vanhemman äidinkielellä tai ovat käytössä kummassakin maassa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi nimet *Anna*, *Maria*, *Veera/Vera*. Tämän lisäksi oletan, että aineistoni lapsille on annettu suomalaisen ja venäläisen etunimen yhdistelmiä, esimerkiksi *Aino Anastasia*.

Koska otaksun, että nimiyhdistelmässä halutaan yhdistää suomalainen ja venäläinen nimi, tarkastelen ensimmäisten nimien lisäksi myös toisia ja kolmansia nimiä. Lasten henkilöllisyyden suojaamiseksi en kuitenkaan tuo esille todellisia nimiyhdistelmiä. Tutkimushypoteesini perustuu siihen olettamukseen, että suomalais-venäläisillä lapsilla

on sukulaisia Venäjällä, ja tästä syystä nimien pitää olla helppo lausua paitsi suomeksi, myös venäjäksi. Tämän lisäksi oletan, että vanhemmat haluavat molempien maiden kulttuurien näkyvän etunimissä. Nimien rakenteen osalta oletan, että suomalais-venäläisten lasten etunimissä on enemmän suomen kielelle vieraita foneemeja ja vähemmän etuvokaalisia (äänteitä *ä, ö* ja *y* sisältäviä) nimiä.

1.2 Keskeiset käsitteet

Uusia termejä esittelen tutkimuksessani sen mukaan, kun ne tulevat tekstissä esille. Keskeisiä termejä on tarpeen selittää jo työn tässä vaiheessa. *Etunimi* on ihmisen virallinen sukunimen edellä sijaitseva nimi (Ainiala ym. 2008: 172). *Nimiyhdistelmällä* tarkoitan tässä kahden tai kolmen etunimen yhdistelmiä. *Ensinimi* on nimiyhdistelmän ensimmäinen etunimi ja *jälkinimi* toinen tai kolmas etunimi. *Viskurilaki* on suomen kielessä toimiva periaate, jonka mukaan raskaampi aines sijoitetaan kevyemmän jälkeen, esimerkiksi nimiyhdistelmässä *Timo Juhani* (Kiviniemi 1993: 11).

Koska nimien kirjoitusasut ovat usein tarkasti pohdittuja ja nimenkantajille tärkeitä (Saarelma-Maunumaa 1996: 161), kiinnitän tutkimuksessani nimien kirjoitusasuihin erityistä huomiota. Tarkoitan eri nimillä kaikkia eri tavoin kirjoitettuja nimiasuja, esimerkiksi *Olivia* ja *Oliwia* ovat eri nimiä. Suomen kielen ortografialle vierailta kirjaimilla on mahdollisesti haluttu korostaa kansainvälisyyttä, esimerkiksi nimissä *Alexandra* (vrt. *Aleksandra*), *Victoria* (vrt. *Viktoria*), *Alex* (vrt. *Aleksi*).

Venäläisistä epävirallisista nimistä puhuessani käytän termiä nimen *deminutiivimuoto*, joka tarkoittaa virallisen etunimen vakiintunutta deminutiivimuotoa. Näitä ovat esimerkiksi *Vanja* < *Ivan*, *Katja* < *Jekaterina*, *Liza* < *Jelizaveta*. *Kutsumanimellä* tarkoitan tässä tutkimuksessa puhuttelussa käytettävää etunimeä.

1.3 Aiempi tutkimus ja tärkein lähdekirjallisuus

Suomalaisten nimenvaihtoperusteita on varsin perusteellisesti tutkinut professori Eero Kiviniemi. Tärkeimmät lähteeni ovat Kiviniemen vuoden 1982 teos *Rakkaan lapsen monet nimet – Suomalaisten etunimet ja nimenvaihtaminen* sekä vuonna 2006 ilmestynyt

Suomalaisten etunimet -teos. Käytän jonkin verran myös Kiviniemen teosta Iita Linta Maria – Etunimiopas vuosituhatosen vaihteeseen (1993). Nimien alkuperä ei ole tutkimukseni varsinainen kohde, mutta tarvitsen tutkimuksessani jossain määrin tietoa myös nimien etymologiasta. Apunani käytän nimien etymologiaa käsitteleviä etunimikirjoja, kuten Kustaa Vilkkunan Etunimet (2005), Pentti Lempiäisen Suuri etunimikirja (2004) ja Minna Saarelman Nimi lapselle (2007).

Suomessa on tehty melko paljon suomalaista etunimistöä käsitteleviä pro gradu -töitä, joissa tarkastellaan muun muassa nimien valintaperusteita, nimistä syntyviä mielikuvia ja nimien rakennetta. Käytän tässä tutkimuksessa apunani Reetta Tuppuraisen (2005), Mikko Perttusen (2011), Liina Pylvänäisen (2011) ja Saara Pirkolan (2012) pro gradu -tutkielmia.

Ruotsalaisista tutkijoista Emilia Aldrin (2009) on tutkinut Göteborgissa asuvien kaksikielisten ja monikulttuuristen perheiden nimervalintaa ja nimi-identiteettiä. Norjalainen tutkija Guro Reiser (2007) selvittää artikkelissaan Norjan Tromssassa asuvien kaksikielisten perheiden nimervalintaa.

Venäläistä nimistöä ovat tutkineet esimerkiksi A. V. Superanskaja (2005), myös yhdessä A. V. Suslovan kanssa (2010), V. A. Nikonov (1974, 1988 ja 1989) ja N. A. Pertovski (2005 [1996]), joiden teoksia käytän venäläistä nimistöä kuvatessani. Heidän pääosin etymologiset tutkimuksensa ovat painottuneet 1970–1980-luvuille.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkielman teoriaosuus jakaantuu kahteen pääluokkaan: luvussa 2 kuvailen suomalaisen ja venäläisen etunimistön kehitystä, nykyistä nimikäytäntöä Suomessa ja Venäjällä sekä nykynimien rakennetta. Luvussa 3 esittelen suomalaisten nimervalintaperusteita käyttäen Kiviniemen luokittelumalleja (1982, 2006), joiden avulla käsittelen keräämäni aineistoa luvussa 5. Luvussa 4 esittelen aineistoani, sen keruutapaa ja käyttämäni menetelmää.

Luvussa 5 analysoin kokoamaani aineistoa nimervalintaperusteittain. Tarkastelen kussakin nimervalintaperusteessa ensin tyttöjen ja poikien ensinimiä, minkä jälkeen

käsittelen tyttöjen ja poikien jälkinimiä. Luvussa 6 tarkastelen vanhempien mahdottomiksi arvioimia etunimiä eli sellaisia etunimiä, joita he eivät antaisi tai antaneet lapselleen. Luvun 6 käsittely täydentää luvussa 5 saatuja tuloksia ja luo kokonaiskuvan nimervalintaperusteista suomalais-venäläisissä perheissä. Luvussa 7 esittelen muita havaintoja nimervalinnasta sekä sen mukaan, kumpi vanhemmista nimien on valinnut että keskeisten nimilähteiden mukaan. Samassa luvussa käsittelen nimien rakennetta ja pohdin nimien kieltä eli nimien kansainvälisyyttä, suomalaisuutta ja venäläisyyttä. Luvussa 8 kokoan tutkimustulokseni yhteen ja arvioin niitä luvussa 9.

2 SUOMALAINEN JA VENÄLÄINEN ETUNIMISTÖ

Käsittelen tässä luvussa suomalaisen ja venäläisen etunimistön kehitystä sekä nykytilannetta. Luvussa 2.1 kuvailen venäläisten nimien translitterointikäytäntöä, minkä jälkeen siirryn tarkastelemaan luvussa 2.2 suomalaisen ja venäläisen etunimistön historiaa näitä kahta nimijärjestelmää vertaillen. Sivuan myös sukunimien sekä Venäjällä käytettävien patronymien syntyä. Luvussa 2.3 käsittelen nykyaikaista suomalaista ja venäläistä nimikäytäntöä, minkä jälkeen kuvailen luvussa 2.4 nimien rakennetta.

2.1 Venäläisten nimien translitterointi ja sanapainon merkitseminen

Venäläisten nimien translitteroidussa kirjoitusasussa on kirjavuutta sekä Suomessa että muualla maailmassa. Tämä johtuu siitä, että on olemassa useita tapoja muuntaa kyrillisiä kirjaimia latinalaiseen kirjoitusjärjestelmään. Suomessa on käytössä kaksi translitterointikaavaa: kansainvälinen translitterointikaava (standardi ISO R9) ja kansallinen translitterointikaava (SFS 4900). Kotimaisten kielten keskuksen julkaisema Venäläisten henkilönnimien opas suosittelee käyttämään jälkimmäistä translitterointikaavaa, koska se on tarkoitettu suomalaisille (Mikkonen 2006: 28). Käytän tässä tutkimuksessa henkilönnimiä ja muita venäläisiä sanoja translitteroidessani kansallista translitterointikaavaa¹ sekä tutkielman tekstissä että venäläisiä teoksia sisältävässä lähdeluettelossa.

¹ Kansallisesta translitterointikaavasta ks. VHO: 17.

Jotkin kyrilliset kirjaimet aiheuttavat translitteroinnissa ongelmia. Oman tutkimukseni kannalta on tärkeä mainita sananalkuinen *e* [je] ja sananloppuinen *j i:n* jäljessä. Koska sananalkuisen *e:n* translitteroinnissa on ollut kirjavuutta (ja on edelleenkin), näkee joskus seuraavasti translitteroituja nimiä: *Ekaterina* (ven. *Екатерина*) ja *Elena* (ven. *Елена*). Tämä translitteraatio ei kuitenkaan vastaa nimien oikeaa ääntämystä. Sananalkuinen venäläinen kirjain *e* tulisi translitteroida *je:nä* ja ääntää seuraavasti: *Jekaterina* [jekaterina], *Jelena* [jelena] eikä *Ekaterina* [ekaterina], *Elena* [elena]. Sananloppuinen *j i:n* jäljessä jätetään merkitsemättä: *Dmitri* [dmitrij] (ven. *Дмитрий*), mikä sopii paremmin suomen kielen taivutussääntöihin. Esimerkiksi on helpompi taivuttaa *Dmitri*: *Dmitrin*, *Dmitriä*, *Dmitriin* kuin *Dmitrij*, *Dmitrijn*, *Dmitrijä*, *Dmitrijhin* (ks. myös VHO 2005: 18, 21).

Venäläisissä nimissä – toisin kuin suomalaisissa – paino ei aina ole ensimmäisellä tavulla (Nikunlassi 2002: 89), joten merkitsen tarvittaessa nimen painollisen vokaalin alleviivauksella; esimerkiksi *Aleksandr*-nimen paino on 3. tavulla. Jos paino on 1. tavulla, jätän sen merkitsemättä. Ääntämistavan selvyuden varmistamiseksi käytän tarvittaessa hakasulkuja, esimerkiksi *Ekaterina* [jekaterina].

2.2 Suomalaisen ja venäläisen etunimistön kehitys

Esikristillisen ajan nimistöstä tiedetään vähän, koska kirjallisia lähteitä on niiltä ajoilta muutenkin niukasti. Suomalaisia henkilönnimiä alkoi näkyä asiakirjoissa 1300-luvulta lähtien. Esikristillisellä ajalla ihmisillä oli vain yksi nimi, jota Kiviniemi (1982: 29) kutsuu yksilönnimeksi. Tuolloin käytettiin myös lisänimiä, jotka eivät olleet systemaattisesti periytyviä (Kiviniemi 1982: 55). Nimiä oli sekä yksiosaisia (*Hyvä, Iha, Lempi, Päivä*) että kaksiosaisia (*Ihalempi, Hyvätoivo, Mielipäivä*) (Ainiala ym. 2008: 207). Myös Venäjällä oli käytössä kaksiosaisia nimiä (Kiviniemi 1993: 118). Superanskajan (2005: 18) mukaan kaksiosaisia olivat ruhtinaalliset eli ruhtinailla käytössä olleet nimet, esimerkiksi *Jaroslav*, *Mstislav* ja *Svjatoslav*. Nämä nimet oli muodostettu kahdesta osasta, jotka muinaisvenäjäksi tarkoittivat seuraavia asioita: *Jaroslav*: *jaro* (*jarko*) 'kirkkaasti' ja *slav* 'kunnia' (Superanskaja 2005: 349), *Msti-slav* *mstitj* 'kostaa' ja *slav* 'kunnia' (Superanskaja 2005: 245), *Svjato-slav*: *svjatoj* 'pyhä; pyhimys' ja *slav* 'kunnia' (Superanskaja 2005: 295).

Sekä muinaissuomalaiset että muinaisvenäläiset nimet viittasivat luontoon ja eläimiin tai kuvasivat nimenkantajan ulkonäköä. Venäläisistä nimistä mainittakoon *Guba* 'huuli', *Nesmejana* 'se, joka ei naura', *Smejana* 'se, joka nauraa', *Neulyba* 'se, joka ei hymyile', *Smirnoj* 'nöyrä' (Superanskaja 2010: 51). Eläimiin viittaavia muinaissuomalaisia nimiä ovat esimerkiksi *Etana*, *Hirvi*, *Susi* ja luontoon vastaavasti *Honka*, *Paju*, *Talvi* ja *Tammi* (Ainiala ym. 2008: 208). Myös Venäjällä oli samantapaisia nimiä: *Volk* 'susi', *Korova* 'lehmä', *Žerebec* 'ori'; *Moroz* 'pakkanen', *Vešnjač* 'kevällä syntynyt' ja *Zima* 'talvi'. Luontoon viittaavia muinaisvenäläisiä nimiä olivat esimerkiksi *Vetka* 'oksa', *Trava* 'ruoho'. Venäjällä oli myös pahaenteisiä nimiä, joiden tarkoituksena oli karkottaa pahat voimat, sairaudet ja kuolema: *Zloba* 'ilkeys' tai 'kauna', *Nemil* 'ei-rakas'. (Superanskaja & Suslova 2010: 51–52.)

Suomalaisia esikristillisiä nimiä väitöskirjassaan tutkinut A. V. Forsman (2011 [1891]: 10) toteaa, että alun perin kaikki nimet olivat semanttisesti läpinäkyviä. Ajan mittaan muinaissuomalaiset henkilönnimet menettivät semanttisen läpinäkyvyytensä, kun lapsia alettiin nimetä sukulaisten mukaan (Ainiala ym. 2008: 208–209). Samoin on käynyt Venäjällä, ja nykyään Venäjällä on vain neljä semanttisesti läpinäkyvää nimeä, jotka kaikki ovat tulleet käyttöön kreikan kielestä kääntämällä: naistennimet *Vera* 'usko', *Nadežda* 'toivo', *Ljubov* 'rakkaus' ja miestennimi *Lev* 'leijona' (Superanskaja 2010: 47).

Ainiala ym. (2008: 196) huomauttaa, että vaikka termiä *kristillinen nimi* käytetään usein, täsmällisempi termi olisi *kristillisperäinen nimi* eli nimi, joka tavalla tai toisella liittyy kristinuskoon. Käytän siis tässä tutkimuksessa termiä *kristillisperäinen nimi*.

Kristinusko saapui nykyiselle Venäjän alueelle vuonna 988² (Superanskaja 2010: 58). Kristinusko vaati kristillisperäisten nimien ottamista, joten ihmisiä alettiin nimetä pyhimysten mukaan. Kiviniemi (2006: 25) toteaa, että kristillisperäisten nimien käyttö alkoi yleistyä Venäjällä 1100-luvulla. Kirkko ei halunnut tunnustaa vanhoja muinaisvenäläisiä eikä myöskään slaavilaisia nimiä kuten *Vladislav*, *Svjatogor*. (Superanskaja & Suslova 2010: 60).

² Joidenkin tutkijoiden mukaan (esim. Ainiala ym. 2008: 197) kristinusko saapui Venäjälle vasta vuonna 989 (ei 988).

Suomeen kiristinusko saapui 1100-luvulla ja eli aluksi rinnakkain vanhojen uskomusten kanssa noin kolmensadan vuoden ajan (Kiviniemi 1993: 119). Siirtyminen muinaisista nimistä kristillisperäisiin nimiin tapahtui siis sekä Suomessa että Venäjällä hitaasti. Samoin kuin Venäjällä, myös Suomessa kristilliset nimet elivät pitkään rinnan esikristillisen ajan nimien kanssa. Vilkuna (2005: 11) toteaa, että muinaissuomalaisia nimiä esiintyi Suomen syrjäseuduilla 1500-luvulle asti. Venäjällä muinaisnimien anto jatkui kristillisperäisten nimien rinnalla noin 1600-luvulle asti, mistä lähtien kirkko saavutti niin vahvan aseman, että kristilliset nimet tulivat pakollisiksi (Kiviniemi 2006: 234). Superanskaja (2010: 58) toteaa, että 1600-luvun lopussa ei-kristillisperäisten nimien käyttö oli kielletty kaikissa yhteiskuntaluokissa, mutta niiden käyttö jatkui epävirallisissa yhteyksissä.

Kristinuskon tulon myötä muinaissuomalaiset nimet hävisivät kokonaan käytöstä (Kiviniemi 1993: 117; Ainiala ym. 2008: 209). Syynä siihen oli toisaalta se, että vielä esikristillisellä ajalla muinaissuomalaiseen nimistöön oli lainattu germaanisia henkilönnimiä, ja toisaalta se, etteivät suomalaiset nimet säilyneet pyhimystenniminä (Ainiala ym. 2008: 208–210). Oja (2011: 11) toteaa, että Suomessa oli vain kaksi omaa pyhimystä: ruotsalainen Hemmingus (Hemminki) ja taustaltaan englantilainen Henrik. Pyhimysten nimiä oli julkaistu virsikirjojen kalentereissa ja myöhemmin myös alkamanakoissa. Ensimmäisen suomenkielisen nimikalenterin julkaisi Mikael Agricola vuonna 1544 Rukouskirjassaan. Alkuaan kalenterit tehtiin ikuisiksi, eli niitä ei tarkoitettu millekään tietylle vuodelle, ja nimiä niissä oli vähemmän kuin vuodenväiviä. (Oja 2011: 25–26.) Nimien määrä lisääntyi vähitellen, ja Kiviniemi (1982: 103) kertoo, että vuoden 1686 kalenterista alkaen nimi löytyi jo lähes jokaisen päivän kohdalta. Ensimmäisen suomenkielisen almanakan julkaisi vuonna 1705 professori Laurentius Tammelin.

Koska samat nimet toistuivat myös Venäjällä usein, tarvittiin ihmisten erottamiseksi muitakin keinoja. Venäjällä alettiin 1400-luvulla käyttää isän nimestä muodostettuja patronyymejä. Aluksi patronyymin saivat vain yhteiskunnan ylimmät luokat, mutta ajan mittaan patronyymit levisivät myös tavallisen kansan keskuuteen (Superanskaja 2010: 83). Superanskajan (2010: 91) mukaan sukunimet alkoivat muotoutua Venäjällä 1500–1600-luvuilla ylimmissä yhteiskuntaluokissa. Sukunimet yleistyivät suurimmalla osalla venäläistä väestöä 1700–1800-luvuilla (Nikonov 1974: 7; Gorbanevski 1983: 106).

Sekä Suomessa että Venäjällä vierasperäiset kristinuskosta lähtöisin olevat nimet saivat usein kansanomaisia asuja. Saarelma (2006: 30) mainitsee esimerkiksi Suomessa käytetyistä kansanomaisista nimiasuista seuraavat: *Antti* (< *Andreas*), *Liisa* (< *Elisabet*), *Mikko* (< *Mikael*). Saarelman (2006: 31) mukaan virallisissa asiakirjoissa kansanomaisia nimiasuja ei kuitenkaan käytetty. Lampinen (2001: 6) huomauttaa, että kansanomaisia nimiasuja kuten *Pekka* ja *Mikko* alettiin antaa virallisiksi nimiksi 1800-luvun jälkipuoliskolla. Venäjällä venäjän kielelle vieraat kahden tai kolmen vokaalin yhtymät poistuivat vierasperäisistä pyhimysten nimistä: *Deni*s < *Deonisi*, *Ivan* < *Ioann*. (Nikonov 1988: 19).

1700-luvun lopussa Suomessa tuli mahdolliseksi antaa useampi kuin yksi etunimi (Kiviniemi 2005: 66). Nimijärjestelmän uudistuksen vakiintuminen kesti kaksi vuosisataa. Usean nimen anto levisi Suomen rannikolta sisämaahan ja yhteiskunnan ylimmistä luokista alempiin. Itä-Suomessa yksinimisyys on säilynyt pitkään ortodoksisen perinteen takia. (Kiviniemi 2006: 72–76; Ainiala ym. 2008: 215.) Nykyään yksinimisyys on Suomessa harvinaista, yhden nimen saa alle kaksi prosenttia lapsista (Kiviniemi 2006: 100).

1800-luvulla Suomeen tuli kansallisuusaate. Vuosisadan loppupuolella nimiä alettiin suomalaistaa, ja omakielisiä etunimiä suosittiin eniten 1910–1940-luvuilla (Kiviniemi 2005: 66–67). Venäjän vallan aikana suomalaiseen nimistöön tuli venäläisperäisiä nimiä, esimerkiksi Venäjän ruhtinasperheen nimiä (*Aleksandra*, *Aleksei*, *Nikolai*, *Olga*). 1800-luvulla tapahtui myös etunimistön suomalaistumista. Suomalaisia nimiä luotiin suomen kielestä (*Arvo*, *Ilma*), käännettiin muista kielistä (*Voitto* < *Victor*) sekä saatiin Kalevalasta (*Aino*, *Ilmari*, *Kyllikki*, *Väinö*). (Ainiala ym. 2008: 214–216.) Silloin sepitettyjen uusien omakielisten nimien käyttö oli pitkään sukupuolen suhteen vakiintumatonta (Lampinen 2001: 7).

Ennen vuoden 1917 vallankumousta Venäjällä etunimet olivat kristillisperäisiä, ja koska nimenantoa säätelivät kirkko, ei nimistö juurikaan pystynyt muuttumaan. (Nikonov 1988: 38). Lampisen (2001: 4) mukaan myös Suomessa nimenantoa ennen 1900-lukua ohjasi melko paljon papisto.

Vuoden 1917 vallankumouksen jälkeen Venäjällä kirkko erotettiin valtiosta, ja vanhemmat saivat nimetä lapsensa millä tahansa nimellä. Kristilliset nimet eivät siis

enää olleet pakollisia. Silloin alkoi kokonaan uusi vaihe nimien luomisessa. (Superanskaja 2010: 67.)

2.3 Suomalaiset ja venäläiset nimet nykyään

Nykyään Suomessa virallisia henkilönnimiä ovat etu- ja sukunimet. Suomessa nimenantoa säädellään nimilaililla. Etunimilaki tuli voimaan vuonna 1946, ja vuonna 1985 se yhdistettiin sukunimilain kanssa. Nimilakia on uudistettu viimeksi vuonna 2005. (Kiviniemi 2006: 150.) Nimilain mukaan etunimiä saa olla enintään kolme. Etunimet on ilmoitettava joko maistraatille tai kirkon seurakunnalle kahden kuukauden kuluessa lapsen syntymästä. (Ainiala ym. 2008: 237–238.)

Nykyisin suomalaisille lapsille annetaan tavallisimmin kaksi etunimeä, ja vain yhden etunimen anto on harvinaista. Esimerkiksi 2000-luvun alussa yhden nimen sai vain yhdestä kahteen prosenttia lapsista. (Mikkonen 2005: 20; Ainiala ym. 2008: 228.) Mikkonen (2005: 20) ja Lampinen (2001: 7) huomauttavat kuitenkin, että myös kolmen nimen anto näyttää lisääntyvän. Mikkosen (2005: 21) havaintojen mukaan suomalaisessa nimenannossa tavoitellaan toisaalta kansainvälisyyttä ja toisaalta suomalaisuutta, toisaalta yksilöllisyyttä ja toisaalta tavallisuutta. Jotkut haluavat lapselleen monissa maissa tunnetun nimen ja korostavat nimen kansainvälisyyttä esimerkiksi erikoisella kirjoitusasulla (*Alex, Nico*). Suomalaisuuden korostamisessa taas käytetään etenkin luontoaiheisia nimiä kuten *Lumi, Pyry* ja *Suvi*. Jotkut vanhemmat haluavat antaa lapselleen tavallisen nimen, joka löytyy almanakasta, ja toiset taas erikoisen.

Venäläinen nimijärjestelmä muistuttaa melko paljon suomalaista. Venäjällä viralliseen nimeen kuuluu kolme elementtiä: etunimi, patronyymi ja sukunimi. Erona suomalaiseen nimijärjestelmään on patronyymien (isän nimestä johdetun nimen) käyttö. Voutilainen 2002: 38) selittää venäläisten patronyymien muodostustapoja seuraavasti: naisen patronyymi muodostetaan johtimilla *-ovna, -jevna* (*Mihailovna* < *Mihail*, *Grigorjevna* < *Grigori*) ja miehen *-ovitš, -jevitš* (*Mihailovitš* < *Mihail*, *Grigorjevitš* < *Grigori*). Suullisessa vuorovaikutuksessa patronyymien käyttö on kohtelias tapa puhutella aikuista (Golomidova 2005: 16).

Venäjällä epävirallisten puhuttelunimien käyttö on erittäin yleistä. Rylov (2006: 210) väittää, että arkisessa kanssakäymisessä virallisia nimiä käytetään Venäjällä harvoin ja ne ovat ikään kuin varattuja viralliseen käyttöön patronyymin kanssa. Esimerkkinä mainittakoon puhuttelunimi *Katja* (< *Jekaterina*) vrt. *Jekaterina Mihailovna*. Superanskaja ja Suslova (2010: 127) toteavat, että etenkin epävirallisissa tilanteissa, kuten kotona tai työkavereiden ja ystävien kesken, käytetään epävirallisia lyhennettyjä (deminutiivisia) nimiä. Nämä nimet (esimerkiksi *Katja*, *Maša*, *Serjoža*) ovat lempeitä ja kotoisia ja eroavat tyyliltään virallisista nimistä (*Jekaterina*, *Marija*, *Sergei*). Ne ovat käytännöllisempiä kuin pitkät viralliset nimet. Lyhennettyjen nimien lisäksi Venäjällä on käytössä lempinimiä, jotka ovat usein virallisia etunimiä pitempiä.

Venäjällä nimenantoa säätelevä laki ei ole yhtä yksityiskohtainen kuin Suomessa. Venäläisessä laissa ei esimerkiksi ole määritelty, kuinka monta etunimeä lapsi voi saada. Superanskaja ja Suslova (2010: 94) toteavat, että nimenannolle Venäjällä ei ole rajoituksia. Käytännössä päätöksiä tekevät kaupunkien viranomaiset. Internetistä löytyy noin vuodesta 2000 alkaen keskusteluja muun muassa siitä, saako Venäjällä antaa lapselle kaksi tai kolme nimeä. Näistä keskusteluista olen löytänyt lukuisia esimerkkejä siitä, että sellainen tapa on leviämässä Venäjällä. Ortodoksisen perinteen mukaan Venäjällä on pitkään ollut tapana antaa vain yksi etunimi. Viime aikoina on alettu antaa kahtakin etunimeä tai yhdysnimiä. Esimerkiksi Kurganin alueen (Uralin federaatiopiirin) siviilirekisteritoimiston internetsivuilla on 28.3.2012 julkaistu artikkeli³ kahden nimen ja yhdysviivallisten yhdysnimien antamisesta. Artikkelissa kehoitetaan käyttämään yhdysviivallista yhdysnimeä, jotta se ei sekoittuisi patronyymiin.

2.4 Etunimien rakenne

Etunimien rakennetta on tutkinut Eero Kiviniemi (1982), ja Liina Pylvänäisen pro gradu -tutkielma (2011) esittää suomalaisten nimien rakenteesta tätä uudempia tuloksia. Pylvänäinen käyttää aineistona suomalaisen nimipäiväkalenterin (2011) 834:ää nimeä. Aineistoksi hän valitsi nimenomaan kalenterinimet paitsi aineiston rajaamisen helpottamiseksi myös nimien yleisyyden vuoksi.

³ Dvojnyje imena. <http://zags.kurganobl.ru/dvojnye_imena.html>. Viitattu 12.2.2013.

Pylvänäinen (2011: 46, taulukko 7) toteaa, että suomalaisissa kalenterinimissä yleisimmät vokaalit ovat *a*, *i*, *e* ja harvinaisimmat *ä* ja *ö*. Syynä kirjainten *ä* ja *ö* vähyyteen saattaa olla, että suomen kielessä *ö*-vokaalilla on pejoratiivinen sävy, joka saattaa liittyä ilmeisesti myös *y*- ja *ä*-vokaaleihin (Leino 1972: 92). Kiviniemen (2006: 115) mukaan naisten ja miesten etunimien välillä ei suomen kielessä ole selkeitä morfologisia eikä semanttisia tuntomerkkejä, mutta joitakin miesten ja naisten nimille tyypillisiä piirteitä on mahdollista havaita. *o*-vokaali on yleisempi miesten kuin naisten nimissä (Kiviniemi 1982: 166; Pylvänäinen 2011: 63). *i* on taas yleisempi naisten kuin miesten nimissä (Leino 1972: 97; Kiviniemi 1982: 167; Pylvänäinen 2011: 63).

Loppuäänteistä naisilla tyypillisin on *a* ja miehillä *o* (Kiviniemi 1982: 166; Lampinen 2001: 7; Pylvänäinen 2011: 61, 88). Poikkeustapauksina Lampinen mainitsee (2001: 7) kuitenkin nimet *Pirkka* ja *Pirkko*. Kaksoisvokaalit esiintyvät kalenterinimissä yleisyysjärjestyksessä seuraavasti: *aa*, *ee*, *ii*, *oo*, *uu* ja *yy* (Pylvänäinen 2011: 47). Konsonanteista seuraavat eivät Pylvänäisen aineistossa esiinny kertaakaan: *c*, *q*, *w* ja *z*; yleisiksi konsonanteiksi osoittautuivat *l*, *n*, *r*, *t*, *s*, *k* ja *m* (Pylvänäinen 2011: 50–51). Pylvänäisen aineistossa naisten nimet alkavat useimmiten kirjaimilla *a*, *m* ja *s* ja miesten nimet kirjaimilla *a*, *j* ja *t*.

Pylvänäisen tulokset (2011: 89) osoittavat, että valtaosa kalenterinimistä on kaksitavuisia. Nimiyhdistelmiä tutkinut Kiviniemi (2006: 108–110) toteaa, että kaksitavuisia ja vokaaliloppuisia ovat yleensä ensinimet, kun taas jälkinimet ovat useimmiten kolmi- tai nelitavuisia ja loppuvat konsonanttiin. Suomen kielessä toimii niin sanottu viskurilaki, jonka mukaan raskaampi kieliaines sijoitetaan kevyemmän jälkeen. Etunimiyhdistelmissä viskurilaki ilmenee tavurakenteessa 2+3, mutta myös tavurakenteessa 2+2, mikäli jälkimmäisen nimen äännerakenne on ensimmäistä nimeä raskaampi, kuten esimerkiksi nimissä *Niko Markus* ja *Anna Riikka*. Kiviniemi huomauttaa, että etunimiyhdistelmät voivat olla viskurilain mukaisia, vastaisia tai neutraaleja. Leino huomasi jo vuoden 1972 artikkelissaan (1972: 98), ettei viskurilain vaikutus ole enää niin selvä kuin oli aiemmin.

Suomen kielessä on myös yhdysnimiä, jotka voivat olla yhteen kirjoitettuja, esimerkiksi *Annastiina*, ja yhdysviivallisia eli sellaisia, jotka kirjoitetaan yhdysviivalla, esimerkiksi *Anna-Stiina* (ks. Kiviniemi 1993: 21–22). Kiviniemen (2006: 92) mukaan yhdysnimien suosio on alkanut vähentyä 1990-luvulta lähtien ja niiden käyttö on yleisempää tytöillä

kuin pojilla. Kiviniemi (2006: 92) toteaa, että usein kutsumanimenä käytetään yhdysnimen alkuosaa.

Nimen kirjoitusasulla on tärkeä rooli nimenvälinnassa. Nimien suomenkielisinä piirteinä voidaan pitää pitkävokaalisia nimiasuja (*Piia* < *Pia*), konsonanttiloppuisten nimien korvaamista vokaaliloppuisilla (*Oskari* < *Oskar*, *Aleksi* < *Alex*) ja y-kirjaimen korvaamista i-kirjaimella (*Fanni* < *Fanny*). Seuraavat konsonantit ja kirjainyhdistelmät ovat suomen kielen ortografialle vieraita: *c*, *q*, *w*, *x*, *z* sekä *th* t:n merkkinä, *ph* f:n merkkinä ja *chr* *kr*:n merkkinä. (Kiviniemi 1993: 127–141.) Könönen (2001: 109) mainitsee, että yleisnimissä näiden lisäksi vieraita ovat foneemit *b*, *f*, *g* ja *å*. Tavurakenteen tasolla suomen kielelle epätavallisina voidaan pitää yksitavuisia nimiä, kuten esimerkiksi *Tom* (vrt. *Tomi*) ja *Paul* (vrt. *Pauli*) (Könönen 2001: 116).

Venäläiset miesten nimet ovat yleensä konsonanttiloppuisia (*Aleksandr*, *Mihail*). Erittäin harvoin miehennimi loppuu a-vokaaliin: *Ilja*, *Nikita*. Naisten nimissä taas *a* on yleisin loppuäänne. (Nikonov 1988: 50, 82.) Yleensä venäläiset miesten nimet ovat kaksitavuisia (*Ro-man*, *Ser-gei*), mutta on myös kolmitavuisia miesten nimiä (*A-lek-sandr*). On huomattava, että tavu on kielikohtainen asia. Esimerkkinä tästä mainittakoon venäläinen nimi *Mihail*, joka on venäjän kielessä kolmitavuinen: *Mi-ha-il*. Suomessa nimi on taas kaksitavuinen: *Mi-hail*, koska diftongin (tässä tapauksessa *ai*) vokaalit kuuluvat samaan tavuun. Tässä tutkielmassa esittelen venäläisiä nimiä suomen kielen tavutuksen mukaisesti eli pidän *Mihailia* kaksitavuisena nimenä. Yksitavuiset miesten nimet (*Gleb*, *Jan*, *Lev*, *Pjotr*) ja nelitavuiset (*Ve-ni-a-min*) ovat venäjän kielessä harvinaisia. Naisten nimissä taas yleisin tyyppi on kolmitavuinen (*Je-le-na*, *Na-tal-ja*, *Svet-la-na*). Toiseksi yleisin naisten nimien tyyppi on kaksitavuinen. Yksitavuisia naisten nimiä ei venäjän kielessä ole, sen sijaan on olemassa jopa viisitavuisia nimiä (*Je-ka-te-ri-na*, *Je-li-za-ve-ta*). (Nikonov 1988: 50.)

3 ETUNIMIEN VALINTAPERUSTEET

Käsittelen seuraavassa suomalaisia nimenvälintaperusteita käyttäen Kiviniemen luokitteluja (1982, 2006). Koska aineistoni lapset asuvat Suomessa, käytän nimenomaan suomalaisia nimenvälintaperusteita käsitteleviä luokitteluja. Kiviniemi on selvittänyt suomalaisten nimenvälintaperusteita vuonna 1982 ilmestyneessä teoksessaan Rakkaan

lapsen monet nimet. Vuoden 2006 teokseensa Kiviniemi on kerännyt uutta aineistoa 1970-luvulta 2000-luvun alkuun syntyneiden lasten nimistä. Aineistojen yhdistämisen jälkeen Kiviniemi päätyi uudistamaan hieman vuonna 1982 julkaisemansa nimervalintaperusteiden ryhmittelyä ja otsikointia. Hän toteaa kuitenkin, että aineistot ovat sisällöltään lähellä toisiaan. (Kiviniemi 2006: 133–150.)

Venäjällä nimervalintaperusteita ei ole laajasti tutkittu, joten esittelen lyhyesti Kiviniemen mallien yhteydessä venäläisiä nimervalintaperusteita käsitteleviä tietoja. Luvussa 3.8 esittelen Aldrinin (2009) ja Reisæterin (2007) havaintoja nimien valintaperusteista kaksi- ja monikielisissä perheissä sekä monikielisten ja -kulttuuristen lasten identiteetistä.

3.1 Nimen valinta suvusta

Suvusta saadulla nimellä Kiviniemi tarkoittaa nimeä, joka on annettu sukulaisen mukaan. Se voi olla virallinen nimi, puhuttelunimi (*Mille* < *Emilia*) tai nykykielen asussa annettu nimi (*Niko* < *Nikolai*). (Kiviniemi 1982: 134, 2006: 131.) Nykyään Suomessa sukulaisten mukaan valitaan etenkin jälkinimiä (Kiviniemi 2006: 129).

Sukulaisen nimen antaminen lapselle on ikivanha tapa, joka on perustunut alkuaan sielunvaelluskoon, jossa ajateltiin sukulaisen sielun jatkavan elämäänsä nimen saaneessa henkilössä. Kiviniemi toteaa, että aluksi lapsille annettiin vain kuolleiden sukulaisten nimiä, myöhemmin myös elävien suvun jäsenten nimiä. (Kiviniemi 1982: 130.) Kiviniemi korostaa, että suvun jäsenten nimiä annetaan yleisemmin pojille kuin tytöille (mt. 131).

Venäläinen nimistöntutkija Golomidova (2005: 13) mainitsee pienoistutkimuksen, jossa sadalta 20–30-vuotiaalta Venäjällä asuvilta informantilta kysyttiin, millä perustein he valitsivat tai valitsisivat nimen lapselleen. Tulokset osoittavat, että nimervalinta suvusta (lapsen vanhempien isovanhemmilta ja vanhemmilta) on ensimmäisellä sijalla.

3.2 Muulla tavoin ilmaistu suku- tai perheyhteys

Muulla tavoin ilmaistu suku- tai perheyhteys -kategoriaan Kiviniemi (2006: 131) on sijoittanut nimet, jotka on kytketty lapsen sisarusten tai vanhempien nimiin⁴. Nimiä voi yhdistää keskenään käyttämällä alkusointua eli allitteraatiota (samaan alkukirjaimen tai ensitavuun perustuva) tai muuta nimien muotoa yhdistävää keinoa. Nimiä voi liittää yhteen myös yhdistämällä niiden sisältöä. Kiviniemi korostaa, että alkusointua käytetään erityisesti kaksosten nimeämisessä. Kiviniemen aineistossa yhdistettyjä nimiä ovat esimerkiksi siskojen nimet *Sara* ja *Kira*, veljesten nimet *Nuutti* ja *Tuukka* sekä isän ja pojan nimet *Jussi* ja *Justus*. (Kiviniemi 1982: 159, 2006: 134.)

Kiviniemi (1982: 132, 2006: 134–135) huomauttaa, että sukulaisen nimi voi kulkea suvussa ensi- tai jälkinimenä usean sukupolven ajan. Esimerkiksi isoäidiltä saatu nimi *Maria* voi esiintyä toisena nimenä seuraavasti: Marian tytär on *Saima Maria*, Saima Marian tytär on *Eila Maria* jne. Tätä keinoa voi käyttää myös siten, että nimi esiintyy kaikilla perheen tytöillä. (Kiviniemi 1982: 132.)

Sukulaisten nimiä voidaan valita myös ajan tyyliin sopivassa muodossa, kuten esimerkiksi *Kati* (< *Katriina*), *Minna* (< *Vilhelmiina*), *Jyrki* (< *Yrjö*). (Kiviniemi 1982: 134). Tämä ja edellinen nimervalintaperuste (ks. luku 3.1) ovat nykyisin yhdessä keskeisin nimervalintaperuste. (Kiviniemi 2006: 135).

3.3 Muut henkilöesikuvat

Muilla henkilöesikuvilla Kiviniemi tarkoittaa vuoden 2006 teoksessaan (s. 131) suvun ulkopuolisia esikuvia. Näihin kuuluvat nimenantajien ystävät, lapsen kummit, julkisuuden henkilöt, historialliset ja fiktiiviset henkilöt sekä uskonnolliset esikuvat.⁵ Esikuvana saattaa olla myös toinen lapsi. Fiktiivisenä (kuvitteellisena) esikuvana voi olla kirjallisuuden, musiikin, elokuvien ja television kautta tutuksi tulleet hahmot. Nämä yhteen laskettuina ovat Kiviniemen tutkimuksissa perheyhteyden jälkeen toiseksi yleisin nimervalintaperuste (2006: 135). Myös kirjat saattavat vaikuttaa

⁴ Vuoden 1982 jaottelussa osana systeeminimiä ja erikoisia valintaperusteita.

⁵ Vuoden 1982 jaottelussa historialliset ja uskonnolliset nimet on luokiteltu erikseen.

nimervalintoihin sekä suoraan että epäsuorasti. Jälkimmäisessä tapauksessa nimenantaja saattaa valita nimen tiedostamattomasti. (Kiviniemi 2006: 139.)

Elokuvien vaikutusta suomalaiseen nimistöön on tutkinut muun muassa Mikko Perttunen pro gradu -työssään (2011). Hänen aineistonaan on Suomen kymmenen katsotuinta elokuvaa vuoteen 2011 mennessä (elokuvat vuosilta 1934–1998) (ks. Perttunen 2011: 4–5). Perttusella ei ollut omia kontakteja nimenantajiin, joten tuloksia tulkitessaan hän suhtautuu tilastojen antamiin tietoihin varoen. Perttusen tutkimustulokset osoittavat, että monesti elokuvien henkilöhahmojen nimien vaikutusta voidaan pitää todennäköisenä, mutta sitä on vaikea osoittaa varmasti. Elokuvista jotkin ovat vaikuttaneet nimien suosioon, vaikka joskus elokuva on saattanut myös laskea nimen suosiota (esimerkiksi *Uno*-nimen kohdalla). (Mt. 91–93.)

Kiviniemi toteaa, että esikuvina olevien henkilöiden vaikutus on suurempi, jos nimenantaja tuntee ihmisen henkilökohtaisesti. Ystävien kohdalla vaikuttavat eniten lapsuusiän ystävät. Syitä tähän on Kiviniemen mukaan kaksi: toisaalta varhaiset ystävyysuhteet ovat aidoimpia; toisaalta nimervalintaan vaikuttaa se, että ihmiset, joihin tutustuu myöhemmin, eivät välttämättä ehdi olla nimenannon esikuvana. On huomattava myös, etteivät kummit ja uskonnolliset esikuvat vaikuta enää nimervalintaan niin suuresti kuin aiemmin. (Kiviniemi 1982: 137, 2006: 135–136.)

Sukua etäisemmistä henkilöesikuvista puhuessaan Kiviniemi arvelee, että nimi saattaa tulla julkisuuden henkilön kautta tutuksi. Henkilön persoonallisuus ei siinä tapauksessa välttämättä ole ratkaiseva tekijä. Julkisuuden henkilöiden kautta myös vierasmaalaiset nimet tulevat osaksi suomalaista etunimistöä. (Kiviniemi 1982: 140.)

Kiviniemi (1982: 141–142) puhuu esikuvien yhteydessä toisaalta kansallisiksi katsotuista nimistä, toisaalta kansainvälisiksi katsotuista. Kansallisiksi katsottuihin esikuviin kuuluvat hänen mukaansa kansanrunoudesta ja kansalliskirjallisuudesta saadut nimet (esimerkiksi *Aino*, *Marjatta*, *Tapio* ja *Tuulikki*) ja muut ajan myötä suomalaisiksi leimautuneet nimet (esimerkiksi *Matti*, *Liisa* ja *Pekka*). Kiviniemi huomauttaa, että käsite suomalaiseksi leimautunut nimi on laajempi kuin alkuperäiskieleltään suomalainen nimi. Kiviniemen mukaan aiemmin suomalaisuus on ollut nimervalintaperusteena keskeisempi kuin nykyään.

Kaukaisiin kansainvälisiin esikuviin kuuluvat Kiviniemen mukaan mytologiasta saadut nimet (*Akilles*, *Penelope*), historiallisten henkilöiden nimet (*Attila*, *Platon*) sekä maailmankirjallisuudesta ja esimerkiksi klassisesta musiikista tulleet nimet (*Aladin*, *Carmen*). Tällaiset esikuvat ovat nimenannossa harvinaisia. Kiviniemi huomauttaa, että hänen tutkimuksessaan kansainväliset esikuvat eroavat vierasperäisistä nimistä, joihin vaikuttaa muoti. (Kiviniemi 1982: 144–145.)

Kiviniemen (1982: 148) havaintojen mukaan uskonnollisten nimien anto ei ole enää niin yleistä kuin se oli aiemmin. Uskonnollisia nimiä ovat raamatulliset ja pyhimysten suomalaistetut nimet. Raamatullisia ovat esimerkiksi *Eeva*, *Mikael*, *Ruut* ja *Saara* sekä Raamatusta saatujen nimien kansanomaiset lyhennykset: *Esa* (< *Esaias*), *Mika* (< *Mikael*) ja *Jere* (< *Jeremias*) (ks. Kiviniemi 1982: 148–151, 2006: 255). Pyhimysten suomalaistettuja nimiä ovat esimerkiksi *Antti* (< *Andreas*), *Lauri* (< *Laurentius*), *Mikko* (< *Mikael*), *Liisa* (< *Elisabet*) ja *Pirkko* (< *Birgitta*) (Ainiala ym. 2008: 210).

Golomidovan (2005: 13) tutkimuksessa nimenvälentaperusteista Venäjällä suvun ulkopuoliset esikuvat, esimerkiksi ystävät, ovat toisella sijalla heti suvusta valittujen nimien jälkeen. Kolmanneksi yleisimmäksi osoittautui nimenvälenta tunnetun henkilön mukaan. On mielenkiintoista, ettei yksikään sadasta vastaajista mainitse nimenvälintää ortodoksisen kalenterin mukaan. (Mt. 13).

3.4 Nimen kauneus ja mieltymys nimeen

Tähän ryhmään sijoittuvat Kiviniemen luokittelussa kauniiksi, miellyttäviksi ja muulla tavoin hyviksi mielletyt nimet, joilla ei ole selvää esikuvaa. Kielellisestä näkökulmasta nimen kauneus liittyy nimen äännerakenteeseen ja sen semanttiseen sisältöön. (Kiviniemi 1982: 165–166, 2006: 140.)

Tuttuihin henkilöihin liittyviä mielikuvia Kiviniemi käsittelee omana ryhmänään (ks. Kiviniemi 2006: 135–136). Kiviniemen mukaan myös nimen sosiaalinen status kuuluu mieltymys nimeen -käsitteeseen. (Kiviniemi 2006: 140.) Tietoisuus nimen sosiaalisesta statuksesta on Kiviniemen (1982: 165–166) mukaan nimenantajan tieto nimen muodikkeudesta. Yllä mainituista nimenvälentaperusteista monet ovat helposti

tiedostettavissa, mutta äännerakenteeseen ja nimen sosiaalisen statukseen liittyvät seikat eivät ole niin yksiselitteisiä.

Golomidovan tutkimuksessa omien mieltymysten mukaan valitut nimet ovat neljännellä sijalla. Viidentenä eli harvinaisimpana nimervalintaperusteena hän mainitsee erikoisen tai muutoin omaperäisen nimen haluamisen. (Golomidova 2005: 13).

3.5 Nimen käyttöön liittyvät näkökohdat

Kiviniemi (2006: 148) toteaa käytännöllisten syiden vaikuttavan nimervalintaan minkä tahansa muun perusteen lisäksi. Kiviniemen mukaan (2006: 128) tunnetasolla, mieltymyksellä ja sattumalla on nimervalinnassa usein keskeisempi asema kuin käytännöllisillä näkökohdilla.

Kiviniemen aineistossa käytännöllisinä seikkoina on pidetty nimen lyhyttä sekä ääntämyksen, taivutuksen ja kirjoitusasun helppoutta. Lyhyt nimi on tarpeen silloin, kun nimiyhdistelmän halutaan kuulostavan helpolta tai jos nimenkantajan sukunimi on pitkä. (Kiviniemi 1982: 162–165.) Hurtan (2004: 197) mukaan monet nimet saattavat aiheuttaa ongelmia, esimerkiksi jos nimenkantaja joutuu selittämään, miten hänen nimensä kirjoitetaan. Tämä ongelma saattaa nousta nimenomaan kansanvälisyyden tavoittelemisessa, esimerkiksi nimissä *Julia* tai *Juulia*, *Nico* ja *Niko*, *Sara* tai *Saara*.

Nimen käytön helppous ulkomailla mainitaan perusteluna Kiviniemen aineistossa suhteellisen harvoin. (Kiviniemi 2006: 132). Myös Superanskaja ja Suslova (2010: 107) ovat havainneet tämän nimervalintaperusteen Venäjällä, mutta tietoja sen laajuudesta he eivät tutkimuksessaan esitä.

Kiviniemen havaintojen mukaan lapsen nimervalintaan saattaa vaikuttaa myös nimenantajan tyytyväisyys tai tyytymättömyys omaan nimeensä. Jos ihminen on kärsinyt jostakin nimensä epäkäytännöllisestä ominaisuudesta, saattaa hänellä olla pyrkimys kyseisen ominaisuuden välttämiseen. Vältettyihin ominaisuuksiin kuuluvat esimerkiksi nimen erikoinen kirjoitusasu, nimen harvinaisuus, liiallinen yleisyys tai vanhahtavuus. (Kiviniemi 2006: 149–150.)

Käytännöllisiä näkökohtia ovat myös nimen sopivuus sukunimeen, muun muassa sen semanttiseen sisältöön. Jos sukunimi on etunimen kaltainen (esimerkiksi *Aarne*, *Esko*), Kiviniemi suosittelee sekaannusten välttämiseksi valitsemaan uudehkon etunimen, joka ei esiinny sukunimenä. (Kiviniemi 1982: 164–165.)

3.6 Nimeen sisältyvän ilmauksen merkitys

Etunimiin liittyy semanttisia assosiaatioita. Etunimillä ei ole semanttista merkitystä, mutta sisältöä kylläkin (Lampinen 2001: 5). Kiviniemen (2006: 143) mukaan melkein kaikissa kulttuureissa nimet olivat alkuaan semanttisesti läpinäkyviä, ja joissakin kulttuureissa ne ovat nykyäänkin. Ainiala ym. (2008: 166) lisäävät tähän, että nimien merkitysten hämärtyminen on tapahtunut kielten kehittymisen takia.

Semanttisesti läpinäkyviä ovat omakieliset nimet, esimerkiksi *Onni* ja *Orvokki*. Myös vierasperäisillä nimillä saattaa olla suomen kielessä merkitys, jota nimellä ei alkuperäiskielessä ole. Esimerkiksi mainittakoon seuraavat nimet: *Marja* (< *Maria*), *Meri* (< *Me(e)ri* < *Mary*), *Kerttu* (< *Gertrud*) (ks. Kiviniemi 2006: 276). *Helena*-nimen unkarilaisperäinen asu *Ilona* on valittu Kiviniemen aineistossa muun muassa siksi, että lapsi on vanhempien ”ilona” (Kiviniemi 1982: 152).

Lampisen (2001: 7) mukaan tyttöjen nimien valinnassa otetaan usein huomioon kukkien nimitykset (*Kanerva*, *Orvokki*, *Vuokko*), naisten ominaisuuksiin liittyvät nimet (*Hilja*, *Lemmitty*), tai lapsen merkitys vanhemmilleen (*Ilona*, *Lahja*). Poikien semanttisesti läpinäkyviä nimiä on nykyään vähemmän kuin aiemmin. 1800-luvulla annetuista nimistä Lampinen (mp.) mainitsee *Jalon* ja *Oivan*, uudemmissa *Kiven* ja *Pyryn*.

3.7 Nimenanto syntymä- tai kastepäivän perusteella

Kiviniemi (1982: 157–158, 2006: 132) toteaa, että 1800-luvulla ja 1900-luvun alkupuolella lapsi sai usein almanakasta syntymäpäivänsä mukaisen pyhimyksen nimen. Nykyään tämä tapa valita nimi lapselle on harvinainen, ja nimipäivän halutaan olevan kaukana syntymäpäivästä, jotta lapsella olisi mahdollisuus viettää molempia juhlapäiviä

(Ainiala ym. 2008: 236). Kiviniemen (1982: 161) mielestä nimen esiintymistä nimipäiväkalerissa ei voida pitää varsinaisena nimervalintaperusteena.

Marjut Mikolan pro gradu -tutkielma vuodelta 2006 tukee Kiviniemen havaintoa siitä, ettei enää ole yleistä nimetä lasta syntymäpäivänsä mukaan. Mikolan aineistossa ainoastaan yhdellä lapsella on syntymä- ja nimipäivä samassa kuussa. Tässäkään tapauksessa ei ollut tietoa siitä, ovatko syntymä- ja nimipäivä lisäksi samana päivänä, tai mainintaa siitä, onko päivien läheisyys mahdollisesti vaikuttanut lapsen nimen valintaan. (Mikola 2006: 29.)

3.8 Nimervalinta kaksi- ja monikulttuurisissa perheissä

Etunimet rakentavat ihmisen identiteettiä. Erityisen huomattava se on monikulttuurisissa perheissä. Nimervalintaa kaksi- ja monikulttuurisissa perheissä ovat tutkineet Guro Reisæter (2007) ja Emilia Aldrin (2009).

Reisæterin (2007: 282) tutkimustulokset osoittavat, että kaksikielisissä perheissä halutaan usein valita nimi, jossa näkyy lapsen kaksikielisyys ja -kulttuurisuus. Se, kuinka laajasti nimi tunnetaan yhteiskunnassa, lähettää yhteiskunnan jäsenille viestin henkilön identiteetistä. Reisæter jakaa aineistonsa lasten nimet kolmeen eri ryhmään: 1) lapsen molemmat vanhemmat ovat Pohjoismaista, 2) lapsen vanhemmista toinen on kotoisin Pohjoismaista, toinen ei, 3) kumpikaan lapsen vanhemmista ei ole kotoisin Pohjoismaista. Omassa tutkimuksessani vanhempien äidinkielet ovat eri kieliryhmistä.⁶ Reisæterin jaottelussa tutkimukseni kannalta relevantti on toinen ryhmä, jossa vanhempien äidinkielet ovat eri kieliryhmistä.

Reisæterin (2007: 282–286) tutkimustulokset osoittavat, että informantit haluavat lapsensa nimen olevan yhteydessä kummankin vanhemman kulttuuriin, minkä takia nimi heijastaa molempien kulttuurien identiteettiä. Reisæterin aineiston mukaan näyttää siltä, että nimen pitää olla helposti lausuttavissa useammalla kuin yhdellä kielellä. Hän kutsuu näitä nimiä kompromissinimiksi. Reisæter jakaa kompromissinimet kolmeen ryhmään: 1) yksi etunimi, joka on yleinen molemmissa maissa (esimerkiksi *Katarina* ja *Julia* norjalais-venäläisissä perheissä), 2) yksi etunimi, joka on kansainvälinen eli

⁶ Suomi kuuluu suomalais-ugrilaisiin kieliin ja venäjä slaavilaisiin.

tunnettu laajasti maailmassa (esimerkiksi *Alexander, Anna, Maria*), 3) kaksi etunimeä, yksi kummastakin maasta (esimerkiksi *Xixi Malene* – kiinalais-norjalainen lapsi).

Nimien semanttinen merkitys on osoittautunut Reisæterin tutkimuksessa tärkeäksi. Yhdessä kulttuurissa kauniina pidetty nimi saattaa herättää toisessa kulttuurissa kielteisiä tai epämiellyttäviä assosiaatioita. Esimerkiksi suomalainen nimi *Kukka* norjalaisittain lausuttuna assosioituu norjalaisilla penikseen. (Reisæter 2007: 287–288.)

Aldrin (2009) on tutkinut etunimiä ja niiden valintaa Göteborgissa asuvilta monikielisiltä perheiltä (126 perhettä) kyselyn avulla; verrokkiryhmänä ovat ruotsalais-ruotsalaiset perheet. Monikulttuurisella perheellä Aldrin tarkoittaa perhettä, jossa toinen vanhemmista puhuu kotona muuta kieltä kuin ruotsia. Aldrinin tutkimustulokset osoittavat, että molemmissa ryhmissä etunimiä valitaan jokseenkin samoin perustein. Monikielisten lasten vanhemmat kyllä mainitsevat usein joutuneensa neuvottelemaan löytääkseen kumpaakin vanhempaa miellyttävän nimen. (Aldrin 2009: 88.) Aldrinin aineistossa 64 % nimistä on ruotsalaisiksi mielletäviä, siis joko Ruotsissa yleisiä tai kirjoitusasultaan ruotsalaisia muistuttavia nimiä. Tällaisia nimiä antamalla vanhemmat pyrkivät rakentamaan lapsilleen ruotsalaisen identiteetin. Aldrin huomauttaa kuitenkin, että monia näistä nimistä voidaan kutsua kansainvälisiksi. Ruotsalaisesta näkökulmasta vieraita on 36 % aineiston nimistä. Tähän ryhmään kuuluvat kummankin vanhemman kulttuurille vieraat nimet. Vieraalla nimellä Aldrin tarkoittaa nimeä, joka ei ole Ruotsissa laajasti tunnettu ja jota ruotsalaiset itse eivät mieltäisi ruotsalaiseksi. (Mt. 88–89.)

Aldrinin tutkimus osoittaa, että monikulttuurisissa perheissä nimen toimivuus usealla kielellä on tärkeämpää kuin perheissä, joissa molemmat vanhemmat ovat ruotsalaisia. Aldrin korostaa, että hänen tutkimuksensa informantit haluavat nimen toimivan ei vain perheen kummallakin kielellä, vaan myös laajemmin maailmassa. (Aldrin 2009: 99–90.) Nimen toimivuudelle usealla kielellä on kaksi lähtökohtaa. Yksi lähtökohta liittyy lapsen identiteettiin: vanhemmat haluaisivat lapsensa monikulttuurisen taustan näkyvän etunimessä. Toinen lähtökohta on nimen käytännöllisyys: vanhemmat ajattelevat usein nimen lausumisen helppoutta sekä ulkomailla asuvien että ruotsalaisten sukulaisten kannalta. Käytännölliset näkökohdat vaikuttavat monikielisissä perheissä myös nimen kirjoitusasuun valintaan enemmän kuin ruotsalais-ruotsalaisissa perheissä, joissa nimen kirjoitusasu valitaan lähinnä vanhempien mieltymysten mukaan. (Mt. 90–91.)

Mielenkiintoinen seikka, joka tulee Aldrinin (2009: 91) tuloksissa esille on, että monikielisissä perheissä valitaan useimmiten ruotsalainen etunimi, jos isä on ruotsalainen.

4 TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄ

Aineistossani on ensimmäiset ja jälkimmäiset nimet yhteenlaskettuina 376 nimeä 184 lapselta, joista 90 on poikia ja 94 tyttöjä. Ensimmäisiä nimiä on 184, toisia on 160 ja kolmansia 32. Lapsista 42 % asuu Etelä-Suomessa ja 30 % Lounais-Suomessa. Lapset ovat pääosin syntyneet 2000-luvulla (81 %). Tutkimusaineistoni keräsin kyselyn ja haastattelujen avulla kesällä vuonna 2012. Tein sekä suomen- että venäjänkielisen lomakkeen (liitteet 1 ja 2), joista vastaajat voivat valita, kumpi heidän on helpompi täyttää. Toteutin kyselyn internetissä Webropol-kyselyjärjestelmää käyttäen. Lisäksi tein kaksitoista tarkentavaa haastattelua, joissa tiedustelin myös muutamia muita nimenvalkintaan liittyviä seikkoja (kysymysrunko on liitteessä 3). Osan vastauksista sain lomakkeen paperiversiona Turussa sijaitsevasta suomalais-venäläisestä Miska-talopäiväkodistä, Puolalan koulusta sekä Puolalan lukiosta, joissa opiskelee paljon suomalais-venäläisiä lapsia. Linkin sähköiseen kyselyyni lähetin sähköpostitse myös Itä-Suomen kouluun⁷, Itä-Suomessa sijaitseviin korkeakouluihin sekä Suomi–Venäjä-seura ry:n Helsingin ja Turun osastoille.

Linkki kyselyyni on ollut usealla eri keskustelupalstalla internetissä: kaksplus.fi, vauva.fi, suomi24.fi, russian.fi ja sosiaalisessa yhteisössä vkontakte.ru. Jälkimmäistä sivustoa käytin eniten ja uskon saaneeni juuri sieltä eniten vastauksia, sillä monet Suomessa asuvat venäläiset käyttävät sitä päivittäin. Vkontakte.ru on venäläinen vuonna 2006 perustettu sosiaalinen yhteisö, joka muistuttaa monilta osin maailmanlaajuisesti tunnettua Facebookia.

Vkontakte.ru:ssa on useita keskusteluryhmiä, myös Suomessa asuvien venäläisten luomia ja monikulttuuristen perheiden ryhmiä. Vanhemmuuteen liittyvissä ryhmissä keskustellaan muun muassa lasten etunimistä. Loin tutkimuksestani kertovan

⁷ Imatralla, Joensuussa ja Lappeenrannassa sijaitsevat venäjän kielen oppimista edistävät koulut. <<http://www.itasuomenkoulu.fi>>. Viitattu 25.3.13.

keskustelutopiikin kuuteen eri ryhmään, joissa on jäseninä kaksikulttuuristen lasten vanhempia. Kerroin tutkimusaiheestani tarkemmin, jätin linkin kyselyyni ja pyysin myös antamaan palautetta, kommentteja ja ideoita kyselylomakkeen parantamisesta. Kerroin myös, että minuun saa ottaa yhteyttä sähköpostitse, puhelimitse tai vkontakte.ru:n kautta kirjoittamalla yksityisen viestin. Ensin tarkoitukseni oli jättää kysymykset avoimiksi, ilman mitään selityksiä, jotta vanhemmat paneutuisivat vastaamiseen ja pohtimiseen enemmän. Sain kuitenkin palautetta, ettei ihmisille ollut täysin selvää, mitä kysymyksillä tarkoitin, joten lisäsin kysymysten yhteyteen malliesimerkkejä vastauksista.

Ryhmistä varsinkin kahdessa ylläpidin keskusteluja ja vastasin ihmisten kysymyksiin tutkimuksestani. Monet olivat halukkaita osallistumaan tutkimukseen ja ilmoittivat lähettävänsä kyselylomakkeeni eteenpäin. Sain myös ehdotuksia, mihin muihin vkontakte.ru:n ryhmiin voisin avata keskusteluaiheen ja laittaa kyselyni. Eräässä ryhmässä olikin jo valmiiksi pitkä keskustelu lasten etunimistä. Internetissä ihmiset eivät aina välttämättä lue kaikkia ryhmän keskusteluja, mutta todennäköisesti lukevat saamansa yksityiset viestit. Tästä syystä lähetin ryhmäläisille myös yksityisiä viestejä, joissa pyysin vastaamaan kyselyyni. Yksityisviestien kautta kyselin tarvittaessa tarkentavia lisäkysymyksiä. Vkontakte.ru:n käyttäjät ovat suhtautuneet tutkimukseeni myönteisesti. Pidin joihinkin vastaajiin yhteyttä koko tutkimuksen ajan ja kysyin tarkentavia kysymyksiä, joihin vanhemmat vastasivat mielellään.

Yhteystietojen jättäminen oli valinnaista, ja vaikka aineistossani on sisaruksia, vastausten perusteella sisarussuhdetta ei ole mahdollista todistaa. Käsittelen aineistoni lapsia yksittäisinä tapauksina, eli ikään kuin jokaisella lapsella olisi eri äiti ja isä. Äideistä 158 (86 %) on venäläisiä ja 26 (14 %) suomalaisia, ja vastaavasti isistä 158 on suomalaisia ja 26 venäläisiä. Tarkoitukseni oli, että mahdollisuuden mukaan molemmat vanhemmat vastaisivat kyselyyn, jotta vastaukset olisivat kattavia siten että kummankin vanhemman mielipiteet tulisivat esille. Kyselylomakkeen kuudes kysymys liittyikin vanhempien mielikuviin nimistä, joten pyysin vastaajia kyseisen kysymyksen kohdalla selvittämään myös puolisonsa mielipiteen.

Pyysin vanhempia täyttämään erillisen lomakkeen jokaista lasta varten, koska halusin heidän keskittyvän tietojen antamiseen. Jotkut vanhemmat kuitenkin kirjoittivat

vastaukset kahdesta tai kolmesta lapsestaan samaan lomakkeeseen. Tästä syystä lomakkeita tuli määrällisesti vähemmän kuin aineistossa on lapsia (163 vs. 182).

Kahdeksan lomaketta jouduin karsimaan pois. Kolmessa niistä molemmat vanhemmat olivat suomalaisia, vaikka lapsilla olikin venäläiset nimet, kahdessa molemmat taas olivat venäläisiä. Yhdessä tapauksessa toinen vanhemmista on suomalainen ja toinen tataari, mikä heijastui lapsen nimeen, yhdessä toinen on venäläinen, toinen puhuu äidinkielenään suomea ja saksaa, mikä taas ei sopinut tutkimukseeni. Viimeisessä aineistosta poistetussa lomakkeessa kummankaan vanhemman äidinkieltä ei ollut merkitty (valittu ”muu, mikä”, mutta ilman selitystä).

Saadakseni lisää tietoa etunimien valintaperusteista tein verkkokyselyn lisäksi 12 haastattelua, joiden avulla sain tietoa 15 lapsen nimenvallinnasta. Haastateltavia sain tuttavapiiristäni ja vkontakte.ru:n keskustelupalstoilta. Haastatteluista viisi tein kasvokkain, kuusi Skype-ohjelman avulla ja yhden toteutin haastateltavan pyynnöstä sähköpostitse. Haastattelut kestivät keskimäärin 23 minuuttia. Nauhoitin kasvokkain tehdyt keskustelut digitaalisella MP3-sanelimella ja Skypellä tehdyt haastattelut ohjelman omaa lisäosaa käyttäen. Kerätyn haastatteluaineiston litteroin käyttäen Express Scribe -ohjelmaa. Translitteroinnissa noudatin karkeata merkintää. Tällöin jätin pois täytesanoja, kuten esimerkiksi *niin* ja *just*, koska ne eivät ole tutkimukseni kannalta keskeisiä. Litteroitua tekstiä tuli 34 sivua. Haastattelukysymyksiä en käsittele erillisenä kokonaisuutena, vaan käytän saamiani vastauksia varsinaisen kyselyn tulosten tulkitsemisessa.

Äidit olivat odotetusti aiheestani kiinnostuneempia kuin isät. Aineistossani venäläisiä ovat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta nimenomaan äidit. Tämän vuoksi halusin kuulla myös isien ajatuksia, joten pyrin haastattelemaan molempia vanhempia yhdessä. Isät eivät kuitenkaan olleet haastatteluissa aktiivisia. Sen sijaan he ikään kuin antoivat vaimojensa kertoa lastensa nimenvallintamotiiveista kaiken. Kymmenen haastattelua (sähköpostihaastattelu mukaan lukien) olen tehnyt venäjäksi ja kaksi suomeksi.

Aineistoni etunimet siirsin Excel-tiedostoon. Kyseinen ohjelma on mielestäni mainio keino käsitellä aineistoani, varsinkin nimien rakennetta analysoitaessa. Erilaisten suodattimien avulla nimet on mahdollista ryhmitellä kätevästi esimerkiksi ensikirjaimen, tavujen ja nimien määrän mukaan. Numeroin lapset lomakkeiden

saapumisjärjestyksessä. Tiedostoon loin rivin jokaista etunimeä varten, etunimen numeroa sekä lapsen syntymävuotta ja sukupuolta varten. Tein myös erillisen rivin huomautuksia varten (esimerkiksi ”kaksoset”).

Olen halunnut vanhempien mielipiteiden ja vastausten näkyvän tutkimukseni analyysiosassa, joten olen tukenut aineistoanalyysiani vastauksista ja haastatteluista saamillani esimerkeillä. Litteroinnissa olen noudattanut kirjakielen normeja. Myös ei-äidinkielisten vastaajien suomenkieliset vastaukset olen korjannut paremmalle suomen kielelle, jotta vastaukset olisivat ymmärrettäviä. Suomenkielisten vanhempien puhekieliset haastatteluvastaukset olen korjannut yleiskielen muotoon. Olen pyrkinyt siteeraamaan vastauksia kokonaisina, jotta yleiskuva nimen valintaan vaikuttaneista perusteista välittyisi paremmin. Pitkistä sitaateista olen alleviivannut käsiteltävän kohdan. Aineistoesimerkkien vastaajat olen koodannut seuraavalla tavalla: Ä-kirjaimella tarkoitan äitiä ja I-kirjaimella taas isää. Kirjaimen jälkeen tuleva *ven*-lyhenne tarkoittaa venäläistä vanhempaa (isää tai äitiä) ja *suom* suomalaista vanhempaa (isää tai äitiä). Sen jälkeen tulee lapsen numero, josta lukija tietää, kenestä lapsesta on kyse. Esimerkiksi seuraavassa alleviivattu osa liittyy kansainvälisyyteen nimenvälikamerusteena; koodi *Ä ven 115* tarkoittaa, että kyseessä on venäläisen äidin sitaatti:

Anna on kansainvälinen nimi, joka myös venäläisten sukulaisten on helppo lausua. (*Ä ven 115*.)¹

Haastattelujen ja kyselylomakkeiden vastauksia en ole erotellut toisistaan, koska se ei ole tutkimukseni kannalta olennaista. Vanhempien mielipiteet ja perustelut tuon esiin lainaamalla niitä. Venäjänkieliset vastaukset olen suomentanut ja laittanut sitaatin jälkeen loppuviitteeksi roomalaisen numeron (i, ii, iii jne.), jonka mukaan alkuperäinen venäjänkielinen vastaus löytyy liitteestä 9. Etunimien aakkoshakemisto on liitteessä 8.

Aineistossani on ensimmäisiä, toisia ja kolmansia nimiä yhteen laskettuina 376. 180 tapauksessa (98 %) lapsen kutsumanimeksi on mainittu ensimmäinen etunimi. Neljässä tapauksessa kutsumanimeksi on mainittu toinen nimi. Kutsumanimenä käytettäviä kolmansia etunimiä aineistostani ei löydy. On yleistä, että samalle nimelle on useampi kuin yksi nimenvälikameruste. Sainkin yhteensä 565 nimenvälikamerustetta 371 nimestä. Neljältä lapselta puuttuu yhden tai kahden nimen välikamerusteet, joten viiden nimen kohdalla en saanut vastausta.

5 AINEISTON NIMIEN VALINTAPERUSTEET

Tässä luvussa käsittelen suomalais-venäläisten lasten nimien valintaperusteita käyttäen Eero Kiviniemen (1982, 2006) nimervalintaperusteiden luokittelumalleja, joita olen muokannut paremmin tarkoituksiini sopiviksi. Luokittelen aineistoni nimet seuraaviin yhteentoista kategoriaan: 1) käytännöllisyys, 2) mieltymys nimeen, 3) nimi suvusta, 4) nimen kansainvälisyys, 5) nimien keskinäinen yhteensopivuus (muihin etunimiin, sukunimeen, sisarusten tai vanhempien nimiin), 6) esikuvat suvun ulkopuolelta, 7) nimen tavallisuus tai erikoisuus, 8) nimen suomalaisuus tai venäläisyys, 9) nimen semanttinen sisältö ja 10) muut valintaperusteet. Omana ryhmänä käsittelen etuniminä esiintyviä venäläisiä patronyymeja, joita aineistossani on kolme. Esittelen luokitteluni tulokset mainintojen yleisyyden perusteella (yleisimmästä harvinaisimpaan siten, että ensimmäiset, toiset ja kolmannet etunimet on laskettu yhteen). Käyttämäni jaottelu on vain yksi mahdollinen tapa etunimien luokitteluun.

Esittelen ensin kunkin nimervalintaperusteen kohdalla siihen liittyvät tyttöjen ja poikien ensinimet ja niiden jälkeen jälkinimet. Analyysiosan luettavuuden helpottamiseksi käytän asetelmia, joihin olen sijoittanut kunkin nimervalintaperusteen tarkennukset. Vertailun helpottamiseksi asetelmissa ovat mukana kaikki kulloinkin käsiteltävään nimervalintaperusteeseen mainitut tarkennukset, myös silloin, kun kaikkia tarkennuksia ei juuri käsiteltävien nimien kohdalla ole mainittu. Tarkennukset ovat jokaisen nimervalintaperusteen ensimmäisessä asetelmassa mainintojen mukaisessa yleisyysjärjestyksessä yleisimmästä harvinaisimpaan. Kunkin nimervalintaperusteen kaikissa asetelmissa tarkennusten järjestys on sama, ensimmäisen asetelman mukainen.

Lisäksi olen maininnut asetelmassa jokaisen nimen esiintymismäärän sekä esimerkinimet. Kunkin nimen perään olen merkinnyt sulkeisiin esiintymiskerrat silloin, kun sama nimi on mainittu kyseisen perustelun kohdalla useammin kuin kerran. Yhdellä nimellä voi olla useampi nimervalintaperuste, eikä aina ole mahdollista sanoa, mikä niistä on ensisijainen. Tästä syystä sama nimi voi esiintyä eri nimervalintaperusteita käsittelevissä alaluvuissa. Esimerkiksi *Aleksandr* voi olla sekä kansainväliseksi mielletty että suvussa kulkenut nimi. Muutaman nimen kohdalla sama nimi voi toistua myös saman asetelman sisällä. Esimerkiksi jos *Annan* nimen valinnan taustana on ollut ääntämisen helppous ja translitteraation yksinkertaisuus, nimi on

asetelmassa kaksi kertaa. Aineistoni etunimien määrät on esitelty liitteissä 3 ja 4. Luvussa 5.12 pohdin tyttöjen ja poikien nimenvallinnan eroja.

5.1 Käytännöllisyys

Käytännöllisyys on aineistoni suosituin nimenvallintaperuste. Se on mainittu yhteensä 109 kertaa (19,3 % kaikista nimenvallintaperusteista), joista 89 ensinimien ja 20 jälkinimien kohdalla. Koska ensimmäiset nimet ovat usein käytännössä kutsumanimiä, vaikuttavat käytännölliset syyt eniten ensinimien valintaan. Aineistossani vain neljällä lapsella (2,2 %) kutsumanimenä käytetään toista etunimeä. Kolmansiä etunimiä kutsumaniminä ei esiinny aineistossani lainkaan.

Käytännöllisyys näkyy nimenvallinnassa monella eri tavalla. On siis luonnollista, että nimien kirjoitusasuun ja lausumiseen liittyvät seikat ovat tärkeitä perheissä, joissa nimen pitää soveltua kahteen eri kieleen. Vastauksissa mainitaan usein, että nimen pitää olla helposti äännettävissä molemmilla kielillä tai äänteellisesti samankaltainen kummassakin kielessä. Suomalaiset *Katrina* ja *Elias* muistuttavat venäläisiä *Jekaterinaa* ja *Iljaa* ja venäläiset *Aleksei* ja *Mihail* suomalaisia *Aleksia* ja *Mikaelia*. Aineistoni lapsilla on sukulaisia Venäjällä, joten nimenvallinnassa on huomioitu myös nimen helppo ääntäminen heidän kannaltaan. Venäläisille vokaalit *ä*, *ö* ja *y* ovat vaikeasti äännettäviä, minkä vanhemmat ovatkin vastauksissa tuoneet esille. Muutamalle vastaajalle taas on tärkeää, että nimi on helppo ääntää suomeksi. Käytännössä tämä tarkoittaa suomenkieliselle vaikeasti äännettävien konsonanttien⁸ välttämistä. Tämän lisäksi nimen tulisi kuulostaa hyvältä eikä sen tulisi synnyttää epämiellyttäviä assosiaatioita kummassakaan kielessä.

Muita käytännöllisiä seikkoja ovat yksinkertainen tai helppo translitteraatio, nimen helppous (mm. nimen helppo kirjoittaminen kuullun perusteella), nimen lyhyys ja se, että nimi on helppo muistaa. Nimen vääntelemättömyys on myös käytännöllinen seikka. Vääntelemättömyydellä tarkoitan tässä tutkimuksessa sitä, ettei nimestä ole helppo muodostaa haukkumanimeä. Nimen vääntelemättömyys tulee tarkemmin esille luvussa

⁸Kuten *z*, *ž* ja *š* nimissä *Zinaida*, *Žanna* ja *Saša* (viimeinen on deminutiivimuoto nimistä *Aleksandra* ja *Aleksandr*).

6.5. Reetta Tuppuraisen (2005: 46) tutkimus osoittaa, että käytännöllisyys on tärkeä nimervalintaperuste myös perheissä, joissa molemmat vanhemmat ovat suomenkielisiä.

ASETELMA 1. Käytännöllisyys nimervalintaperusteena tyttöjen ensinimissä.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Nimi on helppo lausua suomen ja venäjän kielellä	17	<i>Alina, Anna, Eeva, Hanna, Janina, Joanna, Julia (2), Katarina, Kiira, Krista, Laura (2), Paulina, Taina, Veera, Vera</i>
Nimi on käytössä sekä Suomessa että Venäjällä	4	<i>Anita, Jaana, Julia, Vera</i>
Nimi muistuttaa Suomessa/Venäjällä käytettyä nimeä	4	<i>Anita, Hanna, Irene, Katrina</i>
Nimi kuulostaa hyvältä molemmilla kielillä	4	<i>Emilia, Julia, Katja, Sanna</i>
Nimen lyhyys	3	<i>Heidi, Joanna, Veera</i>
Nimen vääntelemättömyys	2	<i>Joanna, Laura</i>
Nimen helppo translitteraatio	2	<i>Eeva, Paulina</i>
Nimessä ei ole vaikeita äänneitä	1	<i>Heidi</i>
Nimi on luettavissa huulilta	1	<i>Nora</i>
Nimen helppous	0	–
Nimen voi lyhentää	0	–
Mainintoja yhteensä:	38	

Kuten asetelma 1 osoittaa, tyttöjen ensinimissä tärkeintä on nimien lausumisen helppous molemmilla kielillä. Sen perusteella valituissa nimissä ei ole vaikeasti äännettäviä vokaaleja tai kaksoiskonsonanteja. Aineistossani on nimiä, joita käytetään sekä Suomessa että Venäjällä. Tällaisia ovat *Jaana, Vera, Anita* ja *Julia*. Muutamassa vastauksessa mainitaan, että suomalainen nimi tuli valituksi, koska se on lähellä venäläistä nimeä tai päinvastoin. Esimerkiksi Hannan äidin mukaan nimi muistuttaa venäläistä *Anna*-nimeä. Samoin *Katrina* ja *Irene* muistuttavat venäläisiä *Katerinaa* (ja *Jekaterinaa*) ja *Irinaa*. Venäjällä on käytössä myös *Irena*-nimi. Vastauksista käy selvästi ilmi, että Venäjällä puhuttelu- ja lempinimien käyttö on erittäin yleistä. Esimerkiksi *Anitan* venäläinen äiti kertoo valinneensa *Anita*-nimen, koska se muistuttaa venäläistä puhuttelunimeä *Anjuta*⁹.

On myös nimiä, joita ei välttämättä käytetä Venäjällä, mutta jotka ovat helposti lausuttavia myös venäjäksi. Kiiran äidille nimen lausumisen helppous sekä venäjän että suomen kielellä on ollut ehdoton vaatimus. Janinan ja Kristan vanhemmat ovat valinneet helposti lausuttavat nimet erityisesti venäläisiä sukulaisia ajatellen. Seuraavat nimet kuulostavat vastaajien mielestä hyvältä sekä suomeksi että venäjäksi: *Emilia*,

⁹ *Anjuta* on *Anna*-nimen deminutiivimuoto (VHO 2005: s.v. *Anna, Anjura*)

Katja, Julia, Sanna. Ne ovat ilmeisesti myös helppoja lausua, koska niissä ei ole sellaisia vokaaleja tai kaksoiskonsonanteja, jotka olisivat venäläisille vaikeita. Katjan venäläinen äiti korostaa sitä, että kutsumanimen tulee olla käytössä sekä Suomessa että Venäjällä ja sen tulee lisäksi kuulostaa hyvältä molemmilla kielillä.

Vastaajista kaksi sanoo nimen kirjoitusasun vaikuttaneen nimenvalkintaan siten, että nimen translitteraation pitää olla helppo (*Paulina* ja *Eeva*). Vanhemmat ovat maininneet, että translitteraation helppous suomesta venäjän kieleen saattaa tulla kyseeseen silloin, kun lapsella on Suomen kansalaisuuden lisäksi myös Venäjän kansalaisuus.¹⁰

Myös nimen lyhyys on yksi nimenvalkinnan käytännöllisistä seikoista. Lyhyt nimi on helppo muistaa ja nopea kirjoittaa. Vastauksia analysoidessa on muistettava, että vastaajien käsitykset nimen pituudesta saattavat erota paljonkin. Omassa aineistossani tyttöjen lyhyiksi nimiksi on mainittu *Joanna, Veera* ja *Heidi*, joista viimeinen oli vanhemmille mieluinen myös siksi, että se ei sisällä vaikeasti äännettävää *r*-äännettä. Endterin (2011: 61) tutkimus osoittaa, että Suomessa asuvat saksalaiset ja suomalais-saksalaiset vanhemmat välttävät *r*-äänteen sisältävien nimien antamista lapsilleen, koska *r*-äänne lausutaan eri tavalla suomen ja saksan kielessä.

Noran venäläinen äiti mainitsee vastauksessaan, että nimen täytyy olla luettavissa huulilta, koska osa heidän sukulaisistaan on kuuroja. Hän kertoo, että hänen nimensä oli valittu samoin perustein, koska hänen isovanhempansa olivat kuuroja. Äiti mainitsee myös, että nimen toimivuus suomen ja venäjän lisäksi muissakin kielissä oli tärkeää nimenvalkinnassa, koska vanhemmat ajattelevat, että tulevaisuudessa lapsi saattaa asua missä tahansa maassa. Tästä syystä olen luokittellut *Nora*-nimen myös kansainvälisyyttä käsittelevään lukuun 5.4.

¹⁰ Haastatteluissa selvisi, että 15 lapsesta Venäjän kansalaisuus on vain kahdella. Syitä tähän on monia. Esimerkiksi ennen vuotta 2003 Suomi ei sallinut Suomen kansalaisille kaksoiskansalaisuutta; muutama vanhempi vain ei halunnut lapselleen Venäjän kansalaisuutta, koska heidän mielestään on helpompaa hakea viisumia kuin saada kansalaisuus. Yksi vastaaja ei halua hakea pojalleen Venäjän kansalaisuutta, koska pelkää, että sodan syttyessä Venäjä pakottaisi kaikki Venäjän miespuoliset kansalaiset osallistumaan sotaan. Kaikkien vanhempien synnyinmaa on silloinen monikansallinen Neuvostoliitto, joillakin vanhemmilla on muu kuin Venäjän kansalaisuus (esimerkiksi Ukrainan kansalaisuus).

ASETELMA 2. Käytännöllisyys nimervalintaperusteena poikien ensinimissä.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Nimi on helppo lausua suomeksi ja venäjäksi	16	<i>Aleksi, Alex, Anton (2), Hugo, Juri, Kiril, Leo, Max, Mikael, Mitja, Nikita, Teemu, Timo (2), Tomas</i>
Nimi on käytössä sekä Suomessa että Venäjällä	2	<i>Ilja, Simeon</i>
Nimi muistuttaa Suomessa/Venäjällä käytettyä nimeä	9	<i>Aleksi (2), Elias, Juri, Leo, Matias, Mika, Mikael, Timo</i>
Nimi kuulostaa hyvältä molemmilla kielillä	7	<i>Aaron, Ilja (2), Matvei, Mikael, Mitja, Sauli</i>
Nimen lyhyys	4	<i>Eero, Hugo, Ilja, Mikael</i>
Nimen vääntelemättömyys	2	<i>Ilja, Mikael</i>
Nimen helppo translitteraatio	3	<i>Daniel, Lukas, Oliver</i>
Nimessä ei ole vaikeita äänteitä	0	–
Nimi on luettavissa huulilta	0	–
Nimen helppous	7	<i>Daniel, Janne, Lars, Leevi, Marko, Mikael, Viljam</i>
Nimen voi lyhentää	1	<i>Maksim</i>
Mainintoja yhteensä:	51	

Asetelmasta 2 näkee, että myös poikien ensinimissä nimen lausuminen kummallakin kielellä on tärkein käytännöllisyyden peruste. Maxin nimeämisessä on suomen ja venäjän lisäksi huomioitu lausumisen helppous useilla kielillä. Suurin osa aineistoni nimistä on suomalaisia ja useimmiten vastauksissa mainitaan lausumisen helppous nimenomaan venäläisille sukulaisille, esimerkiksi nimissä *Aleksi, Leo, Timo* ja *Tomas*. Antonin venäläinen äiti kertoo, että lapsen suomalainen isä olisi halunnut nimetä pojan *Väinöksi*, mutta nimiehdotus hylättiin venäjänkielisille hankalien *ä-* ja *ö-*vokaalien takia. Nimi olisi kuulostanut *Väinön* sijaan *Vainolta*. Lopulta valittiin takavokaaleja sisältävä *Anton*, jonka äiti samalla mieltää kansainväliseksi nimeksi. Nimen lausumisen helppous suomalaisille tulee luonnostaan esille, jos valittu nimi on venäläinen (*Mitja* ja *Nikita*). Jurin äiti perustelee valintansa seuraavasti:

- (1) *Juri* on helppo lausua molemmilla kielillä, ja vaikka se onkin venäläinen nimi, on myös suomen kielessä hyvin samantyyllisiä miesten nimiä, esimerkiksi *Jari*. (Ä suom 161.)

On luonnollista, että lapselle nimeä annettaessa halutaan välttää hankaluuksia, joita oma nimi on aiheuttanut. Kiviniemi (2006: 62–63) mainitsee esimerkiksi nimen liiallisen erikoisuuden. Omassa aineistossani Hugon isä on tuonut esille toiveen, ettei lapsensa nimessä olisi kaksoiskonsonanttia. Vastaja on asunut ulkomailla ja kärsinyt nimeensä sisältyvästä kaksoiskonsonantista (*tt*), joka ei-suomenkielisessä ympäristössä lausutaan usein yksittäiskonsonanttina. Haastatteluissa olen kysynyt, ovatko vanhemmat tyytyväisiä omiin nimiinsä, ja kaikki ovatkin, vaikka muutama vanhempi korostaa, ettei ollut lapsuudessaan tyytyväinen nimeensä sen liiallisen yleisyyden takia. Siitä

huolimatta yksi Venäjällä erittäin yleisen nimen omaava äiti antoi lapselleen sekä Suomessa että Venäjällä melko yleisen *Anna*-nimen.

Aineistossani on kahdeksan suomalaista poikien nimeä, jotka ovat lähellä Venäjällä käytettäviä nimiä. *Aleksin* (2) ääntäminen on lähellä venäläistä *Aleksei*-nimeä, vaikka venäjäksi äännettäessä paino onkin kolmannella tavulla. Toisen Leon nimen valintaperusteena kerrottiin se, että nimi muistuttaa venäläistä *Lev*-nimeä. *Mikael* muistuttaa venäläisten vanhempien mukaan Venäjällä suosittua ja tunnettua *Mihail*-nimeä. *Mihail*-nimeä muistuttaa samaa alkuperää oleva suomalainen *Mika*.¹¹ Äiti kutsuukin Mikaa *Miškaksi*.¹² *Matias* assosioituu venäläisen äidin mielessä *Matvei*-nimeen, ja *Timo* tuo venäläiselle äidille mieleen venäläisen *Timofej*-nimen. *Elias*-nimen valinnasta suomalainen äiti kommentoi seuraavasti:

(2) Venäläinen aviomies on aina halunnut antaa *Ilja*-nimen pojalleen. Suomalaisen vaimon mielestä *Ilja* kuulostaa Suomessa vähän kummalliselta. Päädyttiin *Iljan* käännökseen eli *Eliakseen*. (Ä suom 22.)

Translitteraation yksinkertaisuus suomesta venäjään on ollut valintaperusteena kolmen etunimen kohdalla. Näitä ovat *Daniel*, *Lukas* ja *Oliver*. Lukaksen ja Oliverin venäläinen äiti kommentoi:

(3) Äidin päävaatimuksena oli, että nimien ei tulisi alkaa *j*-kirjaimella, koska molemmat vanhemmat suunnittelivat antavansa lapsilleen kaksi kansalaisuutta, ja nimen translitterointi venäjäksi voisi tuottaa ongelmia. (Ä ven 63, 64.)ⁱ

Vastaajista seitsemän kertoo valinneensa nimet siten, että ne sopivat sekä suomalaiseen että venäläiseen korvaan: *Aaron*, *Ilja* (2), *Matvei*, *Mikael*, *Mitja* ja *Sauli*. Jos verrataan esimerkkiä 4 ja esimerkkiä 2, voidaan todeta, että nimenantajat mieltävät samoja nimiä hyvin eri tavalla:

(4) *Ilja* on luonnollisesti venäläisperäinen, joka istuu hyvin suomalaistenkin suuhun. (I suom 92.)

Lyhyiksi nimiksi on mainittu *Eero*, *Hugo*, *Ilja* ja *Mikael*. Helppoja kirjoittaa kuullun perusteella ovat vanhempien mielestä seuraavat kolme nimeä: *Marko*, *Mikael* ja *Viljam*. Oletan, että Viljamin tapauksessa ongelmia saattaa kuitenkin aiheuttaa nimen

¹¹ Molemmat nimet on muodostettu *Mikael*-nimestä. *Mihail*-nimestä ks. Lempiäinen 2004: s.v. *Mihail*, *Miihkali* ja Petrovski 2005: s.v. *Mihail*; *Mika*-nimestä ks. Vilkuna 2005: s.v. *Mika*.

¹² *Miška* on hellittelymuoto *Mihailista*.

oikeinkirjoitus, mahdollisia variantteja ovat ainakin *Wiljam* ja *William*. Tämän lisäksi *Viljam*-nimeä taivutettaessa ei selviä, onko nimen perusmuodon lopussa *i*-vokaali vai ei.¹³ Lapsi syntyi vuonna 2007, joten vielä on vaikea sanoa, aiheuttaako nimi ongelmia tulevaisuudessa. Helpoiksi nimiksi mainitaan ilman tarkempia perusteita *Daniel*, *Janne*, *Lars* ja *Leevi*. Iljan venäläisen isän mielestä nimi on siinä suhteessa onnistunut, että siitä on vaikea tehdä haukkumanimeä. Maksimin äiti mainitsee, että hänen valitsemansa *Maksim*-nimen voi halutessaan lyhentää kansainvälisempään *Max*-muotoon.

ASETELMA 3. Käytännöllisyys nimervalintaperusteena tyttöjen jälkinimissä.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Nimi on helppo lausua suomen ja venäjän kielellä	5	<i>Emilia</i> (2), <i>Marika</i> , <i>Olga</i> , <i>Sofia</i>
Nimi on käytössä sekä Suomessa että Venäjällä	1	<i>Maria</i>
Nimi muistuttaa Suomessa/Venäjällä käytettyä nimeä	1	<i>Marja</i>
Nimi kuulostaa hyvältä molemmilla kielillä	4	<i>Aleksandra</i> , <i>Katariina</i> , <i>Liisa</i> , <i>Maria</i>
Nimen lyhyys	0	–
Nimen vääntelemättömyys	0	–
Nimen helppo translitteraatio	0	–
Nimessä ei ole vaikeita äänteitä	0	–
Nimi on luettavissa huulilta	0	–
Nimen helppous	0	–
Nimen voi lyhentää	0	–
Mainintoja yhteensä:	11	

Jälkinimet eivät yleensä ole kutsumanimiä, joten niiden osalta käytännölliset seikat eivät ole niin olennaisia kuin kutsumanimien kohdalla. Asetelmassa 3 on koottu tyttöjen jälkinimien käytännölliset näkökohdat. *Sofia* lausutaan melkein samalla tavalla suomeksi ja venäjäksi (venäjäksi paino on toisella tavalla, *Sofija* [sofija]). Tähän nimervalintaperusteeseen kuuluu aineistostani kaksi *Emilia*-nimistä lasta, joita kutsun *Emilia A*:ksi ja *Emilia B*:ksi. *Emilia A*:n äiti ja myös Marikan äiti kertovat lausumisen helppoudesta venäläisille isovanhemmille. *Emilia A*:n äiti mainitsee myös, että nimi on helppo muistaa. *Emilia B*:n äiti huomauttaa, että hänen mielestään myös jälkinimien kohdalla on tärkeää, että nimi on helppo lausua: jos nimi on vaikeasti lausuttava, se kuulostaa erilaiselta kuin alkuperäinen nimi. Hän sanoo, että nimiä pohdittiin tarkasti ja niitä testattiin siten, että hänen suomalainen miehensä lausui ääneen eri nimiä. Sen jälkeen vanhemmat yhdessä kuuntelivat, miltä lausumat kuulostavat.

¹³ Esimerkiksi genetiivimuoto *Viljamin* voi olla muodostettu jommastakummasta nimestä: *Viljam* tai *Viljami*.

Marjan äiti kertoo, että suomalainen *Marja*-nimi muistuttaa Venäjällä paljon käytettyä *Maria*-nimeä, vaikka nimien lausumisessa onkin pieni ääntämiserö (Venäjällä *j* lausutaan *i*:llä ja paino on 2. tavulla). *Marja*-nimen voi suomen kielessä ajatella syntyneen appellatiivista *marja*. Käsittelen nimeä *Marja* myös luvussa 3.6. Sekä suomalaisen että venäläiseen suuhun sopiviksi nimiksi on mainittu *Aleksandra*, *Katariina*, *Liisa* ja *Maria*. Liisan venäläinen äiti mainitsee, että *Liisa*-nimi on lähellä venäläistä *Jelizaveta*-nimestä muodostettua *Liza*-puhuttelumuotoa.

ASETELMA 4. Käytännöllisyys nimervalintaperusteena poikien jälkinimissä.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Nimi on helppo lausua suomen ja venäjän kielellä	3	<i>Oskar, Aleksandr, Rainer</i>
Nimi on käytössä sekä Suomessa että Venäjällä	0	–
Nimi muistuttaa Suomessa/Venäjällä käytettyä nimeä	1	<i>Mikael</i>
Nimi kuulostaa hyvältä molemmilla kielillä	2	<i>Mikael, Samuel</i>
Nimen lyhyys	0	–
Nimen vääntelemättömyys	0	–
Nimen helppo translitteraatio	2	<i>Mikael, Rainer</i>
Nimessä ei ole vaikeita äänteitä	0	–
Nimi on luettavissa huulilta	0	–
Nimen helppous	1	<i>Mikael</i>
Nimen voi lyhentää	0	–
Mainintoja yhteensä:	9	

Asetelma 4 osoittaa, että myös poikien jälkinimissä käytännöllisiin seikkoihin on kiinnitetty huomattavasti vähemmän huomiota kuin ensinimien kohdalla. Helposti lausuttaviksi vanhemmat ovat mieltäneet seuraavat nimet: *Aleksandr*, *Rainer* ja *Oskar*, joista viimeistä käytetään pojan kutsumanimenä. *Mikael* muistuttaa Venäjällä käytössä olevaa *Mihail*-nimeä. Helposti translitteroitaviksi nimiksi on mainittu *Mikael* ja *Rainer*. *Mikael*-nimi on vanhempien mielestä helppo kirjoittaa sekä suomeksi että venäjäksi.

Samuel ja *Mikael* sopivat vastaajien mielestä sekä suomalaisen että venäläiseen korvaan. *Mikael*-nimi on valittu ensisijaisesti siksi, että se on kulkenut suvussa, mutta myös siksi, että se on samankaltainen venäläisen *Mihail*-nimen kanssa. Tämä nimi esiintyy siis sekä tässä että nimi suvusta -ryhmässä. Suomalainen äiti kommentoi nimervalintaa seuraavasti:

(5) *Mikael* on äidin isoisän toinen nimi, ja lisäksi se on ikään kuin suomalainen versio lapsen isän nimestä *Mihail*. (Ä suom 161.)

Hankaluuksia aiheutuu, jos nimestä ei käy ilmi kantajansa sukupuoli. Tätä ei kyselyni neljännen kysymyksen vastauksissa ole mainittu kertaakaan. Sen sijaan vastauksissa

kuudenteen kysymykseen tämä seikka on mainittu muutaman kerran. Käsittelen vastauksia kysymykseen kuusi luvussa 6.1. Kiviniemen (1982: 163) mukaan sekaannuksia saattaa aiheutua, jos virallisella nimellä on lempinimen sävy. Kiviniemi (2006: 157) suosittelee pohtimaan, tuleeko nimi kuulostamaan sopivalta kun lapsi on aikuistunut. Aineistossani lempinimien sävyn välttämistä ei kuitenkaan nouse esille. Harma Järvinen taas toteaa lisensiaatintutkimuksessaan (2001: 36), että kyseinen seikka on mainittu hänen aineistossaan usein.

5.2 Mieltymys nimeen

Nimen kauneus ja mieltymys nimeen on aineistoni toiseksi yleisin nimervalintaperuste. Se on mainittu 105 kertaa (18,6 % kaikista nimervalintaperusteista), joista 62 tapauksessa kyseessä on ensinimi ja 43:ssa jälkinimi. Aineistossani tämä valintaperuste on mainittu joskus ainoana nimervalintaperusteena. Tämä on luonnollista, koska nimen tulisi aina tavalla tai toisella miellyttää nimenantajia eli yleensä vanhempia. Tähän ryhmään olen sijoittanut nimet, jotka ovat syystä tai toisesta miellyttäneet vanhempia koko heidän ikänsä (lapsuudesta asti), jotka on mainittu kauniiksi tai sellaisiksi, jotka kuulostavat hyvältä. Joskus mieltymys nimeen näkyy myös siten, että nimeä ei ole annettu sellaisenaan, vaan suomalaisemmassa asussa, esimerkiksi tapauksissa *Eeva* (< *Eva*), *Tuomas* (< *Tomas*). Molemmissa tapauksissa nimenantajat ovat venäläisiä äitejä. *Tomas*-nimi ei ole käytössä Venäjällä, mutta nimi on saattanut tulla tutuksi ja siten mieluisaksi vaikkapa kaunokirjallisuuden kautta.

Kiviniemen mukaan (1982: 165–166) nimi voi ihastuttaa monesta eri syystä, mutta konkreettista syytä ihastumiseen ei ole aina helppo löytää. Seuraavista esimerkeistä näkee, että vanhemmat kyllä pitävät nimistä, mutta syytä siihen, miksi nimi on kaunis tai kuulosta hyvältä on vaikea selittää:

- (6) *Lila* ihan vain sen takia, että se on todella kaunis nimi. (Ä ven 127.)
- (7) Ainoa peruste oli, että *Milla* kuulosti kauniilta. (I suom 176.)
- (8) *Anna* kuulostaa hyvältä. (Ä ven 35.)

ASETELMA 5. Mielitymyksen syyt tyttöjen ensinimien valinnassa.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Nimi on kaunis	16	<i>Aino, Anastasia, Anna (3), Eeva, Emilia, Julia (2), Laura, Lila, Lilli, Milla, Saara, Taina, Veera</i>
Äiti pitää nimestä	10	<i>Aleksandra, Alina, Eeva (< Eva), Ekaterina, Elvira, Jonna-Marika, Karina, Marija, Sofia, Viola-Viktoria</i>
Molemmat vanhemmat pitävät nimestä	9	<i>Anna (2), Emilia, Julia, Laura, Milena, Nora, Oliwia, Piia</i>
Isä pitää nimestä	0	–
Mainintoja yhteensä:	35	

Kuten asetelma 5 osoittaa, useimmiten nimervalintaan on vaikuttanut nimen kauneus. Kuudessa tapauksessa on mainittu erikseen, että nimi kuulostaa kauniilta: *Anna (2), Emilia, Julia, Milla* ja *Saara*. Toiseksi yleisin nimervalintaperusteiden tarkennus on äidin mieltymys nimeen. Äidit ovat maininneet, että he ovat olleet ihastuneita nimeen ”lapsuudesta asti”, ”aina” tai ”jo kauan”. Isät eivät todennäköisesti halua ”sentimentaalisesti” puhua siitä, että jokin nimi miellyttää heitä. Toisaalta syynä voi olla se, että suurin osa lomakkeiden täyttäjistä on äitejä. Lampinen (2001: 7) toteaa, että nimien äänteellinen kauneus vaikuttaa tyttöjen nimervalintaan useammin kuin poikien. Etunimistä syntyviä mielikuvia tutkinut Pirkola (2012: 59) toteaa, että naiset kiinnittävät enemmän huomiota kielensisäisiin seikkoihin, esimerkiksi nimien äänneasuun. Usein aineistoni äidit mainitsevat, että nimi oli päätetty jo ennen raskaaksi tuloa:

(9) Olen aina pitänyt *Karina*-nimestä ja joskus päättänyt, että jos tulee tyttö, hän saa sen nimen. (Ä ven 117.)

(10) Olen tykännyt *Elvira*-nimestä lapsuudestani asti. (Ä ven 169.)

(11) Minä keksin *Ekaterinan*¹⁴, koska minusta se on aivan ihana ja olen aina pitänyt tästä nimestä. Olen kyllä jossain vaiheessa miettinyt, pitäisikö se muuttaa suomalaisemmin *Katiksi, Katjaksi* tai *Katriksi*, mutta päätin, että häivähdys venäläisyyttä ei ole pahitteeksi. Siihen aikaan (2000-luvun alussa) kansainvälistymistä ei vielä katsottu kieroon, tai ainakin itse olin vielä hyvin toiveikas sen suhteen. Jos joutuisin tekemään tuon valinnan nyt, en välttämättä päätyisi samaan ratkaisuun. (Ä ven 125.)

Aineistossani on myös tapauksia, joissa nimen äänneasuun lisäksi nimervalintaan on vaikuttanut nimen semanttinen sisältö. Tämä on luonnollista, koska molemmat – sekä äänteelliset että semanttiset – seikat ovat kielensisäisiä sivumielteitä (Kiviniemi 1982: 13). Nimiin liittyviä semanttisia assosiaatioita käsitellen tarkemmin alaluvussa 5.9.

¹⁴ [jekaterinan].

ASETELMA 6. Mieltymyksen syyt poikien ensinimien valinnassa.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Nimi on kaunis	14	<i>Aleksi (3), Andrei, Daniel (2), Eemil, Leevi, Maksim, Mikael, Teemu, Valtteri, Viljam, Ville</i>
Äiti pitää nimestä	3	<i>Leonardi (< Lev), Nikita, Tuomas (<Tomas)</i>
Molemmat vanhemmat pitävät nimestä	8	<i>Artturi, Elias, Ilja, Niklas, Matvei, Mikael, Santeri, Tommi</i>
Isä pitää nimestä	2	<i>Aleksi (2)</i>
Mainintoja yhteensä:	27	

Asetelma 6 havainnollistaa, että nimen kauneus on poikien ensinimien yleisin mieltymyksen syy. Kymmenessä tapauksessa 14:stä on korostettu, että nimi on valittu, koska se kuulostaa kauniilta: *Aleksi (3), Andrei, Daniel, Maksim, Mikael, Valtteri, Viljam* ja *Ville*. Leonardin venäläinen äiti on aina pitänyt *Lev*-nimestä. Lempiäisen (2004: 392–393) mukaan *Lev* on venäläinen muunnos *Leo*-nimestä, joka on puolestaan *Leonard*-nimen lyhentymä. Leonardin äiti kertoo, että pojan nimeksi on kuitenkin päätetty antaa *Levin* sijaan nimen *i*-loppuisuuden takia suomen äännerakennetta paremmin vastaava *Leonardi*. Tuomaksen äiti on pitänyt lapsuudestaan asti *Tomas*-nimestä ja antoi pojalleen nimen *uo*-difftongin sisältävässä suomalaisemmassa asussa. Myös *Nikitan* nimervalinnan taustalla on ollut äidin mieltymys nimeen. Sen sijaan kahdesti annettu *Aleksi* on valittu isien mieltymysten mukaan. Molempien vanhempien mieltymys nimeen (kahdeksan mainintaa) on kuitenkin tässä ryhmässä tärkeämpi kuin isän tai äidin yksinään.

ASETELMA 7. Mieltymyksen syyt tyttöjen jälkinimien valinnassa.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Nimi on kaunis	15	<i>Aleksandra, Elina, Elisabeth, Ella, Ellen, Emilia (3), Ida, Iris, Karoliina, Pauliina, Rebekka, Sofia, Tuulikki</i>
Äiti pitää nimestä	3	<i>Emilia, Julia, Nicole</i>
Molemmat vanhemmat pitävät nimestä	5	<i>Aleksandra, Emilia, Fiona, Grete, Sofia</i>
Isä pitää nimestä	3	<i>Anastasia, Kristiina, Satu</i>
Mainintoja yhteensä:	26	

Asetelmasta 7 näkee, että tyttöjen jälkinimissä useimmiten mainittu mieltymyksen syy on nimen kauneus. Kauniin kuuloisiksi näistä nimistä on mainittu kolme: *Karoliina, Sofia* ja *Tuulikki*. Jälkinimissä nimervalintaan on vaikuttanut sekä äidin että isän mieltymys nimeen (vrt. asetelma 5 sivulla 39), ja maininnat jakautuivat tasaisesti. *Nicole* on nimiyhdistelmän kolmas nimi. Tytölle haluttiin antaa kansainvälinen nimi.

Äitiä *Nicole* miellytti, mutta isä ei suostunut antamaan sitä kutsumanimeksi. Tätä ei vastauksessa ole perusteltu tarkemmin, mutta päätökseen on saattanut vaikuttaa käytännöllinen näkökohta. *Nicole*-nimen kirjoitusasusta ei voi olla varma kuullun perusteella. Yhdessä tapauksessa venäläinen äiti mainitsee, että lapsen isä ei osallistunut nimen (*Elisabeth*) valitsemiseen, joten äiti valitsi nimen oman mieltymyksensä mukaan. Molempien vanhempien ihastuminen nimeen on mainittu kaksi kertaa useammin kuin pelkkä äidin tai isän mieltymys. Esimerkiksi *Fionasta* on mainittu, että nimi miellyttää molempia nimenantajia:

(12) *Fiona*-nimi liittyy erääseen englantilaiseen kirjallisuudentutkijaan ja miellytti kovasti molempia vanhempia. (Ä suom 144.)

ASETELMA 8. Mieltymyksen syyt poikien jälkinimien valinnassa.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Nimi on kaunis	7	<i>Aleksandr, Daniel, Eino, Jasper, Konstantin, Maksim, Rainer</i>
Äiti pitää nimestä	5	<i>Daniel, Kristian, Mikael, Oskar¹⁵, Taavi</i>
Molemmat vanhemmat pitävät nimestä	3	<i>Maksim, Matti, Kristian</i>
Isä pitää nimestä	2	<i>Antti, Arthur</i>
Mainintoja yhteensä:	17	

Asetelma 8 osoittaa, että äidin mieltymys nimeen on vaikuttanut poikien jälkinimien valintaan useammin kuin isän ja molempien vanhempien mieltymys. Kauniina pidetyistä seitsemästä nimestä neljässä tapauksessa on korostettu, että nimi kuulostaa kauniilta: *Aleksandr, Daniel, Jasper* ja *Maksim*. Vastauksista käy ilmi, että poikien jälkinimissä nimeen ihastumisen lisäksi nimervalintaan ovat vaikuttaneet nimen kansainvälisyys (*Daniel, Kristian*), vanhahtavuus (*Eino*) ja helppo translitteraatio (*Rainer*).

Antin ja *Arthurin* valintaan on vaikuttanut isien mieltymys kyseisiin nimiin. *Arthurin* äiti korostaa vastauksessaan, että isä halusi nimen sisältävän *th*-kirjainyhdistelmän. Viidessä tapauksessa on korostettu, että nimi oli äidin valinta. Toisin kuin aiemmin käsitellyissä ryhmissä tässä ei mainita, että nimeen olisi oltu ihastuneita lapsuudesta astia. Tämä saattaa johtua siitä, että nimet *Daniel, Kristian, Oskar* ja *Taavi* eivät ole käytössä Venäjällä. *Taavi* on nimiyhdistelmän toinen nimi. *Taavin* äiti kertoo pitävänsä

¹⁵ kutsumanimenä.

myös *Tomas*-nimestä. Hän ei osannut päättää kumpi nimistä, *Tomas* vai *Taavi*, on parempi. Näin *Taavikin* jäi, ja siitä tuli jälkinimi.

5.3 Nimi suvusta

Nimervalinta suvun piiristä on mainittu nimervalintaperusteena aineistossani 100 kertaa (17,7 % kaikista nimervalintaperusteista); ensinimiä on 29 ja jälkinimiä 71. Aineistoni noudattaa tässä suhteessa yleistä kaavaa, jonka mukaan suvun nimien antaminen on siirtynyt jälkimmäisiin nimiin. (ks. Kiviniemi: 2006: 129). Aineistossani on jonkin verran myös sisaruksia, mikä saattaa lisätä samojen jälkinimien esiintymismääriä. Jos aineistossani on esimerkiksi kolme veljestä, joista kaikkien jälkinimen valinnan esikuvana on sama sukulainen, kyseisen nimen määrää kasvaa.

Usean etunimen antaminen antaa vanhemmille mahdollisuuden valita ensimmäinen nimi vapaasti omien mieltymyksiensä mukaan. Samalla ilmaistaan jälkinimen tai -nimien valinnassa kunnioitusta isovanhempia tai muita sukulaisia kohtaan. Venäjällä on tapana antaa vain yksi etunimi, ja näyttää siltä, että suomalais-venäläiset vanhemmat pitävät Suomen monipuolisemmista nimenantomahdollisuuksista. Haastatteluissa venäläisten vanhempien kanssa selvisikin, että kaikki haastateltavat suhtautuvat kahden etunimen antoon erittäin myönteisesti. Sen sijaan kolmen etunimen anto tuntuu heistä liialliselta, koska etunimiyhdistelmästä saattaa tulla liian pitkä.

Aineistostani näkee, että nimenannossa kunnioitetaan sekä suomalaisia että venäläisiä sukulaisia, ja joskus lapsen nimiyhdistelmässä on kytketty yhteen sekä suomalaisen että venäläisen sukulaisen nimet. Lisäksi vanhemmat ovat nimervalinnalla pyrkineet osoittamaan kunnioitusta sekä lapsen isovanhempia että omia isovanhempiaan kohtaan. Esimerkiksi yhdessä tapauksessa *Pelageja*-nimi on valittu nimenantajan eli äidin samannimisen isoisoäidin mukaan. Jälkinimien kohdalla suvusta tulevat esikuvat ulottuvat vielä pidemmälle. Myös lasten vanhempien siskoja ja veljiä on käytetty esikuvina nimervalinnassa.

Käsittelen suvusta periytyneitä nimiä kolmessa ryhmässä. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat vanhemmilta saadut nimet, ja toisessa ryhmässä ovat muiden sukulaisten mukaan annetut nimet (mm. setien, enojen ja tätien). Kolmannen ryhmän tapauksia

nimitän *muunnoksiksi*. Muunnoksia ovat esimerkiksi tapaukset, joissa venäläisen sukulaisen nimi on muunnettu suomalaisempaan kieliasuun (*Liisa* < *Jelizaveta*) [tai päinvastoin] tai miespuolisen sukulaisen nimi on annettu tytölle (*Paulina* < *Pauli*). Luokittelen tähän ryhmään myös nimen, joka on muodostettu eri sukulaisten nimistä (*Annika* < *Anna* + *Nikolai*).

ASETELMA 9. Suvusta periytyneet tyttöjen ensinimet.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Lapsen äidin mukaan	0	–
Muun sukulaisen mukaan	13	<i>Alexandra, Anastasia, Anna</i> (3), <i>Emilia</i> (2), <i>Gutiana, Krista, Marija, Milda, Nina, Sinaida</i>
Muunnokset	3	<i>Annika</i> (<i>Anna</i> + <i>Nikolai</i>), <i>Liisa</i> (< <i>Jelizaveta</i>), <i>Paulina</i> (< <i>Pauli</i>), <i>Sanna</i> (< <i>Aleksandr</i>)
Mainintoja yhteensä:	16	

Asetelmasta 9 näkee, että tyttöjen ensinimiksi on annettu nimi suvusta 16 kertaa. On huomattava, että lapsen äidin mukaan valittuja ensinimiä aineistossani ei ole. Vilkuna (2002: 22) mainitsee, että etenkin nuoret vanhemmat eivät suosi oman sukupolvensa nimiä. Sen sijaan he valitsevat uusilta tuntuvat nimet kauempaa suvusta. Samoin Lampinen ja Kiviniemi toteavat, että yleisesti suositaan isovanhempien vanhempien etunimiä (Lampinen 2001: 6; Kiviniemi 2006: 62). Muun sukulaisen (kuin vanhemman) mukaan annetuista nimistä 11 (85 %) on tytön isoäidin nimiä: *Alexandra, Anastasia, Anna* (2), *Emilia* (2), *Gutiana, Krista, Marija, Milda* ja *Nina*. *Annasta* ja *Sinaidasta* [zinaida] on mainittu ilman tarkempia perusteluja, että nimet ovat kulkeneet suvussa. Tyttöjen ensinimissä ei myöskään esiinny tätien mukaan annettuja nimiä.

Vastauksista käy ilmi, että tyttöjen ensinimien valinnassa on haluttu korostaa yhteyttä sekä suomalaisiin että venäläisiin sukulaisiin, mutta enemmän kuitenkin venäläisiin. Kymmenestä isoäidin esikuvan mukaan valitusta nimestä kuusi on annettu venäläistä isoäitiä muistaen. Suomalaisen isoäitien mukaan nimi on annettu kolme kertaa: *Krista* ja *Emilia* (2). Yhdessä tapauksessa *Emilia* on ollut isoäidin toinen nimi. Erään *Annasta* äiti kertoo, että nimi on kulkenut molemmissa suvuissa. *Gutianan* kohdalla ei ole mainittu, onko nimi annettu suomalaisen vai venäläisen isoäidin mukaan. Nimi ei vaikuta venäläiseltä eikä suomalaiseltakaan. Väestörekisterikeskuksen Nimipalvelun mukaan tämä nimi on rekisteröity kyseisen lapsen syntymävuotena, joten voidaan olla varmoja, että tyttö todella sai kyseisen nimen.

Yleensä sukulaisen nimi on annettu tytölle sellaisenaan, mutta muutamassa tapauksessa nimestä on tehty muunnos. Muunnos voi olla muodostettu myös vastakkaisen sukupuolen nimestä: esimerkiksi Paulina on nimetty *Pauli*-nimisen isoisän mukaan. Nimi on myös saattanut saada toisen kielen mukaisen nimiasun. Esimerkiksi Liisa nimettiin venäläisen *Jelizaveta*-isoäitinsä mukaan. *Liisa* on siis suomalaisempi versio nimestä *Liza*, joka on Venäjällä käytetty puhutteluasu *Jelizavetasta*. Yhdessä tapauksessa venäläisen isoisän nimi oli *Aleksandr*, ja koska odotettiin poikaa, haluttiin antaa hänelle nimi *Santeri*, joka kuulostaisi suomalaisemmalta mutta samalla yhdistäisi lapsen isoisään. Perheeseen syntyi kuitenkin odotuksenvastaisesti tyttö, joka nimettiin *Sannaksi*. Aineistostani löytyy myös toisenlainen muunnosesimerkki: tytön nimeksi annettiin *Annika*, jossa yhdistyvät nimenantajan (äidin) isoäidin ja isoisän nimet: **Anna** ja **Nikolai** [nikalaj].

ASETELMA10. Suvusta periytyneet poikien ensinimet.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Lapsen isän mukaan	2	<i>Kristian, Vesa</i>
Muun sukulaisen mukaan	8	<i>Anders, Andrei, Eemil, Eino, Joel, Juri (2), Viktor</i>
Muunnokset	2	<i>Alex (< Aleksander), Mitja (< Dmitri)</i>
Mainintoja yhteensä:	12	

Asetelma 10 osoittaa, että poikien ensinimistä sukulaisten mukaan annettuja nimiä on 12, joista kaksi on annettu lapsen isän mukaan. Viisi nimeä on saatu pojan isoisältä ja tätä etäisemmiltä sukulaisilta kolme. Yksi poika on saanut ensimmäiseksi nimekseen isänsä toisen nimen (*Kristian*). *Vesa* on lapsen isän ensimmäinen nimi, mutta sitä ei käytetä pojan kutsumanimenä. Kutsumanimeksi on annettu kansainvälinen *Arthur*. Poikien ensinimissä ei siis ole heidän isiensä ensimmäisiä nimiä. On ymmärrettävää, ettei perheeseen haluta samaa kutsumanimeä kahdelle henkilölle (vrt. Kiviniemi 2006: 13–14).

Kauempaa suvusta valittuja nimiä ovat lapsen isovanhemmilta ja lapsen vanhempien isovanhemmilta periytyneet nimet, joista neljä palautuu suomalaiseen sukulaiseen ja neljä venäläiseen. Vastaukset osoittavat, että näissä tapauksissa on nimenvallinnalla haluttu ilmaista kunnioitusta jo kuollutta sukulaista kohtaan. Seuraavat nimet ovat periytyneet lasten isovanhemmilta: *Anders, Eemil, Juri (2)* ja *Viktor*. Etäisempien sukulaisen nimiä ovat *Andrei, Eino* ja *Joel*, joista jälkimmäinen on kulkenut perheessä aiemminkin.

Muunnoksiksi nimittämiäni nimiä on poikien ensinimissä kaksi: *Alex* ja *Mitja*. *Alex* on saanut nimensä venäläiseltä Aleksandr-isoisältä. *Mitja*, joka on *Diman* rinnalla *Dmitri*-nimen puhuttelumuoto, on saatu lapsen venäläiseltä isältä:

(13) *Mitja* oli nimi, joka oli listassa jo silloin, kun me odotimme Nikitaa. Sitten synnytyssairaalassa ajattelimme, että se olisi aika kivaa, jos *Diman* pojan nimi olisi sama kuin hänen nimensä: *Dmitri*-nimestä tulee *Mitja*, ja se on vain ikään kuin hellittelymuoto siitä. (Ä suom 155.)

ASETELMA11. Suvusta periytyneet tyttöjen jälkinimet.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Lapsen äidin mukaan	3	<i>Elena, Julia, Orvokki</i>
Muun sukulaisen mukaan	17	<i>Aino, Elina (3), Elisabet, Ella, Heleena, Maria, Marjatta (2), Maya, Olga, Orvokki, Pelageja, Tatjana, Valentina, Varvara</i>
Muunnokset	4	<i>Katarina (< Katrin), Katerina (< Jekaterina), Rosa (< Rozalija), Victoria (< Viktor)</i>
Mainintoja yhteensä:	24	

Tytöille on annettu sukulaisten mukaan 24 jälkinimeä (ks. asetelma 11). Lapsen äidiltä saatuja nimiä on kolme, muiden sukulaisten mukaan 17 ja muunneltuja nimiä neljä. Tästä ryhmästä ei löydy kovin erikoisia nimiä, vaan suosiossa ovat perinteiset, vanhat suomalaiset nimet kuten *Aino*, *Elisabet* ja venäläiset *Varvara* ja *Pelageja*.

Lapsen äidin mukaan annettuja nimiä ovat *Elena*, *Julia* ja *Orvokki*. Kaksi ensimmäistä ovat venäläisten äitien nimiä. *Orvokki* on lapsen suomalaisen äidin toinen etunimi, joka on kulkenut suvussa toisena nimenä myös aiemmin:

(14) *Orvokki* on äidin ja isoisoäidin toinen nimi ja halusimme ko. nimen jatkuvan suvussa. (Ä suom 162.)

Lapsen isoäidiltä ovat periytyneet nimet *Elina*, *Elisabet*, *Heleena*, *Marjatta (2)*, *Olga*, *Tatjana* ja *Valentina*. Näistä kaksi on isovanhemman toisia etunimiä. Lasten venäläisten isovanhempien mukaan on annettu nimet *Olga*, *Tatjana* ja *Valentina*, jotka kaikki ovat venäläisten sukulaisten ainoita etunimiä. Lasten vanhempien isovanhemmilta ovat periytyneet *Aino*, *Ella* ja *Maya*, joista kaksi viimeistä palautuvat venäläisiin sukulaisiin.

Etäisempien sukulaisten nimiä ovat *Elina* (2), *Maria*, *Orvokki*, *Pelageja* ja *Varvara*. *Orvokki* on myös lapsen äidin toinen nimi (ks. asetelma 11). *Pelageja* on vanhahtava venäläinen kristinuskon myötä omaksuttu nimi. Nikonov (1988: 86–87) huomauttaa nimen yleisyydestä, että nimellä on ollut jonkin verran suosiota 1800-luvun lopussa, mutta nykyään se on hyvin harvinainen.

Yhdessä tapauksessa tyttö on nimetty lapsen isän kahden sisikon mukaan, joiden toinen nimi oli *Elina*. Tädit eivät ole enää elossa, joten heitä on haluttu kunnioittaa antamalla tytölle heidän nimensä.

Muunnoksia tässä ryhmässä ovat nimet *Katarina* (< *Katrin*), *Katerina* (< *Jekaterina*), *Rosa* (< *Rozalija*) ja *Victoria* (< *Viktor*). *Katarina* on lapsen suomalaisen isän isoisoäidin *Katrin*-nimen variantti. *Katerina* on annettu venäläisen isoäidin mukaan, mutta suomalaisemmassa muodossa. Rosa on saanut nimensä venäläiseltä *Rozalija*-nimiseltä isoäidiltään ja Victoria venäläisen isoisan Viktorin mukaan.

ASETELMA 12. Suvusta periytyneet poikien jälkinimet.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Lapsen isän mukaan	6	<i>Janne, Matti-Viljami, Mikael, Petri, Tapani, Tapio</i>
Muun sukulaisen mukaan	37	<i>Aleksandr, Aleksander, Alpo, Antero, Antti, Eerik, Eero, Esa, Iiro, Ilmari (2), Johannes, Juho (2), Konstantin, Lauri, Matti-Viljami, Mikael (2), Oiva, Olavi (7), Otto, Pertteli, Petteri (2), Sergei, Tapio, Uolevi, Veikko, Victor, Väinö</i>
Muunnokset	4	<i>Aleksi (< Aleksei tai Aleksandr), Herman (< German), Leonid (< Leo), Mikael (< Mihail)</i>
Mainintoja yhteensä:	47	

Kuten asetelmasta 12 näkee, pojille on annettu jälkinimiä suvusta lähes kaksi kertaa enemmän kuin tytöille (vrt. asetelma 11). Poikien jälkinimissä samoin kuin tyttöjenkin on enimmäkseen tuttuja, suomalaisia nimiä ja vain muutama venäläinen nimi. Tämä selittyy siten, että aineistoni isät ovat pääosin suomalaisia, ja jos pojalle valitaan nimi isän sukulaisilta, tulee pojalle suomalainen nimi. Venäläisten sukulaisten mukaan annettuja nimiä ovat *Sergei* ja *Victor*.

Isän mukaan on annettu seuraavat viisi nimeä *Janne*, *Mikael*, *Petri*, *Tapani* ja *Tapio* sekä yhdysnimen *Matti-Viljami* ensimmäinen osa. Jannen ja Petrin tapauksessa isän ensimmäinen nimi päättyi pojan toiseksi etunimeksi. Kahdessa tapauksessa (*Mikael* ja

Tapio) pojille on annettu sama toinen nimi kuin heidän isillään ja isoisillään. Tämän vuoksi käsittelen nimiä *Mikael* ja *Tapio* myös isovanhemmilta saaduissa nimissä. Molemmissa tapauksissa vanhemmat ovat maininneet, että nimien valitseminen suvusta on tärkeää heidän perheilleen. Lapsen isä ja isoisä yhdistettiin pojan jälkinimissä *Janne Uolevi*, jossa *Janne* on isän ja *Uolevi* isoisän nimi. *Tapani* periytyi isän toisesta nimestä pojan kolmanneksi nimeksi. Tapion äiti kommentoi nimenvaihtoa seuraavasti:

(15) *Tapio* – koska *Tapio* on metsän jumala, ja metsä on tärkeää meidän suvulle. Pojan isällä ja ukilla on sama toinen nimi, siispä perinne jatkuu. (Ä ven 85.)

Lapsen isoisän mukaan on annettu seuraavat kymmenen nimeä: *Alpo*, *Antero*, *Eerik*, *Petteri*, *Tapio*, *Uolevi*, *Veikko*, *Victor* ja *Väinö* sekä yhdyksen *Matti-Viljami* jälkiosa (ks. ylempänä). *Eerik*-nimen valitseminen on ollut venäläisen äidin mukaan helppoa: ensimmäisen nimen vanhemmat valitsivat omien mieltymyksiensä mukaan, ja toiseksi nimeksi valittiin ikään kuin itsestäänselvyytenä isoisän nimi *Eerik*. *Victor* tulee venäläisestä suvusta, ja ensimmäisinä niminä olleet suomalaiset *Petteri* ja *Väinö* päättyivät lasten toisiksi nimiksi. Veikon venäläinen äiti mainitsee vastauksessaan, että poika sai nimensä isoisältä, koska on isoisänsä näköinen. Alpon venäläinen äiti on tietoinen siitä, että Suomessa nimenanto sukulaisten mukaan on tavallinen tapa, mutta itselleen hän ei tätä perinnettä pidä tärkeänä:

(16) (Suomalaisille hyvin tärkeä) toinen nimi annettiin edesmenneen vaarin kunniaksi. Minulle itselleni toisella nimellä ei ole merkitystä (sehän on vain passia varten), joten toki minä suostuin siihen. (Ä ven 82.)ⁱⁱ

Poikien vanhempien isovanhemmilta saadut nimet ovat seuraavat kahdeksan nimeä: *Antti*, *Johannes*, *Konstantin*, *Lauri*, *Mikael*, *Oiva*, *Olavi* ja *Sergei*. Nimet *Konstantin* ja *Sergei* tulevat äidin venäläisestä suvusta. On tyypillistä, että nimi on kulkenut suvussa useamman sukupolven ajan; esimerkiksi *Aleksandr* (ja nimen feminiinimuoto *Aleksandra*) on esiintynyt usealla venäläisen suvun miespuolisella sukulaisella. *Aleksander* on kulkenut suomalaisen äidin suvussa poikien nimissä toisena tai kolmantena nimenä. Samoin perusteiden toiseksi nimeksi on annettu nimet *Mikael* ja *Tapio*.

Enojen ja setien nimiä ovat saaneet vain muutamat aineistoni lapset. Sedällä toisena nimenä ollut *Juho* päättyi pojan toiseksi nimeksi, ja *Eero* on valittu lapsen isän enon mukaan. Muita suvusta saatuja nimiä ovat *Aleksandr*, *Aleksander*, *Esa*, *Iiro*, *Ilmari* (2),

Juho, *Olavi* (6) ja *Otto*. Näistä ei ole määritelty, kenen sukulaisen mukaan nimi on valittu, on mainittu vain, että nimi on kulkenut suvussa usean sukupolven ajan tai se on suvun perinnettä. *Olavi*-nimisistä pojista yhdessä tapauksessa on kerrottu, että suvun ensimmäiset pojat ovat aina saaneet toiseksi nimekseen *Olavin*, joten perinnettä on jatkettu.

Suvusta periytyvänä *Olavi* on aineistossani yleisin, kuusi kertaa mainittu jälkinimi. Toiseksi yleisin on *Mikael* (3 mainintaa), ja kolmanneksi yleisimmät ovat *Ilmari* (2) ja *Juho* (2).

Muunnoksiksi kutsumiani nimiä on poikien jälkinimissä neljä: *Aleksi*, *Herman*, *Leonid* ja *Mikael*. Herman on nimetty venäläisen vaarin mukaan, mutta Venäjällä nimestä käytetään *German*-asua. Äiti huomauttaakin, että venäläiseen passiin nimi on translitteroitu muodossa *German*. *Leonid* viittaa suomalaisen isän suvussa kulkevaan *Leo*-nimeen. Pojalle haluttiin kuitenkin saada nimen venäläisempi versio, ja *Leonid* sopi hyvin. *Mikael* on puolestaan muunnos venäläisen isoisän *Mihail*-nimestä. Aleksi on saanut nimensä venäläiseltä isoisältä, mutta vastauksessa ei kerrota, oliko sukulaisen nimi *Aleksei* vai *Aleksandr*. *Aleksi* voi olla kummankin nimen variantti, ja internetissä venäjänkielisillä keskustelupalstoilla keskustellaankin paljon siitä, kumman nimen lyhentymä *Aleks/Alex* (ven. Алекс) on. Yksiselitteistä vastausta siihen ei kuitenkaan löydy, sillä ihmisten mielipiteet jakautuvat melko tasaisesti kahtia.

5.4 Kansainvälisyys

Nimen kansainvälisyys on ollut vaikuttamassa nimenvälintaan 68 kertaa (12 % kaikista nimenvälintaperusteista), joista 54 ensinimien ja 14 jälkinimien kohdalla. On huomattava, että eri vastaajat saattavat mieltää samoja nimiä eri tavoin. Esimerkiksi joillekin *Anna* on kansainvälinen nimi, toisille se on taas ”perusvenäläinen”. Havaintojeni mukaan näkökulma riippuu usein siitä, missä vastaaja on asunut suurimman osan elämästään. Jos vastaaja on venäläinen ja muuttanut Suomeen vasta aikuisena, on luonnollista, että hän mieltää nimen venäläiseksi, koska Venäjällä *Anna* on hyvinkin yleinen nimi. Joitakin nimiä saatetaan mieltää sekä kansainvälisiksi että suomalaisiksi tai venäläisiksi.

Kiviniemi (2006: 132) sijoittaa omassa luokittelussaan kansainvälisyyden käytännöllisiin näkökohtiin. Jos nimen ajatellaan toimivan Suomen ulkopuolella tai useassakin maassa ongelmitta, on se käytännöllinen nimervalintaperuste. Omassa aineistossani kansainvälisyys mainitaan sen verran usein, että päätin nimetä sen omaksi nimervalintaperusteekseen. Useimmiten vastauksissa ei ole selvennetty, mitä vanhemmat tarkoittavat kansainvälisyydellä, joten tähän ryhmään en ole koonnut asetelmia, enkä esitä tarkennuksia valintaperusteisiin.

Tyttöjen ensinimistä vanhempien mielestä kansainvälisiä ovat seuraavat 24 nimeä: *Alexandra, Alina (2), Alisa, Anna (3), Camilla, Claudia, Eeva, Elsa, Emilia, Erika, Eveliina, Julia (2), Kiira, Laura, Marija, Milla, Nora, Oliwia, Saara ja Sofia*. Muutamat vanhemmat ovat selittäneet, miksi nimi on heidän mielestään kansainvälinen:

(17) Ensimmäisen nimen (*Nora*) pitää olla tarpeeksi kansainvälinen eli sellainen, joka on käytössä useissa maissa. Meidän perhe saattaa näet muuttaa minne tahansa. Kaikkea ei tietenkään voi ottaa huomioon. Serkkuni asuvat Kongossa ja ovat ranskankielisiä. Sekin otettiin huomioon, vaikka sillä olikin pienempi merkitys, mutta kuitenkin. (Ä ven 79.)ⁱⁱⁱ

(18) Nimien valinnassa ajattelimme myös sitä, että tyttäreemme selviää missä maailman maassa tahansa nimillä *Anna Ellen*. (Ä suom 118.)

(19) *Claudia*: Koska mieheni sukunimi ei ole tyypillinen suomalainen sukunimi, vältimme tarkoituksella puhtaasti suomalaisia tai venäläisiä nimiä. Valitsimme nimet, jotka ovat yleismaailmallisia siinä mielessä, että ne kuulostavat kauniilta useissa kielissä ja sopivat hyvin yhteen sekä keskenään että sukunimen kanssa. (Ä ven 131.)^{iv}

(20) Kutsumanimeksi pyrittiin löytämään kansainvälinen nimi (*Emilia*), joka kuulostaisi hyvältä sekä suomeksi että venäjäksi. (Ä ven 4.)

Englannin malli on vaikuttanut esimerkiksi Camillan nimen kirjoitusasuun valintaan, sillä lapsen syntymän aikaan vanhempien yhteisenä kielenä oli englantia: Camillan äiti toteaa, että nykyään Camillalta usein kysytäänkin, kirjoitetaanko hänen nimensä *k-* vai *c-*kirjaimella. Myös *Alexandran, Claudian* ja *Oliwian* tapauksessa nimen oikeinkirjoitus saattaa aiheuttaa ongelmia. Kansainvälisiksi miellettyjen nimien joukossa esiintyy nimiä, jotka voidaan luokitella kirjoitusasunsa perusteella suomalaisiksi, esimerkiksi *Kiira* ja *Saara*¹⁶. Tässä luvussa olen kuitenkin laskenut ne kansainvälisiksi, koska tällaisia ne ovat vanhempien mielipiteen mukaisesti. Teen luvussa 7.4 oman analyysini

¹⁶ Suomalaiseen kirjoitusasuun viittaavat kaksoisvokaalit *ii* ja *aa*.

nimien kansainvälisyydestä, suomalaisuudesta ja venäläisyydestä niiden rakenteen perusteella.

Kansainvälisiksi miellettyjä poikien ensinimiä on aineistossani 30: *Aleksander, Aleks* (2), *Alex* (2), *Alexander, Anders, Anton* (2), *Daniel* (2), *David, Emil, Hugo, Kristian, Lars, Leo, Lukas, Luukas-Daniel, Maksim, Max* (2), *Marko, Niklas* (2), *Oliver, Tomas, Valtteri, Viktor* ja *Viljam*. Tässäkin ryhmässä vanhemmat ovat ilmeisesti halunneet korostaa nimen kansainvälisyyttä käyttämällä *x*-kirjainta. Toisaalta *Valtteri*n kirjoitusasu on suomalainen, koska nimessä on kaksoiskonsonantti.

Samoin kuin tyttöjen, myös poikien nimissä vanhemmat ovat ymmärtäneet kansainvälisyyden eri tavoin. Joillekin kansainvälisyys on sitä, että nimeä käytetään sekä Suomessa että Venäjällä, toisille Skandinaviassa (*Lars*) ja monille maailmanlaajuisesti. Aleksin äiti pohtii, että nimen eri kirjoitusasut ovat tuttuja monesta kielestä. Samoin eräs venäläinen äiti huomauttaa *Luukas-Daniel*-nimestä, että sen molemmat osat ovat käytössä useassa maassa, vaikka joskus hieman eri äänne- tai kirjoitusasussa, esimerkiksi *Luka, Lukaš*. Viljamin venäläinen äiti mieltää lapsensa nimen eurooppalaiseksi. Kristianin venäläinen äiti mainitsee, että nimi äännetään suunnilleen samalla tavalla useassa maassa. Maksimin äiti kertoo, että nimen voi lyhentää kansainvälisempään muotoon, jos ei halua korostaa, että lapsi on monikulttuurisesta perheestä. Samaten kuin Camillan tapauksessa (sivu 49), myös Danielin vanhemmat valitsivat kansainvälisen nimen, koska heidän yhteisenä kielenään on englanti. *Max* on vanhempiansa mielestä kansainvälinen nimi, ja se on helppo lausua useissa kielissä. Vanhemmat ovat siis pohtineet nimien kirjoitusasua erittäin tarkasti.

Aineistostani löytyy skandinaavinen nimi *Lars*, jota vanhemmat sanovat kansainväliseksi. *Lars* on erityisesti Tanskassa ja Ruotsissa suosittu skandinaavinen lyhentymä *Laurentiuksesta*. (Hanks & Hodges 1990: s.v. *Lars*; Lempiäinen 2004: s.v. *Lars*). Nimi on siis käytössä Pohjoismaissa, ja äiti perusteleekin nimenvälintänsä siten, että nimi sopii lapsen pohjoismaisen sukunimen kanssa. Olen pohtinut, voiko lapsen isä olla suomenruotsalainen. Tällaisessa tapauksessa olisin jättänyt vastauksen aineiston ulkopuolelle, koska oletan perheen kaikkien kielten vaikuttavan lapsen nimenvälintaan. Halusin tutkimukseeni vain suomen- ja venäjänkielisiä vanhempia. Lapsen isän äidinkieleksi on mainittu kuitenkin pelkkä suomi. On huomattava, että Suomessa

suomenkielisillä ihmisillä voi olla ruotsalainen sukunimi ja päinvastoin (Ainiala ym. 2008: 258–259).

Jälkinimissä kansainvälisyyttä on perusteltu samoin kuin ensinimissäkin. Tyttöjen kansainvälisinä jälkiniminä on mainittu seuraavat seitsemän nimeä: *Alexandra*, *Eeva*, *Emilia* (2), *Jolanda*, *Julia* ja *Maria*. Kaikki nimet *Jolandaa* lukuun ottamatta esiintyvät aineistossani myös ensiniminä. Itselleni vieraan *Jolandan* taustan selvittämiseksi olen käyttänyt Lempiäisen sekä Hanksin & Hodgesin kirjoja. Lempiäisen (2004: s.v. *Jolanda*) mukaan *Jolanda* on mahdollisesti johdos ranskalaisesta nimestä *Violante*. Hanks ja Hodges (1990: s.v. *Jolanda*) taas toteavat, että nimi on italialainen variantti *Yolande*-nimestä, ja että nimeä käytetään muun muassa Puolassa (*Jolanta*), Tsekissä (*Jolana* ja *Jolanta*) ja Unkarissa (*Jolán*).

Samoin kuin tytöillä, myös poikien jälkinimistä vanhempien mielestä kansainvälisiä on seitsemän: *Aleksanteri*, *Arttu*, *Daniel*, *Kristian*, *Mikael*, *Valtteri* ja *Zacharias*. *Aleksanterista* on mainittu, että se on kansainvälinen ja samalla venäläinen nimi. Nimi on annettu kuitenkin suomalaisemmassa variantissa, johon viittaa nimen *i*-loppuisuus. Vielä vanhempana suomalaisuuden merkkinä voidaan pitää kaksoiskonsonanttia *tt* nimissä *Arttu* ja *Valtteri*. *Zacharias* on Uudesta Testamentista saatu hepreankielinen nimi (Hanks & Hodges 1990: s.v. *Zachary*). Vilkunan mukaan Suomessa nimestä käytetään *Sakari*-nimiasua, jonka tunnetuin kantaja on Sakari Topelius (Vilkuna 2005: s.v. *Zacharias*).

5.5 Nimien keskinäinen yhteensopivuus

Seuraavaksi käsittelen nimien yhteensopivuutta ja sen vaikutusta nimenantoon. Nimenvalintaan voi vaikuttaa se, että nimet sopivat keskenään, sukunimeen, sisarusten tai vanhempien nimiin. Tämä nimenvalintaperuste on mainittu aineistossani 60 kertaa (10,6 % kaikista nimenvalintaperusteista), joista 24 tapauksessa kyseessä on ensinimi ja 36:ssa jälkinimi. Yleisimmin yhteensopivuuden syyksi mainitaan jälkimmäisen nimen yhteensopivuus ensinimiin tai päinvastoin (27 kertaa). Sen jälkeen tulee maininta sopivuudesta sukunimeen (17 kertaa). Kymmenen kertaa nimi on yhdistetty sisarusten nimiin ja yhden kerran vanhempien nimiin. Nimen yhteensopivuus sekä sukunimeen

että muhin etunimiin on tullut mainituksi viisi kertaa, ja yhden kerran nimi on yhdistetty vanhempien nimiin samaa alkukirjainta käyttäen.

ASETELMA 13. Yhteensopivuus nimervalintaperusteena tyttöjen ensinimissä.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Nimen sopivuus sukunimeen	3	<i>Elizabeth, Katarina, Joanna</i>
Nimen sopivuus jälkinimiin	1	<i>Silja</i>
Nimen sopivuus sukunimeen/ jälkinimiin	1	<i>Claudia</i>
Nimen sopivuus sisarusten nimiin	1	<i>Vera</i>
Nimen sopivuus vanhempien nimiin	1	<i>Alisia</i>
Mainintoja yhteensä:	7	

Asetelma 13 osoittaa, että tyttöjen ensinimissä korostuu nimen yhteensopivuus sukunimeen. On huomattava, että aineistossani yhteensopivuus sukunimeen mainitaan kyselyvastauksissa erittäin harvoin. Oletan, että vanhemmat pitävät kyseistä kriteeriä nimervalinnassa itsestäänselvyytensä. Tästä syystä kysyin etu- ja sukunimen yhteensopivuuden tärkeydestä erikseen haastatteluissa (kysymys 4). Kaikki kaksitoista vastaajaa olivat sitä mieltä, että nimen yhteensopivuus sukunimeen on erittäin tärkeä. Tästä päättelen, että välttämättä kaikki muutkaan vastaajat eivät ole tulleet ajatelleeksi kyseistä asiaa. *Joannasta* on mainittu, että vanhempien mielestä se sopii venäläiseen sukunimeen. Kansainvälisyyteen liittyvässä alaluvussa jo mainittu *Claudia* on sopinut nimeksi myös siksi, että hänen isällään on suomalaisille epätyypillinen sukunimi, ja tästä syystä vanhemmat ovat vältäneet puhtaasti suomalaisia tai venäläisiä nimiä. *Claudian* äiti huomauttaa, että nimen tulee sopia sekä sukunimeen että jälkinimeen.

Myös *Siljan* tapauksessa ensinimeä on pohdittu siten, että se sopisi jälkinimeen. *Siljaa* ei kuitenkaan käytetä kutsumanimenä, vaan kutsumanimenä on toinen nimi *Katariina*. On mielenkiintoista, että *Silja Katariinan* tapauksessa kutsumanimenä käytetään *Katariinaa*, ja *Silja* keksittiin ikään kuin *Katariinan* lisäksi. Syynä nimen järjestykseen saattaa olla viskurilaki, jonka mukaan raskaampi aines sijoittuu kevyemmän jälkeen.

(21) *Silja* on keksitty pitkän harkinnan jälkeen, ja vain sen takia, että se sopii hyvin *Katariinan* kanssa. (Ä ven 181.)

Lampinen (1999: 83) on tutkinut kaksosten nimien yhteensopivuutta. Hän toteaa, että yhteensopivuus voidaan ilmaista vahvan ja heikon alkusoinnun keinoin. Alkusointu on tyypillinen keino Kalevalan kielessä. Vahvaa alkusointua on kahta tyyppiä: ensimmäisessä sanan alussa olevat konsonantit ja niitä seuraavat vokaalit ovat samoja,

(*lauloi lammin lattialle*); toisessa tyypissä sanan alussa olevat vokaalit ovat samoja (*lauloi orrelle oravan*). Heikkoa alkusointua edustavat puolestaan tapaukset, joissa samoja sananalkuisia konsonantteja seuraavat vokaalit ovat erilaisia (*lauloi ruskean reposes*). Heikko alkusointu on Lampisen mainitsemissa nimiesimerkeissä: *Salli* ja *Siiri*, *Juho* ja *Jenni*. Lampinen huomauttaa (2001: 6), että yhteenkuuluvuutta korostetaan myös muidenkin sisarusten kuin kaksosten nimeämisessä. Kiviniemi (1982: 130) toteaa, että alkusoinnun avulla yhdistetään paitsi kaksosten, myös muiden sisarusten nimiä.

Omassa aineistossani esimerkki vahvasta alkusoinnusta on nimi *Alisia*, jonka haluttiin *a*-kirjaimella vanhempien nimien tavoin. *Veran* tapauksessa nimen haluttiin alkavan samalla kirjaimella kuin vanhemmalla siskolla, joten tässä tapauksessa kyseessä on heikko alkusointu.

ASETELMA 14. Yhteensopivuus nimervalintaperusteena poikien ensinimissä.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Nimen sopivuus sukunimeen	10	<i>Anton, David, Eemil, Ilja (2), Kiril, Lars, Mikael, Mitja, Nikita</i>
Nimen sopivuus jälkinimiin	3	<i>Eino, Lukas, Oliver</i>
Nimen sopivuus sukunimeen ja jälkinimiin	1	<i>Leonardi</i>
Nimen sopivuus sisarusten nimiin	3	<i>Eero, Matias & Mikael</i> ¹⁷
Nimen sopivuus vanhempien nimiin	0	–
Mainintoja yhteensä:	17	

Asetelma 14 osoittaa, että yhteensopivuuden perusteella poikien ensinimistä on valittu 17. Sukunimeen sopineita nimiä on kymmenen, joista neljä sopii vanhempien mielestä nimenomaan venäläiseen sukunimeen: *Anton, Ilja, Kiril* ja *Mikael*. Sopivuus jälkinimiin on vaikuttanut nimenvallinnassa kolmen nimen kohdalla. Lisäksi yksi on valittu siksi, että se sopii hyvin sekä sukunimeen että jälkinimeen. *Eero*-nimi yhdistettiin veljen nimeen siten, että ne alkavat samalla kirjaimella. Asetelmasta 14 näkee, että poikien nimiä ei ole yhdistetty vanhempien nimiin. Aineiston kaksosille Mikaelille ja Matiakselle vanhemmat halusivat samat alkukirjaimet sekä ensinimiin että jälkinimiin. Heidän jälkinimiensä yhteensopivuutta käsitellään asetelmassa 16.

¹⁷ Kaksosten nimiä yhdistämässä käytän &-merkkiä.

ASETELMA 15. Yhteensopivuus nimervalintaperusteena tyttöjen jälkinimissä.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Nimen sopivuus sukunimeen	2	<i>Elina, Johanna</i>
Nimen sopivuus ensinimiin	16	<i>Anastasia, Annika, Elisabeth, Emilia (3), Grete, Helena, Johanna (2), Mari, Maria, Orvokki, Sofia, Tanja, Valentina</i>
Nimen sopivuus sukunimeen/ensinimiin	2	<i>Elina (2)</i>
Nimen sopivuus sisarusten nimiin	0	–
Nimen sopivuus vanhempien nimiin	0	–
Mainintoja yhteensä:	20	

Asetelmasta 15 näkee, että tyttöjen jälkinimissä sopivuus sukunimen kanssa on mainittu kahdesti (*Elina* ja *Johanna*), siis kerran vähemmän kuin ensinimien kohdalla. Ensinimiin sopiviksi mainittuja jälkinimiä on puolestaan enemmän: *Anastasia, Annika, Elisabeth, Emilia (3), Grete, Helena, Johanna (2), Mari, Maria, Orvokki, Sofia, Tanja* ja *Valentina*. Asetelma 15 osoittaa, että tyttöjen jälkinimiä ei ole yhdistetty sisarusten eikä vanhempien nimiin. Sen sijaan poikien jälkinimissä nimi on yhdistetty kuusi kertaa sisaruksen nimeen sopivaksi (ks. asetelma 16). Vastaaajien mukaan esimerkiksi *Emilia* sopii hyvin jälkinimeksi, *Grete* taas lyhyenä ja napakkana nimenä tasapainottaa ensimmäistä, melko pitkää nimeä. *Elina (2)* valittiin, koska nimi on sopinut sekä ensinimeen että sukunimeen.

(22) Mitä tulee *Elinaan*, se valittiin yksinkertaisesti siksi, että se sointuu hyvin muihin etunimiin ja sukunimeen. (Ä ven 27.)^v

(23) Valitsimme ensimmäisen nimen yhdessä ennen syntymää. Oli yksi vaihtoehto tytölle ja yksi pojalle. Ja sitten toisen nimen piti vain sopia yhteen ensimmäisen kanssa. (Ä ven 105.)

(24) *Orvokki* sopii mieheni mielestä *Lilan* kanssa yhteen kuin nyrkki silmään. (Ä ven 127.)

(25) *Vera Fiona Anastasia*: *Anastasia* on kaunis nimi, joka sopi hyvin kahden ensimmäisen kanssa. Sointuvuus erittäin tärkeää nimessä. (Ä suom 144.)

Esimerkistä (25) näkee, että kaikkien kolmen nimen loppuvokaali on *a*, eli nimissä on loppusointua.

ASETELMA 16. Yhteensopivuus nimervalintaperusteena poikien jälkinimissä.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Nimen sopivuus sukunimeen	2	<i>Olavi, Zacharias</i>
Nimen sopivuus ensinimiin	7	<i>Aarne, Ilmari, Kristian, Petri, Rainer, Tero, Viljami</i>

ASETELMA 16 (jatkuu)

Nimen sopivuus sekä sukunimeen että muihin nimiin/ensinimeen	1	<i>Onni</i>
Nimen sopivuus sisarusten nimiin	6	<i>Emil & Axel, Ilmari & Viljami, Leonid & Luka</i>
Nimen sopivuus vanhempien nimiin	0	–
Mainintoja yhteensä:	16	

Asetelma 16 havainnollistaa, että poikien jälkinimien valinnassa tärkein, seitsemän kertaa mainittu, kriteeri oli nimen sopivuus ensinimiin. Kuusi kertaa on mainittu nimen sopivuus sisarusten nimiin. On luonnollista, että vanhemmat, joilla on useampi kuin yksi lapsi (kaksoset tai sisarukset), haluavat valita lapsilleen nimet, jotka sopivat yhteen keskenään. Yhteensopivuutta voidaan korostaa alkusoinnun lisäksi myös loppusoinnolla Lampinen (1999: 84). Lampisen (mp.) mainitsemisissa esimerkinimissä *Kirsti* ja *Heikki* on loppusointu eli sama loppuäänne. Vastaavia tapauksia aineistossani on kaksi, siis neljä nimeä: *Emil* ja *Axel*, *Ilmari* ja *Viljami*. Ensimmäisen parin nimenkantajat ovat veljekset ja jälkimmäisen kaksoset. Veljesten nimiä yhdistää siis loppukonsonantti *l* ja kaksosten loppuvokaali *i*.

(26) *Lukas Ilmari* ja *Oliver Viljami* (kaksoset): Toisten nimien halusimme sopivan ensimmäisiin nimiin. Valitsimme suhteellisen suomalaiset nimet, mutta se ei ollut ratkaiseva kriteeri. Ja tietenkin molemmat vanhemmat halusivat, että poikien jälkimmäiset nimet sopivat keskenään hyvin yhteen. (Ä ven 63, 64.)^{vi}

(27) *Emil* on ehkä Vaahteramäen Eemelistä Astrid Lindgrenin kirjasta. Ja sitten kun se on *Emil*, niin *Axel* on sille jotenkin niin kun kiva symmetrinen pari. *Nikita Emil* ja *Mitja Axel*. Sellaiset vähän samantyyppiset. Sitten kun saimme toisen pojan, että olisi samantyyppinen nimi. (Ä suom 154, 155.)

Tutkimuksessani poikien jälkinimet on siis perusteltu samoin perustein kuin tyttöjen. Vanhemmat halusivat nimet, jotka sopivat nimiyhdistelmän loppuun tai tasapainottavat sitä. Suomen kielessä vaikuttavan viskurilain mukaan raskaampi aines sijoittuu nimiyhdistelmän loppuun. Aineistostani löytyy kuitenkin yksi tapaus, jossa venäläinen äiti valitsi tasapainottavaksi melko lyhyen jälkinimen (*Tero*): *Daniel Tero*. Ensimmäisen nimen valinnan jälkeen äiti kaipasi loppuun ”jotakin tasapainottavaa” ja valitsi *Teron*. Tämä saattaa johtua siitä, ettei venäjän kielessä ole viskurilakia.

Odotuksenmukaisesti yhteensopivuus muihin nimiin on tärkeämpi valintaperuste jälkinimien kuin ensinimien kohdalla, koska yleensä ensin valitaan ensinimi, johon jälkinimen halutaan sopivan.

5.6 Esikuvat suvun ulkopuolelta

Tähän ryhmään olen luokitellut suvun ulkopuolelta saadut henkilö- ja muut esikuvat. Aineiston suppeudesta johtuen tässä ryhmässä yhdistyvät niin ystäviin kuin uskonnollisiin ja historiallisiin esikuviin palautuvat nimet sekä kirjallisuuden, musiikin, elokuvan ja television kautta saadut nimet. Yhteensä näitä nimiä on aineistossani 33 (5,8 % kaikista nimervalintaperusteista), joista ensinimiä on 22 ja jälkinimiä 11.

Yleisimmin aineistossani nimi palautuu uskonnollisiin esikuviin (13 kertaa). Toiseksi yleisimmät ovat kirjallisuudesta, televisiosta tai musiikista saadut nimet (12 kertaa). Ystävät ja tutut esikuvana ovat vaikuttaneet kuuden nimen valintaan, ja historiallisiin esikuviin palautuvia nimiä aineistossani on kaksi.

ASETELMA 17. Esikuvat tyttöjen ensinimien valinnassa.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Uskonnolliset esikuvat	5	<i>Anna, Eeva, Ksenija, Sofia, Valeria</i>
Ystävät ja tutut	2	<i>Leena (< Lena), Riitta</i>
Historialliset esikuvat	0	–
Kirjallisuuden, musiikin, elokuvan tai television esikuvat	7	<i>Aino, Gloria, Jonna-Marika, Monica, Serafima, Silvia, Vasilisa</i>
Mainintoja yhteensä:	14	

Asetelma 17 osoittaa, että tyttöjen ensinimiä on valittu suvun ulkopuolisten esikuvien mukaan 14 kertaa. Historiallisia esikuvia aineistoni tyttöjen ensinimissä ei esiinny. Seitsemän nimeä on saatu kirjallisuuden ja musiikin kautta. *Aino*-nimi tulee Kalevalasta, ja oli jo valmiiksi mietitty ennen raskautta. Tämän lisäksi venäläinen äiti kertoo, että nimi on kaunis ja Suomessa suosittu.¹⁸ *Gloria*-nimestä tuli venäläiselle äidille suosikki laulun kautta, mutta vastauksesta jäi epäselväksi, oliko *Gloria* laulun vai laulajan nimi. Nimi *Marika*¹⁹ kuultiin jossain saksalaisessa elokuvassa, jonka nimeä venäläinen äiti ei enää muista. Nimi *Monica* tuli tutuksi laulusta; nimeä ehdotti vanhempi sisko, ja tyttöä alettiinkin kutsua *Monicaksi* jo ennen syntymää.

Serafima on venäläinen nimi, johon äiti ihastui aikanaan Neuvostoliitossa suosittu venäläisen Varjot häviävät keskipäivällä -elokuvasarjan kautta (ven. Teni istšezajut v polden').²⁰ Seitsemän jakson mittainen sarja on tehty Neuvostoliitossa vuosina 1971 ja

¹⁸ *Aino* on annettu Suomessa 31.1.2013 mennessä 70 013 naiselle. (Nimipalvelu, viitattu 11.4.2013.)

¹⁹ *Jonna-Marika*-yhdysnimen jälkiosana.

²⁰ Ks. tarkemmin Varjot häviävät keskipäivällä -elokuvasarjasta osoitteesta <<http://www.kino-teatr.ru/kino/movie/sov/7118/annot>>. Viitattu 11.4.2013.

1973. Yksi päähenkilöistä, Serafima, on nimenantajan mielestä ”negatiivinen mutta todella vahva hahmo”. Äiti kuvaileekin Serafima-tytärtään vahvaksi tytöksi. *Serafima* on myös kyseisen lapsen äidin isoäidin nimi, mutta koska tämä ei ollut tiedossa nimenvaihtohetkellä, ei sitä voi pitää varsinaisena nimenvaihtoperusteena. *Silvia* tuli unkarilaisen säveltäjän Emmerich Kálmánin Mustalaisruhtinatar-operetin (1915) kautta.

Vasilisa on tullut venäläisen äidin kiinnostuksesta venäläisiin kansansatuihin. Äiti luki lapsuudessaan paljon venäläisiä satuja ja ihastui *Vasilisa*-nimeen. *Vasilisa Kaunokainen* (ven. *Vasilisa Prekrasnaja*) on erään kansansadun päähahmo. Vastasyntyneellä tytöllä (aineistoni lapsella) oli vaaleat hiukset, aivan kuin sadun hahmollakin, ja nimi sopi siksi hyvin. Nimenantaja korostaa, että nimenvaihtoon on vaikuttanut myös se, että nimi on muinaisvenäläinen ja suhteellisen harvinainen.

Uskonnolliset henkilöt ovat vaikuttaneet tyttöjen ensinimien valintaan viisi kertaa. 1930-luvun jälkeen Venäjällä nimiä ei laitettu tavallisiin kalentereihin (Superanskaja 2005: 34). Ortodoksiset kalenterit sisältävät toki edelleenkin ortodoksisen kirkon pyhimysten nimiä. Käsitykseni mukaan Venäjällä vanhemmat, jotka valitsevat nimiä ortodoksisesta kalenterista, haluavat nimenomaan korostaa nimen uskonnollista taustaa. Tämä vuoksi olen laskenut ortodoksisesta kalenterista poimitut nimet uskonnollisiin esikuviin. *Annasta* oli mainittu lyhyesti, että se on ortodoksinen nimi. *Eeva* on venäläisen äidin mielestä kansainvälinen nimi, ja nimenvaihtotilanteissa on otettu huomioon, että nimi on myös ortodoksisessa kalenterissa. *Ksenija* tuli mieleen sen jälkeen, kun äiti oli lukenut Pyhän Ksenijan²¹ tarinan. Sofian äiti ei ollut varma, miten tyttö tulisi nimetä, kunnes lapsen isoäiti ehdotti esikuvaksi Pyhää Sofiaa. Tyttö syntyi lähellä pyhimyksen muistopäivää, ja tästä johtuen nimi oli mummon mielestä hyvä. *Valeria*-nimi on valittu *Valeria*-nimisen marttyyrin mukaan.

Ystävät ovat olleet tyttöjen ensinimissä esikuvina kaksi kertaa. Kiviniemi (1982: 137) toteaa, että nimenomaan lapsuuden ystävien esikuvat vaikuttavat nimenvaihtoon. Tämä johtuu siitä, että lapsuuden ystävyysuhteet lienevät vahvimpia. Omassa aineistossani tämä pätee hyvin molemmissa tapauksissa. *Riitta* oli venäläisen äidin lapsuudenystävä. Sama perustelu on Leenan äidillä, jolla on *Lena*-nimisiä tuttavita:

²¹ Pyhästä Ksenijasta käytetään myös nimeä Ksenia Pietarilainen. Ks. lisää osoitteesta <http://www.ortodoksi.net/index.php/Ksenia_Pietarilainen>. Viitattu 14.1.2013.

(28) Kun olin koulussa, ja yleensäkin lapsuusaikanani Pietarissa, joka puolella oli *Lenoja*. Muun muassa kahden parhaan ystäväni nimi oli *Lena*, ja minulla oli myös muita *Lena*-nimisiä hyviä ystäviä. Siksi tämä nimi on minulle todella läheinen. (Ä ven 147.)^{vii}

ASETELMA 18. Esikuvat poikien ensinimien valinnassa.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Uskonnolliset esikuvat	5	<i>Elias, Ilja, Mikael, Niklas, Simeon</i>
Ystävät ja tutut	0	–
Historialliset esikuvat	0	–
Kirjallisuuden, musiikin, elokuvan tai television esikuvat	3	<i>Benjamin, Mitja, Rauli</i>
Mainintoja yhteensä:	8	

Asetelmasta 18 näkee, että poikien ensinimistä suvun ulkopuolisten esikuvien mukaan on valittu kahdeksan nimeä, joista viisi palautuu raamatulliseen esikuvaan. Valituista nimistä puuttuvat sekä historialliset että ystävien esikuvat.

Elias on raamatullinen nimi, kuten on pojan toinenkin nimi *Aaron*. Suomalainen äiti huomauttaakin, että vanhemmat halusivat pojalleen Raamatusta peräisin olevat nimet. *Ilja, Mikael* ja *Simeon* ovat veljeksiä, ja heille on ortodoksisen perinteen mukaan annettu vain yksi nimi. Venäläinen isä mainitsee, että vanhemmat valitsivat Raamatusta sellaiset nimet, jotka olisivat Suomessa ja Venäjällä yhteisiä. *Niklaksen* esikuvana nimervalinnassa on ollut Nikolaos Ihmeidentekijä:

(29) *Niklas* on kansainvälinen nimi. Mieheni ei halunnut venäläisiä nimiä. Minä halusin kastaa pojan *Nikolaiksi* Nikolaos Ihmeidentekijän kunniaksi, ja kun mieheni ehdotti monien nimien listasta *Niklasta*, minä suostuin. (Ä ven 55.)^{viii}

Mitja-nimen pojalleen valinnut suomalainen äiti kertoo, että nimi on tuttu Venäjällä suosituksen lastenkirjailijan Eduard Uspenskin²² ”riemastuttavista kirjoista”. *Benjamin* tuli muusikko Benny Goodmanin²³ mukaan. Raulin isän lempilaulaja on Rauli Badding Somerjoki, ja hänen mukaansa poika on saanut nimensä.

²² Lisätietoja Eduard Uspenskista osoitteessa <http://www.otava.fi/kirjailijat/eduard_uspenski>. Viitattu 11.4.2013.

²³ Ks. enemmän Benny Goodmanista osoitteessa <<http://www.bennygoodman.com/about/index.html>>. Viitattu 11.4.2013.

ASETELMA 19. Esikuvat tyttöjen jälkinimien valinnassa.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Uskonnolliset esikuvat	1	<i>Sofia</i>
Ystävät ja tutut	2	<i>Nicole, Soile</i>
Historialliset esikuvat	1	<i>Anastasia</i>
Kirjallisuuden, musiikin, elokuvan tai television esikuvat	1	<i>Esmeralda</i>
Mainintoja yhteensä:	5	

Asetelma 19 havainnollistaa, että tyttöjen jälkinimiä on annettu suvun ulkopuolisten esikuvien mukaan yhteensä viisi kertaa. Tässä ryhmässä uskonnollisten esikuvien mukaan on annettu nimi *Sofia*, josta on mainittu, että se on ortodoksinen nimi. Kahdessa tapauksessa nimervalintaan on vaikuttanut ystävyysuhde. *Nicole* on c:lla kirjoitettu *Nikolai*-nimen muunnos. Nikolai on perheen ystävä, joka auttoi heitä tietynä ajankohtana ja jonka apu on ollut korvaamatonta. *Soilesta* tuli keskimäinen nimi lapsen kolmesta etunimestä, koska lapsen äiti oli harrastanut liikuntaa ja pitänyt kovasti *Soile*-nimisestä valmentajastaan.

Anastasia-nimen valinnan taustalla on historiallinen henkilö, Venäjän keisari Nikolai II:n²⁴ tytär Anastasia Romanova. Venäläisen äidin mukaan hänen suomalainen miehensä tuntee Venäjän historiaa hyvin, ja keisarin perheen tarinat ovat hänen mielestään mielenkiintoisia. Nimi *Esmeralda*, jota käytetään kutsumanimenä, tuli Pariisin Notre-Damen²⁵ hahmosta. Esmeralda on Notre-Damen kaunis mustalaistyttö ja vanhempien mukaan nimi sopii heidän tyttärelleen, koska hän muistuttaa hahmoa sekä ulkonäöltään että luonteeltaan. Vaikka nimi onkin nimiyhdistelmän toinen nimi, juuri sitä käytetään kutsumanimenä.

ASETELMA 20. Esikuvat poikien jälkinimien valinnassa.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Uskonnolliset esikuvat	2	<i>Aaron, Johannes</i>
Ystävät ja tutut	2	<i>Iivari, Tero</i>
Historialliset esikuvat	1	<i>Elias</i>
Kirjallisuuden, musiikin, elokuvan tai television esikuvat	1	<i>Emil</i>
Mainintoja yhteensä:	6	

Asetelmasta 20 näkee, että poikien jälkinimissä esikuvat ovat olleet nimervalinnan taustana kuusi kertaa. Uskonnollisten esikuvien mukaan nimiä on annettu kahdesti: *Aaron* ja *Johannes*. *Aaron* on peräisin Raamatusta, ja *Johannes* syntyi ortodoksisen

²⁴ Nikolai II oli Suomen suuriruhtinaana vuosina 1894–1917.

(<<http://www.uta.fi/yky/arkisto/suomi80/tieto3.htm>>). Viitattu 11.4.2013.

²⁵ Victor Hugon romaani Pariisin Notre-Dame vuodelta 1831.

kalenterin mukaan Johanneksen Kastajan muistopäivänä, joka on äidin mukaan uskovaisille iso juhla, ja tästä lapsi sai nimensä. Tero on saanut nimensä perheen talon suunnitelleen arkkitehtiystävän mukaan. Myös *Iivari* on annettu perheen ystävän mukaan:

(30) *Iivari* on mieheni työnantajan ja koko perheen hyvän ystävän nimi. (Ä ven 124.)

Elias sai nimensä Elias Lönnrotin kunniaksi. Koska Lönnrot on historiallisesti tärkeä henkilö, olen luokitellut hänet historialliseksi esikuvaksi. *Emil* on taas kirjallisuudesta saatu nimi. Jälkinimeksi se päättyi Astrid Lindgrenin Vaahteramäen Eemelin hahmon²⁶ ansiosta.

5.7 Nimen tavallisuus ja erikoisuus

Nimen tavallisuus tai erikoisuus nimervalintaperusteena on mainittu aineistossani 18 kertaa (3,2 % kaikista nimervalintaperusteista), joista 16 tapauksessa on kyseessä lapsen ensimmäisen nimi. Yleisin, seitsemän kertaa mainittu nimervalintaperusteen tarkennus tässä ryhmässä on nimen erikoisuus tai harvinaisuus. Toiseksi yleisin, kuudesti mainittu kriteeri on se, että vanhemmat ovat halunneet nimen, jota ei ole kenelläkään elossa olevalla sukulaisella tai muulla heidän tuntemallaan henkilöllä. Kolmanneksi eniten mainintoja sai suosittu tai yleinen nimi. Etunimistä puhuttaessa suositulla ja yleisellä ei ole eroa, koska suositusta nimestä tulee muodin vaikutuksesta yleinen. Yhden nimen valintaan on vaikuttanut se, että nimen halutaan olevan edelleen yleisesti käytössä. On huomattava, että jälkinimien kohdalla nimen tavallisuus ja erikoisuus esiintyy ainoastaan tyttöjen nimissä.

ASETELMA 21. Tavallisuus ja erikoisuus nimervalintaperusteena tyttöjen ensinimissä.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Haluttiin harvinainen/erikoinen nimi	4	<i>Erika, Melina, Paulina, Vasilisa</i>
Haluttiin suosittu/yleinen nimi	3	<i>Aino, Julia, Olivia</i>
Ei haluttu nimeä, joka on nykyään elossa olevilla sukulaisilla, tutuilla	2	<i>Sanni, Veera</i>
Haluttiin käytössä oleva, ei vanhahtava nimi	0	–
Mainintoja yhteensä:	9	

²⁶ Ks. lisää Vaahteramäen Eemelistä osoitteessa <<http://www.astridlindgren.se/en/characters/emil-lonneberga>>. Viitattu 11.4.2013.

Asetelma 21 havainnollistaa, että tyttöjen ensinimissä yleisin nimervalinnan kriteeri on nimen harvinaisuus tai erikoisuus. Riittävän harvinaisen nimen halusivat Erikan ja Paulinan vanhemmat. Paulinan äiti tulkitsee nimen harvinaisuuden tulevan sen kirjoitusasusta. Äiti korostaa, että nimessä on haluttu olevan vain yksi *i*. Erikoisiksi nimiksi on mielletty *Melina* ja *Vasilisa*. Kolmessa tapauksessa on haluttu suosittu tai yleinen nimi: *Aino*, *Julia* ja *Olivia*. Sannin äiti ei halunnut, että hänellä itsellään olisi samannimisiä tuttuja. Samoin pohtivat Veeran vanhemmat, jotka eivät myöskään halunneet tyttärelleen nimeä, joka olisi elossa olevilla sukulaisilla.

Kolmen lapsen (*Aino*, *Julia* ja *Olivia*) kohdalla äidit ovat kertoneet halunneensa Suomessa suosittuun nimen. *Aino* on ollut vuosina 2009–2011 syntyneiden suomenkielisten lasten suosituimpien nimien listassa viidennellä sijalla. (Väestörekisterikeskuksen tilastot vuosilta 2009–2011). Olivian äiti kertoi etenkin lapsen isän halunneen suosittuun suomalaisen nimen. Isä löysikin nimen *Olivia* Väestörekisterin suosituimmat suomenkielisten lasten etunimet -tilastosta. Julian äiti kertoo, ettei halunnut lapselleen liian eksoottista nimeä.

ASETELMA 22. Tavallisuus ja erikoisuus nimervalintaperusteena poikien ensinimissä.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Haluttiin harvinainen/erikoinen nimi	2	<i>Hugo, Max</i>
Haluttiin suosittu/yleinen nimi	1	<i>Aleksi</i>
Ei haluttu nimeä, joka on nykyään elossa olevilla sukulaisilla, tutuilla	3	<i>Luukas-Daniel, Lukas, Oliver</i>
Haluttiin käytössä oleva, ei vanhahtava nimi	1	<i>Alexander</i>
Mainintoja yhteensä:	7	

Asetelmasta 22 näkee, että poikien ensinimistä ei löydy pyrkimystä yleisimpiin nimiin. *Max* on venäläisen äidin mukaan harvinainen nimi. Nimipalvelun mukaan nimi *Max* on annettu Suomessa 4 120 pojalle ja alle viidelle tytölle (Nimipalvelu 17.2.2013). Hugon isä ei halunnut lapselleen tavallista nimeä. Hän valitsi pojalleen erikoisen nimen, joka ”jää mieleen” ja jolla on ”vahva tarina takanaan”:

(31) Nimen pitää olla vahva, värikäs ja mieleenpainuva. Kun Hugo hakee kesätöitä, jää nimi mieleen Terojen, Petterien ja Sergeyden joukosta. Tärkeintä nimen valinnassa on mielestäni se, ettei sen perusteella pysty tietämään, mistä henkilö on tulossa ja mihin menossa. Ei rajaa, ei erota eikä luo stereotypioita, kuten esimerkiksi *Sven, Sergey, Pirkka, Matti* tai *Brandon*. (I suom 111.)

Alexi tuli valituksi, koska se on isän mukaan suosittu suomalainen nimi. *Alexander* miellytti, koska nimi on yleisesti käytössä eikä ole vanhahtava. Poikien ensinimien valintaperusteena korostui, ettei lapselle haluttu elossa olevan sukulaisen tai tuttavan nimeä (kolme mainintaa).

ASETELMA 23. Tavallisuus ja erikoisuus nimenvallintaperusteena tyttöjen jälkinimissä.

Nimenvallintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Haluttiin harvinainen/erikoinen nimi	1	<i>Grete</i>
Haluttiin suosittu/yleinen nimi	0	–
Ei haluttu nimeä, joka on nykyään elossa olevilla sukulaisilla, tutuilla	1	<i>Alessia</i>
Haluttiin käytössä oleva, ei vanhahtava nimi	0	–
Mainintoja yhteensä:	2	

Jälkinimissä etunimien yleisyyteen tai harvinaisuuteen liittyviä perusteluja löytyy ainoastaan tyttöjen nimistä. Asetelmassa 23 on tyttöjen jälkinimien tavallisuuteen ja erikoisuuteen liittyvät näkökohdat. Alessian äiti on halunnut tyttärelleen nimen, jota ei olisi kenelläkään tuntemallaan henkilöllä, ja *Grete* tuli valituksi sen erikoisuuden vuoksi:

(32) *Greten* keksi mieheni. Meistä molemmista se on kaunis ja epätavallinen nimi. Ja norjalainen! Mieheni taisi viihtyä Norjassa. Meistä on myös hyvä, että se vähän tasapainottaa ensimmäistä nimeä, joka on aika pitkä. (Ä ven 125.)

5.8 Nimen suomalaisuus ja venäläisyys

Aineistossani on tapauksia, joissa nimi on valittu ensisijaisesti joko sen suomalaisuuden tai venäläisyyden takia. Kaikkiaan tällaisia perusteluja aineistossani on 18 (3,2 % kaikista nimenvallintaperusteista), joista yhdessä tapauksessa on haluttu suomalainen nimi ja 17 tapauksessa venäläinen. Nimen venäläisyyttä on korostettu erityisesti jälkinimien kohdalla (kymmenen tapausta). Nimiyhdistelmiä, joissa on haluttu yhdistää suomalainen ja venäläinen nimi, on kaksi; toisessa ensimmäinen nimi on venäläinen ja toinen suomalainen, toisessa päinvastoin. Ennen aineiston keruuta oletin, että suomalais-venäläiset perheet olisivat halukkaampia yhdistämään suomalaisen ja venäläisen nimen, mutta näin ei kuitenkaan ollut. Aineistostani löytyy kyllä nimiyhdistelmiä, joissa toinen nimistä on suomalainen ja toinen venäläinen. Olen sijoittanut tähän ryhmään kuitenkin vain ne nimet, joiden perusteluissa maininta suomalaisuudesta tai venäläisyydestä tulee selvästi esille. Lisää tietoa vastaajien

asenteista nimien suomalaisuutta ja venäläisyyttä kohtaan olen saanut esille kuudennen kysymyksen vastauksissa, joita käsittelemme luvussa 6.3.

ASETELMA 24. Suomalaisuus ja venäläisyys nimervalintaperusteena tyttöjen ensinimissä.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Haluttiin suomalainen nimi	0	–
Haluttiin venäläinen nimi	4	<i>Anastasia (2), Anna, Ksenija</i>
Mainintoja yhteensä:	4	

Kuten asetelmasta 24 näkee, tyttöjen venäläistä taustaa on haluttu korostaa neljässä tapauksessa. Vaikka aineistoni nimistä suurin osa onkin suomalaisia, tyttöjen ensinimissä ei ole kertaakaan mainittu, että nimi olisi tullut valituksi nimenomaan suomalaisuuden takia. Neljässä tapauksessa ensinimeksi on haluttu venäläinen nimi, joista yksi on venäläisen ja suomalaisen nimen yhdistelmä. Nimenomaan Ksenijan toinen nimi on suomalainen, eli nimiyhdistelmä on muotoa: 1. nimi on venäläinen ja 2. nimi suomalainen.

Anastasia ja *Anna* ovat tyttöjen ainoat nimet. Heidän venäläinen isänsä kirjoittaa vastauksessaan:

(33) Kun annoimme tyttärellemme *Anastasia*-nimen, arvelimme, että häntä saatetaan kiusata *Nastaksi*²⁷. Näin kävikin. Halusimme kuitenkin, että lapset näyttäisivät etunimellään, ettei nimen venäläisyys ole tärkeintä, vaan tärkeintä on ihmisen luonteenlujuus. Lapsillamme on venäläinen etunimi, isännimi ja sukunimi. Tietenkin siitä tuli paljon ongelmia koulussa, nykyään niitä on vähemmän. Olen koulutukseltani filologi, ja suhtaudun nimen valintaan hyvin vastuuntuntoisesti. Ennen lasten syntymää luin kirjoja nimistä ja niiden etymologiasta. Mietimme vaimoni kanssa, minkälaista on asua Suomessa venäläisten etunimien, isännimien ja sukunimien kanssa, mutta päädyimme venäläisiin nimiin. Suomalaisia nimiä minä en varmaan antaisi lapsille. Minulle venäläiset nimet ovat osa Venäjää, venäläistä kulttuuria. Kun on venäläinen nimi ja asuu Suomessa, pitää todistaa, että on venäläinen, ja olla pelkäämättä, että kiusataan 'ryssäksi'. Venäläinen nimi on kuin lippu. (I ven 113, 114.)^{ix}

²⁷ Tämä saattaa johtua joko nimestä aNASTAsia tai nimen puhuttelumuodon (*Nastja*) venäjänkielisestä väärästä ääntämisestä [nasta].

ASETELMA 25. Suomalaisuus ja venäläisyys nimervalintaperusteena poikien ensinimissä.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Haluttiin suomalainen nimi	1	<i>Leo</i>
Haluttiin venäläinen nimi	2	<i>Anton, Kiril</i>
Mainintoja yhteensä:	3	

Asetelma 25 osoittaa, että yhdelle pojalle on haluttu suomalainen nimi. Venäläisen äidin mukaan *Leo* on suomalainen nimi, mutta suomalaisen isän mielestä nimi ei ollut tarpeeksi suomalainen. Äiti vakuutti isän nimervalinnasta sillä, että nimi on ainakin yleisesti käytössä Suomessa. Äiti perusteli valintaansa myös sillä, että nimi on suomalaisessa nimipäiväkalenterissa. On kiintoisaa, että poikien jälkinimien kohdalla *Leo* on mielletty venäläiseksi nimeksi (ks. asetelma 27).

Antonin ja Kirilin²⁸ vanhempien päävaatimuksena oli, että nimet on helppo lausua molemmilla kielillä. Lisäksi nimien valintaan on vaikuttanut yhteensopivuus venäläisen sukunimen kanssa. Antonin ja Kirilin suomalainen äiti huomauttaa kuitenkin, että lasten venäläisen taustan on haluttu näkyvän etunimistä:

(34) Voisin kuvitella, että he [lapset] olisivat olleet hieman loukkaantuneita, jos olisimme antaneet puoliksi venäläistä syntyperää oleville pojille täysin suomalaiset nimet. Kulttuurin tutkimusta itse opiskelleena kallistun myös sille suunnalle, että molemmista kulttuureista on otettava jotain. Vaikka edes nimi. (Ä suom 121, 122.)

ASETELMA 26. Suomalaisuus ja venäläisyys nimervalintaperusteena tyttöjen jälkinimissä.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Haluttiin suomalainen nimi	0	–
Haluttiin venäläinen nimi	7	<i>Anastasia (2), Elena, Inna, Maria (2), Valentina</i>
Mainintoja yhteensä:	7	

Kuten asetelma 26 osoittaa, tyttöjen jälkinimien kohdalla suomalaisuuden perusteella valittuja nimiä ei esiinny. Sen sijaan venäläisyyden takia annettuja jälkinimiä on seitsemän. *Elena* on esimerkki siitä, että kansainvälinen *Elena*-nimi²⁹ voidaan mieltää myös venäläiseksi. Muita venäläisiä tyttöjen jälkinimiä ovat esimerkiksi *Aleksandra* (3), *Maya*, *Olga*, *Pelageja*, *Varvara* ja *Victoria*. Nimervalintaperusteissa ei kuitenkaan ole

²⁸ Huomattakoon, että nimen kirjoitusasussa on kaksi *l*-kirjainta nimen lopussa: *Kirill* (VHO 2005). Ääntämistapa on kuitenkin [kiril]. Vanhemmat valitsivat ääntämistavan mukaisen nimen.

²⁹ Oikea ääntämistapa venäjäksi on [jeləna]. Ks. tarkemmin VHO 2005: 10, 18; Mustajoki 2012: 24.

mainittu, että nimi olisi valittu nimenomaan venäläisyyden takia. Tästä syystä en ole laskenut nimiä tähän ryhmään.

ASETELMA 27. Suomalaisuus ja venäläisyys nimervalintaperusteena poikien jälkinimissä.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Haluttiin suomalainen nimi	0	–
Haluttiin venäläinen nimi	4	<i>Aleksander, Aleksanteri, Leo, Leonid</i>
Mainintoja yhteensä:	4	

Asetelmasta 27 näkee, että poikien jälkinimissä suomalaisuuden takia annettuja nimiä ei esiinny. Venäläisyyden perusteella on valittu neljä nimeä. Venäläisen äidin mukaan *Leo* jälkinimenä ”antaa ymmärtää lapsen venäläisistä juurista”. Tämä saattaa tarkoittaa, että nimi assosioituu yleiseen venäläiseen *Leonid*-nimeen. Samassa asetelmassa esiintyykin *Leonid*, joka nimiyhdistelmässä on haluttu yhdistää suomalainen ja venäläinen nimi. Lapsen ensimmäinen nimi on siis suomalainen.

Eri kulttuureista tulleiden nimien kanssa pitää olla tarkkana, koska sama nimi voi olla eri kulttuureissa vastakkaisen sukupuolen nimenä. Nikonov (1988: 26) toteaa, että venäläiset miestennimet loppuvat vain harvoin *a*-vokaaliin. Esimerkkinä tästä on aineistossani *Nikita*-nimi (ks. asetelmat 2 ja 6), joka on siis tässä mielessä poikkeuksellinen. Nikitan suomalainen äiti kertoo, että Nikitan syntymän jälkeen (2000-luvun alussa) synnytyssairaalassa hänen huoneeseensa tuli ryhmä lääketieteen opiskelijoita. Yksi opiskelija esitti muille ryhmäläisille, että ”täällä meillä voivat hyvin äiti ja kolme päivää vanha tyttö nimeltä Nikita”. Yllätynyt äiti vastasi heti ”ei ole tyttö!”. Tämä johtui äidin mielestä Luc Bessonin elokuvasta vuodelta 1990 *Tyttö nimeltä Nikita*³⁰, joka oli lapsen syntymän aikaan Suomessa suosittu.

Olen laskenut, että venäläiset vanhemmat, jotka ovat ilmoittaneet valinneensa lapselleen nimen sen venäläisyyden takia, ovat asuneet Suomessa lapsen syntymähetkellä kahdesta kymmeneen vuoteen, keskimäärin viisi vuotta. Tämä saattaa osoittaa, että sekä Suomeen hiljattain muuttaneet että jo pidemmän aikaa Suomessa asuneet venäläiset vanhemmat haluavat korostaa nimenannolla lapsensa puoliksi venäläistä taustaa. Kovin pitkälle meneviä päätelmiä tämän havainnon perusteella ei kuitenkaan voi tehdä.

³⁰ Ks. lisää elokuvasta *La Femme Nikita* (1990) osoitteessa <<http://www.imdb.com/title/tt0100263>>. Viitattu 11.4.2013. (*Nikita*-nimestä ja *Tyttö nimeltä Nikita* -elokuvasta ks. Kiviniemi 2006: 119.)

Aineistossani on myös muita venäläisiä nimiä, mutta vanhemmat eivät tuoneet vastauksissaan esille nimien venäläisyyttä valintaperusteena. Oletan tämän johtuvan siitä, etteivät he kyselyyn vastatessaan tulleet ajatelleeksi nimien venäläisyyttä. Saattaa olla niinkin, että venäläisen nimen valinnan taustana on esimerkiksi venäläisen sukulaisen esikuva, eikä venäläisyys sinänsä ollut nimenantajalle tärkeä kriteeri. Haastatteluissa selvisi, että kaikki vanhemmat tukevat lapsiensa kaksikulttuurisuutta ja -kielisyyttä, ja muutamassa perheessä myös suomalainen vanhempi osaa venäjää sujuvasti. Monet aineistoni vanhemmat eivät kuitenkaan välttämättä halua venäläisyyden tulevan esille etunimestä. Kuten edellä on käynyt ilmi, myöskään Venäjän kansalaisuudella ei ole haastateltaville suurta merkitystä.

5.9 Nimen semanttinen sisältö

Nimiin sisältyvien semanttisten assosiaatioiden perusteella on aineistossani valittu yhteensä 13 nimeä (2,3 %), joista ensinimiä on kuusi ja jälkinimiä seitsemän. Nimien semanttinen sisältö näkyy vaikuttavan aineistossani kolmella eri tavalla. Ensimmäkin nimellä voi olla appellatiivinen pari suomen kielessä, esimerkiksi *Onni* ja *onni*, *Suvi* ja *suvi*. Toiseksi nimi voi tulla valituksi alkuperäiskielisen merkityksensä perusteella; esimerkiksi *Eeva* tarkoittaa hepreaksi elämää (*Eeva*-nimestä ks. Lempiäinen 2004: s.v. *Eeva*; Vilkuna 2005: s.v. *Eeva*). Kolmanneksi nimervalintaan voi vaikuttaa se, että nimellä on merkitys venäjässä tai jossain muussa kielessä, vaikka suomessa sitä ei olisikaan. Esimerkiksi *Tainan* appellatiivinen pari *taina* tarkoittaa venäjäksi salaisuutta. Venäjän lisäksi vanhemmat ovat yhdistäneet nimiä niiden appellatiivisiin pareihin englannin, latvian ja ranskan kielessä. Nimi, jonka appellatiivisella parilla on merkitys jossakin edellä mainitussa kielessä, voi olla identtinen appellatiivisen parinsa kanssa tai äänteellisesti sitä lähellä.

Nimen semanttinen sisältö on vaikuttanut nimervalintaan etenkin jälkimmäisten nimien kohdalla. Aineistossani on muitakin esimerkiksi suomen kielessä läpinäkyviä nimiä. En ole kuitenkaan laskenut niitä tähän ryhmään, jos mainintaa semanttisesta sisällöstä ei perusteluissa tule esille.

ASETELMA 28. Nimen semanttinen sisältö nimervalintaperusteena tyttöjen ensinimissä.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Merkitys suomen kielessä	0	–
Merkitys nimen alkuperäiskielessä	1	<i>Eeva</i>
Merkitys muussa kielessä	1	<i>Sanni</i>
Mainintoja yhteensä:	2	

Asetelma 28 osoittaa, että tyttöjen ensinimissä nimen semanttisen sisällön perusteella on valittu kaksi nimeä: *Eeva* ja *Sanni*. *Eeva* on miellyttänyt vanhempia, koska se tarkoittaa hepreaksi elämää. Äiti mainitsee, että lapsi vaikutti oikein eloisalta heti vastasyntyneenä. *Sanni* on valittu, koska nimi on äänteellisesti lähellä englannin kielen sanaa *sunny*, 'aurinkoinen'.

ASETELMA 29. Nimen semanttinen sisältö nimervalintaperusteena poikien ensinimissä.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Merkitys suomen kielessä	0	–
Merkitys nimen alkuperäiskielessä	2	<i>Matias, Matvei</i>
Merkitys muussa kielessä	2	<i>Lev, Sauli</i>
Mainintoja yhteensä:	4	

Asetelmasta 29 näkee, että poikien ensinimistä semanttisen sisällön perusteella on valittu neljä nimeä: *Lev*, *Matias*, *Matvei* ja *Sauli*. *Lev* on venäläinen versio latalaisesta nimestä *Leo* (Hanks & Hodges 1990: s.v. *Leo, Lev*). Latinan kielessä *leo* tarkoittaa leijonaa, ja myös venäjän kielessä *Lev*-nimellä on venäjän kielessä myös appellatiivinen pari *lev*, 'leijona'. *Matias* on hepreaa ja tarkoittaa Jumalan lahjaa, *Matvei* on samaa tarkoittava venäläisempi nimiasu:

(35) Pidimme molemmat *Matvei*-nimestä. Myös sen tarkoitus, Jumalan lahja, tuntui hyvältä. (Ä suom 100.)

Saulin kohdalla on huomioitu sanan merkitys latvian kielessä:

(36) Sauli syntyi Saulin päivänä, ja Sauli on latvian kielessä aurinko. (Ä suom 142.)

ASETELMA 30. Nimen semanttinen sisältö nimervalintaperusteena tyttöjen jälkinimissä.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Merkitys suomen kielessä	1	<i>Marja</i>
Merkitys nimen alkuperäiskielessä	1	<i>Estella</i>
Merkitys muussa kielessä	2	<i>Taina, Soile</i>
Mainintoja yhteensä:	4	

Asetelmasta 30 näkee, että tyttöjen jälkinimissä nimervalintaan on eniten vaikuttanut nimen tai sen appellatiivisen parin merkitys muussa kuin suomen kielessä. Venäläisen äidin mukaan *Marja* on valittu nimeksi sanan *marja* suomen yleiskielisen merkityksen mukaan. Vaikka *Marja* onkin *Maria*-nimen kansanomaisen asu (Kiviniemi 2006: 65), *marja*-appellatiivilla on merkitys suomen kielessä. *Taina* on viehättänyt nimenantajia, koska *taina* on venäjäksi 'salaisuus'. *Estella* on *Stella*-nimen variantti (Lempiäinen 2004: s.v. *Estella, Stella*). Nimi on miellyttänyt venäläistä äitiä, koska latinaksi *stella* tarkoittaa tähteä:

(37) Minä vain pidän tästä nimestä, joka on tähtiä tarkoittavan *Stellan* johdannainen. (Ä ven 66.)

Myös *Soile* on koettu miellyttäväksi nimeksi, koska se on äänteellisesti lähellä ranskan aurinkoa merkitsevää *soleil*-sanaa. Soilen venäläinen äiti kertoo osaavansa ranskaa, lisäksi hänen ulkomailla asuvien veljiensä äidinkieli on ranska.

ASETELMA 31. Nimen semanttinen sisältö nimervalintaperusteena poikien jälkinimissä.

Nimervalintaperusteen tarkennukset	Mainintoja	Aineiston nimet
Merkitys suomen kielessä	2	<i>Onni</i> (2)
Merkitys nimen alkuperäiskielessä	0	–
Merkitys muussa kielessä	1	<i>Petteri</i> (~ <i>Piter</i>)
Mainintoja yhteensä:	3	

Asetelma 31 osoittaa, että poikien jälkinimissä nimen merkitys alkuperäiskielessä ei ollut läsnä nimervalinnassa. Sen sijaan *Onni* on valittu kahdesti suomenkielisen merkityksensä takia. Sekä Saara Pirkolan (2012: 13, 39) että Reetta Tuppuraisen (2005: 51) tutkimuksissa *Onnia* on pidetty kauniina nimenä, muun muassa Tuppuraisen aineistossa on nimen valinnan syyksi mainittu, että lapsi oli vanhempiensa kauan odotettu onni. Tässäkin aineistossa siis nimen yleiskielinen merkitys on ollut ensisijainen nimervalintaperuste. *Petteri* on venäläisen äidin mielestä äänteellisesti lähellä hänen lempikaupunkinsa Pietarin venäjänkielistä epävirallista nimeä *Piter*.

Tuppuraisen tutkimuksen tulokset kuitenkin eroavat omistani joiltain kohdin. Tuppuraisen tutkimuksessa³¹ nimen semanttinen sisältö on vaikuttanut etenkin ensinimien valintaan, minun aineistossani taas tilanne on päinvastainen. Toinen ero Tuppuraisen aineistoon on se, ettei omassa aineistossani esiinny lainkaan *Pyry*-nimeä,

³¹ Tuppuraisen aineistossa on perheitä, joissa molemmat vanhemmat ovat suomenkielisiä.

kun taas Tuppuraisella *Pyry* esiintyy peräti viidesti. (2005: 50–51, liite 3). Syynä saattaa olla venäläisille vaikea vokaali *y*.

5.10 Nimenä venäläinen patronyymi

Aineiston 184 lapsesta kolmella (1,6 prosentilla lapsista; 3 mainintaa [0,5 % kaikista nimervalintaperusteista]) on yhtenä etunimenä heidän isänsä nimestä johdettu patronyymi. Patronyymit on muodostettu venäläistä *vna*-johdinta käyttäen. Kaikki kolme lasta ovat tyttöjä, ja kaikilla patronyymi on nimiyhdistelmän viimeinen elementti; kahdella se on kolmas nimi (*Jurivna*, *Vadimovna*) ja yhdellä toinen (*Mikovna*). Suomalaisia patronyymia (tyyppiä *Matinpoika*) aineistossani ei esiinny.

Kahdessa muussa tapauksessa etunimenä oleva patronyymi on johdettu venäläisistä miehennimistä: *Jurivna* (< *Juri*) ja *Vadimovna* (< *Vadim*). *Mikovna*-nimestä venäläinen äiti kertoo, että hänen lapsensa etunimet olivat pitkän pohdinnan tulos. Aluksi lapselle rekisteröitiin kaksi etunimeä, joista jälkimmäinen oli *Aleksandra*. Vasta rekisteröinnin jälkeen äiti oivalsi haluavansa antaa tyttärelleen Venäjän käytännön mukaisen patronyymin. Lapsen isä ei tätä tapaa vastustanut, joten nimi muutettiin. Näin lapsi sai toiseksi nimekseen suomalaisen isän nimestä *Mika* johdetun patronyymin *Mikovna*. Huomattakoon, että patronyymia muodostaessa vokaali *a* muutettiin venäjän kielen säännön mukaan *o*:ksi. *Ishakova* (2000: 82) toteaa, että venäjän kielessä painoton *a*-loppuvokaali patronyymissa muuttuu *o*:ksi, esimerkiksi *Nikita* > *Nikitovna*, *Nikitovitš*.

Suomalaiset vanhemmat ovat kyllä tietoisia venäläisen patronyymien olemassaolosta, mutta on luonnollista, että sellainen annetaan vain harvoin lapselle. Eräs suomalainen äiti kertoo, ettei halunnut antaa lapselleen patronyymiä, koska hänen mielestään nimi olisi ollut ”pitkä ja suomalaisittain vaikea”.

5.11 Muut nimervalintaperusteet

Tähän kategoriaan olen sijoittanut aineistoni harvinaisimmat nimervalintaperusteet. Kaikkiaan nimervalintaperusteita tässä ryhmässä on yksitoista ja nimien mainintoja on 38 (6,7 % kaikista nimervalintaperusteista). Nimipäivän ja syntymäpäivän perusteella

annettuja nimiä käsittelen niiden vähyden takia yhdessä. Nimipäivän perusteella annetulla nimellä tarkoitan nimeä, joka on valittu kalenterista, jotta lapsi voisi viettää nimipäivää. Syntymäpäivän perusteella annetuksi nimeksi kutsun nimeä, jonka lapsi saa, kun syntyy tiettyinä päivinä, esimerkiksi Karin päivänä.

Nimien herättämiksi mielikuviksi kutsun sellaisia tapauksia, joissa nimeä on pidetty esimerkiksi ajattomana, vahvana tai miehekkäänä. Vanhahtaviksi mainitut nimet käsittelen erikseen, koska vastauksista käy ilmi, että kyse ei ole vanhempien mielikuvista, vaan nimenantajat ovat ennen nimenantoa perehtyneet nimien historiaan. Nimen iän paikkansapitävyyden varmistamiseksi olen käyttänyt Kiviniemen (1993) nimiä käsittelevää teosta sekä Lempiäisen (2004) ja Vilkun (2005) nimien etymologiaa käsitteleviä teoksia. *Työnimellä* tarkoitan tässä tutkimuksessa lapselle ennen syntymäänsä aiottua nimeä. Lapsen työnimen muunnokseksi kutsun työnimestä muunneltua nimeä, esimerkiksi vastakkaiselle sukupuolelle tarkoitettua nimeä.

ASETELMA 32. Muita tyttöjen ensinimien valintaperusteita.

Nimervalintaperuste	Mainintoja	Aineiston nimet
Vanhahtava nimi	2	<i>Elizabeth, Vera</i>
Nimien herättämät mielikuvat	2	<i>Eeva, Erika</i>
Nimipäivän/syntymäpäivän perusteella	2	<i>Nella, Melina</i>
Nimi sopii lapselle	1	<i>Vasilisa</i>
Nimi vain tuli mieleen	1	<i>Lilli</i>
Haluttiin nimi tietystä kielestä/kulttuurista	1	<i>Heidi</i>
Nimi kuultiin raskauden aikana	0	–
Muunnos työnimestä	0	–
Nimen pitää alkaa tietyllä kirjaimella	0	–
Haluttiin sopivan pitkä nimi	0	–
Nimi asuinpaikan mukaan	0	–
Mainintoja yhteensä:	9	

Kuten asetelmasta 32 näkee, nimen vanhahtavuus on viehättänyt tyttöjen vanhempia kaksi kertaa. Vanhahtaviksi miellettyjä tyttöjen ensinimiä ovat nimet *Elizabeth* ja *Vera*. *Elizabeth* on Vanhasta testamentista peräisin oleva erittäin tavallinen kristillinen nimi, joka tuli Suomen almanakkaan vuonna 1706³² (Lempiäinen 2004: s.v. *Elisabet*). Kiviniemi (1993: 67) toteaa, että *Vera*³³ on tullut Suomeen Venäjältä. Nikonovin (1988: 69) mukaan *Vera*-nimi otettiin käyttöön 1700-luvun puolivälissä.

Kaksi mainintaa saa myös nimien herättämät mielikuvat nimervalintaperusteena. *Eeva* on mielletty ajattomaksi nimeksi ja *Erika* vahvaksi. *Vasilisa*-nimi on sopinut tytölle, ja

³² Ensimmäisessä kirjoituksessa *Elisabeth*, minkä jälkeen *Elisabet* (Lempiäinen 2004: s.v. *Elisabet*).

³³ Kirjoituksessa *Veera*.

Lilli vain tuli mieleen. Heidn venäläinen äiti tulkitsee nimen valintaan vaikuttaaneen, että lapsen isä on kiinnostunut amerikkalaisesta kulttuurista. *Heidi*-nimi on toki suosittu kaikkialla englanninkielisessä maailmassa (Hanks & Hodges 1990: s.v. *Heidi*), mutta Suomessa nimi yleensä mielletään saksalaiseksi tai sveitsiläiseksi. Kiviniemi (1993: 55) toteaaakin nimen olevan peräisin saksalaiselta kielialueelta.³⁴ Myös Saarelman (2007: s.v. *Heidi*) mukaan nimi on saksalainen.

Nella ja Melina ovat sisaret, ja heille on haluttu nimet suomalaisesta nimipäiväkalenterista, koska myös heidän vanhempi veljensä viettää nimipäivää.

ASETELMA 33. Muita poikien ensinimien valintaperusteita.

Nimervalintaperuste	Mainintoja	Aineiston nimet
Vanhahtava nimi	1	<i>Artturi</i>
Nimien herättämät mielikuvat	3	<i>Aleksi, Daniel, Max</i>
Nimipäivän/syntymäpäivän perusteella	1	<i>Sauli</i>
Nimi sopii lapselle	1	<i>Mikael</i>
Nimi vain tuli mieleen	1	<i>Artjom</i>
Haluttiin nimi tietystä kielestä/kulttuurista	1	<i>Marek</i>
Nimi kuultiin raskauden aikana	0	–
Muunnos työnimestä	1	<i>Lauri (< Laura)</i>
Nimen pitää alkaa tietyllä kirjaimella	2	<i>Timo, Tomas</i>
Haluttiin sopivan pitkä nimi	2	<i>Lukas, Oliver</i>
Nimi asuinpaikan mukaan	0	–
Mainintoja yhteensä:	13	

Asetelma 33 havainnollistaa, että poikien ensinimien nimervalintaperusteet ovat monipuolisia (vrt. tyttöjen ensinimet, asetelma 32). *Artturin* nimervalinnan taustalla on ollut nimen vanhahtavuus. Nimi on esiintynyt eri kirjoitusasuissa suomalaisessa almanakassa vuodesta 1871 alkaen (Lempiäinen 2004: s.v. *Arttu*; Vilkuna 2005: s.v. *Arttu*).

Nimien synnyttämät mielikuvat ovat vaikuttaneet kolmen ensinimen valintaan: *Aleksi* on mielletty ajattomaksi nimeksi, *Daniel* vahvaksi ja *Max* puolestaan miehekkääksi. *Mikael*-nimi sopi äidin mielestä vastasyntyneelle pojalle. *Sauli* nimettiin sen mukaan, että poika syntyi Saulin päivänä. *Artjom* tuli äidin mieleen raskauden aikana. Nimi tuntui hyvältä, ja äiti alkoikin kutsua poikaansa *Artjomiksi* jo ennen syntymää. *Marek*-nimen saaneen pojan vanhemmat ovat halunneet itäeurooppalaisen nimen.

³⁴ Kiviniemen (1993: 54–55) mukaan nimi *Heidi* on tunnettu Suomessa myös Johanna Spyrin nuorisokirjasta *Pikku Heidi* (ilm. 1881, suom. 1905).

Yhdessä tapauksessa lapsen nimeksi tuli muunnos työnimestä. Vanhemmat luulivat odottavansa tyttöä, jonka nimeksi he olisivat halunneet *Lauran*. Lapsen sukupuolta ei raskausaikana tiedetty, ja kun synnytyksessä selvisikin lapsen olevan poika, päätettiin hänelle antaa nimeksi *Lauri*.

Veljesten Timo ja Tomas etunimien on haluttu alkavan *t*-kirjaimella. Koska vastausta ei ole tätä tarkemmin perusteltu eikä ole erikseen mainittu, että nimien olisi haluttu muutoin sopivan toisiinsa, en ole luokitellut niitä ”nimien yhteensopivuus”-kategoriaan. Kyseisten nimien valinnan taustalla onkin saattanut olla esimerkiksi ylipäänsä mieltymys *t*-alkuisiin nimiin.

Lukas ja *Oliver* ovat tulleet valituiksi, koska vanhemmat olivat halunneet nimien olevan suhteellisen pitkiä. Vanhempien mielestä nimessä tuli olla vähintään neljä kirjainta. Tämä ei ollut kuitenkaan ainoa vaatimus lasten nimille. Muita *Lukaksen* ja *Oliverin* nimien valintaan vaikuttaneita seikkoja olen käsitellyt nimien käytännöllisyyteen, kansainvälisyyteen, keskinäiseen yhteensopivuuteen ja yleisyyteen liittyvissä kategorioissa.

ASETELMA 34. Muita tyttöjen jälkinimien valintaperusteita.

Nimervalintaperuste	Mainintoja	Aineiston nimet
Vanhahtava nimi	2	<i>Katarina, Rebekka</i>
Nimien herättämät mielikuvat	1	<i>Alexandra</i>
Nimipäivän/synsymäpäivän perusteella	0	–
Nimi sopii lapselle	0	–
Nimi vain tuli mieleen	0	–
Haluttiin nimi tietystä kielestä/ kulttuurista	2	<i>Diana, Milena</i>
Nimi kuultiin raskauden aikana	0	–
Muunnos työnimestä	1	<i>Aleksandra (< Aleksandr)</i>
Nimen pitää alkaa tietyllä kirjaimella	0	–
Haluttiin sopivan pitkä nimi	0	–
Nimi asuinpaikan mukaan	0	–
Mainintoja yhteensä:	6	

Samoin kuin tyttöjen ja poikien ensinimissä, myös tyttöjen jälkinimien kohdalla nimen vanhahtavuus on viehättänyt kahden lapsen vanhempia (ks. asetelma 34). Vanhahtavuutensa takia valitut nimet ovat *Katarina* ja *Rebekka*. *Katarina* on keskiajalta periytynyt nimi (Lempiäinen 2004: s.v. *Katariina, Katarina*), ja *Rebekka* on Vanhan testamentin nimi, joka pääsi kristityillä laajasti käyttöön 1500–1600 luvulla (mt. s.v. *Rebekka*). Nimipäivän perusteella annettuja nimiä tyttöjen jälkinimistä ei löydy. *Alexandra* on tullut valituksi, koska sitä on pidetty vahvana nimenä. *Diana* on haluttu,

koska se on muinaisroomalainen nimi. Diana oli muinaisroomalaisilla valon ja metsästyksen jumalatar (mt. *Diana*). *Milena*-nimi on tullut valituksi slaavilaisen alkuperänsä takia. Lempiäisen (2004: s.v. *Milena*) mukaan Milena on slaavilainen johdos *Mila*-nimestä.

Aleksandran äiti oli haaveillut antavansa lapselleen nimeksi *Aleksandr*. Perheeseen ei kuitenkaan syntynyt poikia, vaan kaksi tyttöä. Koska vanhemmat eivät enää suunnittele lisää lapsia, he päättivät antaa nuoremmalle tyttärelleen *Aleksandr*-nimen feminiinimuodon *Aleksandra*.

ASETELMA 35. Muita poikien jälkinimien valintaperusteita.

Nimervalintaperuste	Mainintoja	Aineiston nimet
Vanhahtava nimi	1	<i>Eino</i>
Nimien herättämät mielikuvat	0	–
Nimipäivän/synvymäpäivän perusteella	1	<i>Kari</i>
Nimi sopii lapselle	0	–
Nimi vain tuli mieleen	0	–
Haluttiin nimi tietystä kielestä/ kulttuurista	1	<i>George</i>
Nimi kuultiin raskauden aikana	3	<i>Kristian, Markku, Sebastian</i>
Muunnos työnimestä	0	–
Nimen pitää alkaa tietyllä kirjaimella	3	<i>Eino, Elias, Taavi</i>
Haluttiin sopivan pitkä nimi	0	–
Nimi asuinpaikan mukaan	1	<i>Pietari</i>
Mainintoja yhteensä:	10	

Asetelmasta 35 näkee, että poikien jälkinimissä vanhahtavuus on vaikuttanut yhden nimen valinnassa (*Eino*); nimen myös haluttiin alkavan *e*-kirjaimella. Georgelle on haluttu amerikkalainen nimi kaukaisten amerikkalaisten sukujuuriensa takia. *Pietari*-nimen valinnan taustalla on ollut perheen entinen kotikaupunki Pietari. Lapsen suomalainen isä kommentoi nimervalintaansa seuraavasti:

(38) *Pietari* jäi muistoksi siitä, että asuimme pojan syntyessä Pietarissa. Onneksi poika ei syntynyt muutamaa vuotta aiemmin, olisi silloin tullut pojan kolmanneksi etunimeksi *Leningrad!* (I suom 112.)

Kari sai nimensä, koska syntyi Karin nimipäivänä. *Kristian, Markku* ja *Sebastian* kuultiin raskauden aikana: *Kristian* ja *Sebastian* televisiosta ja *Markku* kadulla. *Elias* ja *Taavi* on valittu nimien alkukirjainten perusteella.

5.12 Erot tyttöjen ja poikien nimien valinnassa

Pohdin seuraavaksi eroja tyttöjen ja poikien nimien valinnassa. Tarpeen mukaan vertaan tyttöjen ja poikien ensi- ja jälkinimiä keskenään.

Selvin ero tyttöjen ja poikien nimien valinnassa on se, että pojille valitaan enemmän suvusta periytyneitä nimiä kuin tytöille. Tämän näkee erityisesti jälkinimien valinnassa. Jälkinimissä pojille on annettu melkein kaksi kertaa enemmän suvun nimiä kuin tytöille (47 vs. 24). On mielenkiintoista, että ensinimien kohdalla tytöille on kuitenkin annettu sukulaisten mukaan viisi nimeä enemmän kuin pojille. Tämä ei kuitenkaan tarkoita perinteen systemaattisuutta, vaan voi olla sattumanvaraista. Poikien suvusta periytyvien nimien perusteluissa taas lukee usein, että nimi on kulkenut suvussa usean sukupolven ajan, yleensä jälkinimenä. Tyttöjen nimissä kyseinen seikka on harvinaisempi, mikä selittynee sillä, että jos nimi halutaan valita venäläisen äidin puolelta, Venäjällä yleisen yksinimisyyden takia tätä perinnettä ei ole.

Toiseksi suurin ero on mieltymys nimeen -kategoriassa, jota mainitaan tyttöjen nimien kohdalla 17 kertaa enemmän kuin poikien. Tulokseni tukee Lampisen (2001: 7) väitettä siitä, että tyttöjen nimiä valitaan useammin äänteellisen kauneutensa takia kuin poikien. On mielenkiintoista, että vanhempien mielestä kansainvälisiä nimiä on annettu aineistossani enemmän pojille kuin tytöille (ero on kuusi mainintaa). On huomattava myös, että patronyymeja – joita aineistossani on kolme – on annettu pelkästään tytöille. Muut nimervalintaperusteet ovat jakautuneet melko tasaisesti tyttöjen ja poikien nimien kesken.

6 AINEISTON MAHDOTTOMINA PIDETYT NIMET

Käsittelen seuraavaksi vanhempien mahdottomina pitämiä nimiä eli sellaisia etunimiä, joita he eivät koskaan antaisi lapselleen. Tässä ryhmässä on kahdenlaisia vastauksia: toisaalta vanhemmat ovat kertoneet nimistä, joista olivat keskustelleet lapsen nimeä valitessaan. Toisaalta osa vanhemmista on selvästi alkanut miettiä asiaa tarkemmin vasta vastatessaan kyselyyn. Vastaukset olen jaotellut kuuteen ryhmään: 1) vanhempien asenteet, 2) nimen semanttisen sisällön vaikutus, 3) suomalaiset tai venäläiset nimet, 4) tavalliset ja erikoiset nimet, 5) vaikeasti äännettävät nimet ja 6) muut perustelut.

Tähän kysymykseen olen pyytänyt vastaajia tiedustelemaan myös puolisonsa mielipidettä. Vastauksista huomasin kuitenkin, ettei miehen mielipidettä ollut aina syystä tai toisesta saatu. Tästä syystä vastauksia analysoitaessa on otettava huomioon, että vastaajista enemmistö on venäläisiä äitejä, mikä toki heijastui heidän kirjoittamiinsa mielipiteisiin. Kaikkiaan vastauksia sain 203.

Kysymys oli pakollinen, ja odotinkin vanhempien sekä kertovan esimerkkejä nimistä että perusteluja vastauksilleen. Näin ei kuitenkaan käynyt: monet laittoivat vastauskenttään pelkän viivan, kirjoittivat vain esimerkin ilman perusteluja (*Pirkko*) tai vastasivat ilman esimerkkiä ("En antaisi erikoista nimeä"). Lisäksi monet eivät osanneet vastata ja kertoivat, etteivät ole ajatelleet koko asiaa. Tämäntyyppisiä vastauksia on yhteen laskettuina 49. Tähän ryhmään olen sijoittanut myös vastaukset, joissa lukee, että kaikki nimet ovat mahdollisia. En kuitenkaan voi aineistoni muiden vastausten perusteella pitää tätä mahdollisena, koska vastauksista käy selvästi ilmi, ettei lapsen nimen valitseminen ole vanhemmille yhdentekevä prosessi.

Vastauksissa osa vanhemmista kertoi esimerkkejä ja perusteluja, joita olivat pohtineet valitessaan lapselle nimeä. Osassa vastauksista taas käy ilmi, etteivät vanhemmat olleet nimenantohetkellä miettineet asiaa, vaan lähtivät nyt pohtimaan nimervalintaa tältäkin kannalta. Samoin kuin yhdellä nimellä voi olla useampi nimervalintaperuste, voi samalla nimenantajalla olla mielessä useitakin nimiä, joita hän pitää sopimattomina. Olen jaotellut vastauksia siten, että olen laskenut erilaiset sopimattomuuden perusteet, enkä yksittäisiä nimiä. Esimerkiksi kun vastaaja ei ole halunnut antaa lapselleen liian suomalaista eikä liian venäläistä nimeä, hän on kuvaillut vastaustaan esimerkeillä: *Jukka* tai *Vanja*, *Sergei* tai *Pekka*, *Nataša* tai *Eero*. Olen tällöin laskenut vastauksen yhden kerran "ei haluttu suomalaista eikä venäläistä nimeä" -ryhmään. Jos yksi vastaaja pitää sopimattomina paitsi venäläisiä nimiä myös muita eksoottisia nimiä, olen laskenut vastauksen kahteen eri ryhmään: "ei haluttu venäläistä nimeä" ja "ei haluttu eksoottista nimeä".

6.1 Vanhempien asenteet

Suurin, 50 vastausta saanut ryhmä on vanhempien omiin asenteisiin liittyvät näkökohdat. Tähän kategoriaan kuuluvat epämiellyttäviä tai kielteisiä assosiaatioita

synnyttävät nimet, esimerkiksi jos vastaajan tiedossa on samanniminen hänelle epämiellyttävä henkilö. Joissakin vastauksissa ei ole perusteltu, miksi nimeä ei pidetä mahdollisena, vaan on kirjoitettu pelkkä nimi tai nimet. Olen laskenut myös nämä vastaukset tähän ryhmään, koska oletan niiden taustalla olevaksi syyksi, ettei nimi miellytä vastaajaa. Tällaiset perusteluitta annetut vastaukset olen laskenut aina yhdeksi tapaukseksi, vaikka vastaaja olisi kirjoittanut kaksi tai kolmekin esimerkinimeä, sillä oletettavasti kaikissa esimerkeissä peruste on sama.

Etunimien synnyttämät mielikuvat voivat olla kielensisäisiä tai kielenulkoisia. Kielensisäiset liittyvät nimien äänteellisiin seikkoihin ja kielenulkoiset nimenantajien tuntemiin henkilöihin. (Kiviniemi 1982: 13.) Seuraavista esimerkeistä voidaan todeta, että usein on vaikeaa tai jopa mahdotonta sanoa, miksi tietty nimi ei miellytä. Epämiellyttäviksi nimiksi on mainittu *Adolf, Anton, Kalle, Krisse, Merja, Miska, Mooses, Otso, Otto, Pasi, Pekka (3), Pilvi, Pirjo, Pyry* ja *Saska*.

(39) En antaisi nimeä *Pyry*. On vaikea sanoa miksi.

(40) Minä en olisi ikinä antanut lapselleni nimeksi *Jussi, Pentti* tai *Pertti; Pirkko, Sirja, Jenni, Pipsa, Sirkku* tai *Siiri*. Minusta ne ovat jotenkin epämiellyttäviä. En kyllä osaa sanoa tarkemmin miksi minusta tuntuu siltä. En myöskään pidä liian ”hienoista” nimistä, kuten *Alfred* tai *Voldemar; Jessikka, Katleena* tai *Josefiina*. Hyi, ei ikinä mitään tommoista!

Yhden aineistoni lapsen kohdalla *Tanja*-nimestä on tullut tytön toinen nimi. Suomalainen isä olisi halunnut nimen lapsen ensimmäiseksi nimeksi. Ehdotus hylättiin, koska venäläisellä äidillä on monta *Tanja*-nimistä tuttua, minkä vuoksi nimi tuo epämiellyttäviä assosiaatioita. Eräs venäläinen äiti kertoo, ettei antaisi lapselleen nimeä *Rita*, koska hänellä on ollut samanniminen koira. Toinen venäläinen äiti taas ei voisi antaa lapselleen huvittavana pitämäänsä *Matilda*-nimeä. Venäläisten vanhempien mainitsemat suurfrekvenssiset *Vera* ja *Maria* -nimet ovat tulleet hylätyksi juuri yleisyytensä takia. Erään Veeran äiti toteaa, ettei yllä mainitusta syystä pidä nimestä *Vera*, mutta suomalaisittain lausuttuna [veera] nimi tuntuu erilaiselta eikä tuo enää epämiellyttäviä assosiaatioita. Äiti mainitsee myös, että hän yleensä käyttää lasta puhutellessaan *Vera*-nimestä muodostettuja hellittelymuotoa, kuten *Verunja* ja *Veruntšik*.

Yllä on todettu, että nimi saattaa assosioitua nimenantajan tuntemaan henkilöön, mutta voi käydä myös niin, että nimi ei miellytä, koska se assosioituu fiktiiviseen henkilöön.

Omassa aineistossani on kaksi mainintaa *Ronja*-nimestä, jonka vanhemmat ovat hylänneet Astrid Lindgrenin *Ronja*-nimisen satuhahmon³⁵ takia. Vanhemmat pelkäsivät, että lasta olisi saatettu kiusata koulussa *Ronja*-nimen takia.

Eräs venäläinen äiti kertoo, että nimet *Leevi*, *Paavo* ja *Veli* eivät miellytä häntä. Hänen mielestään niistä ei käy ilmi nimenkantajan sukupuoli, nimi tuntuu siis neutrilta. Lampisen (2001: 7) mukaan on käytännöllistä, jos nimestä käy ilmi kantajansa sukupuoli. Venäjän kielessä nomineilla on kolme sukua: feminiini, maskuliini ja neutri (Nikunlassi 2002: 148). Monet venäjän kielen elotonmerkityksiset neutrisukuiset sanat loppuvat *o*-vokaaliin, esimerkiksi *kreslo* 'nojatuoli', *okno* 'ikkuna', *pismo* 'kirje', (neutrisukuisista sekä elottomista venäjän kielen substantiiveista ks. Ojanen 1994: 30–31; Alestalo, Hämäläinen 2008: 19–20). Joidenkin vanhempien mielestä eräät suomalaiset nimet assosioituvat suvuttomiin olentoihin.

Koska aineistoni kaikista vanhemmista toinen on syntyperäinen suomalainen ja toinen venäjänkielinen maahanmuuttaja, on otettava huomioon venäläisen vanhemman suomen kielen taito. On huomattu, että yksi suomen kielen erityispiirteistä – kvantiteetti – tuottaa yleisesti ongelmia suomen oppijoille (Brown 2004: 117). Suomen kielessä kvantiteetilla on merkitystä erotteleva funktio, kuten esimerkiksi sanoissa *vaka* – *vaaka* – *vakaa* – *vakka* – *vaakaa* – *vakkaa*. Eräs venäläinen vastaaja on maininnut haastattelussa, että ei koskaan antaisi lapselleen nimeä *Vessa* (tarkoittaen varmasti *Vesaa*). Venäjän kielessä kvantiteetilla ei ole merkitystä erottavaa funktiota, minkä takia geminaattakonsonantit ja kaksoisvokaalit kuulostavat samoilta kuin lyhyet. Tämä on saattanut olla syynä siihen, että sopimattomaksi mielletty nimi *Vesa* assosioituu helposti *vessaan*.

Nimervalinta on usein vanhempien yhteinen päätös (tarkemmin luvussa 7.1). Tämän vuoksi moni vastaaja on kirjoittanut, ettei antaisi nimeä, jonka puoliso kokee epämiellyttäväksi.

6.2 Nimen semanttisen sisällön vaikutus

Toiseksi suurimman ryhmän muodostavat nimet, joiden sisältö on koettu epämiellyttäväksi. Venäjänkieliset vanhemmat näyttävät olevan hyvin selvillä

³⁵ Ks. lisää Astrid Lindgrenin kirjasta vuodelta 1981 *Ronja*, ryövärintytär.

suomalaisten nimien appellatiivisista merkityksistä. Vastauksissa mainittuja nimiä ovat seuraavat: *Erkki* (2), *Jorma* (4), *Pekka*, *Uuno*, *Urpo* ja *Yrjö* (2). Kielitoimiston sanakirjasta selviää, että appellatiiveja *uuno* ja *urpo* käytetään merkityksessä 'hölmö, typerä, mäntti'. *pekka* esiintyy muun muassa sanonnassa *Ei halunnut olla pekkaa pahempi* 'muita huonompi' ja *jorma* slangisanana merkityksessä 'siitin'. Leino (1971: 97) huomauttaa, että *Uunon* ja *Yrjön* lisäksi myös nimillä *Väinö*, *Tauno*, *Paavo* ja *Elli* on pejoratiivinen semanttinen sisältö. *Erkki* ei miellyttänyt venäläistä äitiä *Tätä ei kestä Erkkikään* -sanonnan takia.

Myös merkitykseltään neutraalit nimet kuten *Arina*, *Lumi*, *Satu*, *Tuuli* ja *Pyry* tai jopa positiivinen *Armas* on mainittu sopimattomiksi aineistossani. On kiinnostavaa, että Reetta Tuppuraisen (2005: 50–51) aineistossa *Pyry*-nimeä pidetään hyvinkin viehättävänä, ja sen merkitys on pikemminkin edistänyt nimen valintaa kuin estänyt sitä. *Arina* olisi ollut venäläisen äidin mielestä mieluisa, mutta nimi hylättiin suomenkielisen *arina*-appellatiivin merkityksen 'tulipesän, lieden tms. ristikko- t. säleikkömäinen pohja, rosti' takia.

Suomenkielisen merkityksen lisäksi aineistoni nimenantajat huomioivat muiden kielten sanojen merkityksiä suomenkielisessä ympäristössä. Kuten edellä jo todettu, Venäjällä käytetään runsaasti nimien puhuttelumuotoja. Tämän vuoksi esimerkiksi *Viktorian* (2) puhuttelumuoto *Vika* ei kelpaa nimeksi sen suomenkielisen homonyymiparin *vika* takia. Samasta syystä *Pavelin* puhuttelumuoto *Paška* ei olisi käypä suomenkielisen appellatiivin *paska* takia. Myöskään *Vasilisan* puhuttelumuoto *Vasiliska* ei sopinut lapsen nimeksi, sillä venäläinen äiti sai suomalaisilta huomautuksia, että se saattaa olla äänteellisesti liian lähellä *vesilisko*-appellatiivia.

Nimi saattaa tuntua epämieluisalta, jos jossakin nimenantajan tuntemassa kielessä on samanasuinen tai äänteellisesti läheinen appellatiivi. Esimerkkinä mainittakoon suomenkielinen nimi *Antti*. Venäjän kielessä *anti*- määriteosa vastaa suomalaista *epä*-määriteosaa. Kuten edellä on jo käynyt ilmi, venäjän kielessä pitkät konsonantit sekoittuvat helposti yksittäiskonsonantteihin. Nimenantaja mainitseekin vastauksessaan, että suomea taitamattomille Venäjällä asuville sukulaisille *Antti*-nimi olisi täysin sopimaton. Kielitoimiston sanakirjan mukaan suomessakin prefiksiä *anti*- käytetään ”alkuosana vierasperäisissä sanoissa, jotka ilmaisevat jälkiosan ilmaiseman vastakohtaa, sille vastakkaisvaikutteista käsitettä tms.” Kaksi kertaa on mainittu suomalainen nimi

Sami, koska venäjän kielessä appelliivina *sami* käytetään merkityksessä 'itse' (mon.), esimerkiksi *My sdelali eto sami. – Teimme sen itse. Oona*-nimi olisi miellyttänyt erästä venäläistä äitiä paljon, mutta venäläiset sukulaiset hylkäsivät nimiehdotuksen heti, koska se muistuttaa venäläistä *hän*-pronominia (ven. *ona*). Koska venäjän kielessä kvantiteetilla ei ole merkitystä, sekoittuvat *Oona* ja *ona* venäläisen suussa helposti. *Miska* (2) [miška] tarkoittaa venäjäksi karhua tai nallea, ja juuri siksi se tuli hylätyksi.

Anna-nimen on maininnut kaksi vastaajaa, joista toinen on suomalainen isä ja toinen on venäläinen äiti. Suomalainen isä pitää *Anna*-nimeä outona, ja venäläinen äiti ei ole antanut mielipiteelleen tarkempia perusteluja. Oletan, että suomenoppijan (maahanmuuttajaäidin) näkökulmasta saattaa olla outoa, että *Anna*-nimellä on sama asu kuin suomen *antaa* -verbin imperatiivimuoto *anna*. Oletukseni on myös, että samasta syystä venäläinen *Alla*-nimi (yleiskielinen adpositio *alla*) on mielletty suomalaisille sopimattomaksi.

Kansainvälisesti vaikeaksi nimeksi on mainittu *Yrjö*, millä tarkoitetaan sitä, että nimi on muun kuin suomenkielisen vaikea lausua. Yhdessä vastauksessa mainitaan, ettei annettaisi nimeä, joka ei tarkoita ulkomaalaisille mitään. Näiden seikkojen lisäksi muutama vastaaja on maininnut, että joistakin nimistä (esimerkiksi *Juha* ja *Jussi*) on vaikea ymmärtää nimenkantajan sukupuolta, jos suomi ei ole äidinkieli.

6.3 Nimen kieli

Tähän kategoriaan sisältyvät näkökohdat liittyvät nimen kieleen. Käsittelen seuraavat vastaukset kolmena ryhmänä. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat vastaukset, joissa vanhemmat mainitsevat, etteivät antaisi puhtaasti venäläistä nimeä; toiseen ryhmään ne vastaukset, joissa ei haluttu puhtaasti suomalaista; ja kolmanteen ryhmään ne vastaukset, joissa ei ole haluttu sen paremmin suomalaista kuin venäläistäkään nimeä.

19 vastaajaa ei halua lapselleen puhtaasti **venäläistä** nimeä. Vanhemmat ovat käyttäneet muun muassa seuraavia täsmennyksiä: *selvästi* venäläistä, *puhtaasti* venäläistä, *hyvin* venäläistä, *umpivenäläistä*. Myös vanhahtavia venäläisiä nimiä kuten *Varvara* on mainittu tässä ryhmässä. Vastauksista käy ilmi, että venäläisiä nimiä vältetään kahdesta eri syystä. Toisaalta vanhemmat pelkäävät, että nimet ovat hankalia lausua ja

translitteroida, ja toisaalta nimet koetaan myös liian venäläisiksi. Kahdessa vastauksessa on mainittu molemmat syyt.

Vaikeasti translitteroitaviksi nimiksi on mainittu *Jelizaveta* ja *Jekaterina*. Lausumisen vaikeudesta kertoo eräs venäläinen äiti, jonka vanhempaa *Vlada*³⁶-nimistä tytärtä on kutsuttu kouluaikana muun muassa *Bladaksi*, *Gladaksi* ja *Ladaksi*. Viimeinen assosioituu tunnettuun *Lada*-automerkkiin, mikä saattaa tuntua nimenkantajasta kiusaamiselta.

Vastauksista ja haastatteluista käy ilmi, että vanhemmat kyllä haluavat ylläpitää lastensa kaksikielisyyttä ja -kulttuurisuutta, mutta eivät välttämättä halua osoittaa sitä venäläisellä etunimellä. Eräs suomalainen isä, jonka pojalla on kolme suomalaista etunimeä, pohtii vastauksessaan:

(41) Tärkeätä oli mielestäni nimen suomalaisuus, koska oli selvää, että lapsi tulee asumaan ja varttumaan Suomessa. Varsinkaan venäläisyyteen viittaavalla nimellä ei ole aina positiivista henkeä Suomen oloissa. Aikuisena ei asialla ole niinkään väliä, mutta koulussa lapset saattavat olla hyvinkin julmia näissä asioissa.

Vanhemmat ovat maininneet vastauksissaan koulukiusaamispelejä. Muutamilla vanhemmilla on edellisistä avioliitoistaan heidän kanssaan Suomeen muuttaneita lapsia, joita on Suomessa kiusattu koulussa venäläisen nimensä takia. Toiset taas ovat kuulleet, että venäläisen nimen takia lasta saatetaan kiusata. Esimerkkinä on tässä mainittu kolmesti *Igor*. Eräs venäläisen nimen lapselleen antanut suomalainen äiti kertoo, että suomalaisilla on ennakkoluuloja venäläisiä kohtaan, ja esimerkiksi *Igor*- tai *Sergei*-nimeä saatetaan käyttää yleisnimenä puhuttaessa venäläisistä, esimerkiksi ”Ne kaikki maailmat *igorit* siellä”. *Igor* on venäläinen muoto muinaisskandinaavisesta *Ingvar*-nimestä (Nikonov 1988: 112; Vilkuna 2005: s.v. *Igor*). Moskovassa nimi oli 50 suosituimman nimen listalla vuonna 2012 sijalla 38, vuonna 2012 Moskovassa nimen sai 469 poikaa. Nimen suosio on kuitenkin laskussa, vrt. vuonna 1990 Moskovassa nimen sai 854 poikaa.³⁷ Superanskajan (2006) mukaan 1900-luvun puolivälissä *Igor*-nimi oli Venäjällä yksi suosituimmista. Stadin slangissa *sergei* voi tarkoittaa ’kerjäläistä’ (Paunonen 2000: s.v. *sergei*).

³⁶ Luultavasti puhuttelumuoto *Vladislava*-nimestä.

³⁷ Moskovan siviilirekisteritoimiston tilasto Moskovassa vuonna 2012 syntyneiden poikien suosituimmista nimistä. <http://zags.mos.ru/stat/imena/imena_malchikov.php>. Viitattu 12.4.2013.

Muutama vanhempi on pohtinut, että kiusaaminen tulee esille todennäköisesti jo päiväkodissa, viimeistään koulussa. Vastaajien mielestä aikuisia ihmisiä ei venäläisen nimen takia kiusata enää niin paljon:

(42) Sovimme heti, että emme anna venäläistä nimeä, koska lapsi tulee asumaan Suomessa. Siitä voisi myöhemmin koitua ongelmia päiväkodissa, koulussa ja muutenkin ikätovereiden välisessä kanssakäymisessä.^x

Puhtaasti **suomalaista** nimeä ei lapselleen antaisi 18 vastaajaa (7 %). Esimerkkeinä on mainittu seuraavat nimet: *Kalle, Jarkko, Matti, Pekka (2), Pertti, Pia, Pinja, Pirjo (3), Tarja, Tuulikki, Vesa*. Esimerkeistä 47 ja 48 käyvät ilmi muut perustelut:

(43) En antaisi suomalaista nimeä, koska pidän slaavilaisista nimistä.

(44) En antaisi nimeä, joka on perisuomalainen. Mieluummin nimiä, jotka menestyvät maailmalla.

Muutama venäläinen vastaaja on kertonut, ettei häntä miellytä suomalaisten nimien äänneasu, suomalainen nimi saattaa kuulostaa esimerkiksi karkealta tai oudolta. Toisaalta myös yksi suomalainen äiti kertoo, ettei antaisi sellaisia suomalaisia nimiä, joita ei välttämättä ymmärrettäisi Venäjällä:

(45) Suomalaista, joka Venäjällä kuulostaisi kamalalta, esim. o-päätteistä nimeä. Mies ei halua kovin harvinaista nimeä.

Vastaajista 25 ei antaisi lapselleen puhtaasti **suomalaista**, mutta **ei myöskään venäläistä etunimeä**. Nimet voivat olla toisen kielen puhujan mielestä huonon kuuloisia tai hankalia lausua. Vanhemmat ovat tässä halunneet myös miettiä muita, suomea tai venäjää taitamattomia sukulaisiaan, esimerkiksi lapsen isovanhempia (ks. alaluku 5.1). Usein venäläinen äiti ei ole halunnut suomalaista nimeä eikä suomalainen isä venäläistä. Joskus vanhemmat ovat erikseen sopineet, että haluavat kaksikulttuurisuuden näkyvän lapsen nimessä. Vastaajat ovat kuvanneet vastauksiaan seuraavin esimerkein: *Vanja* (dem. < *Ivan*) tai *Jukka, Sergei* tai *Pekka, Sergei* tai *Onni, Nataša* (dem. < *Natalija*) tai *Eero*.

(46) En antaisi täysin suomalaisia nimiä, kuten *Pirkko, Terttu, Anneli* tms. koska ne eivät sovi molempiin kulttuureihin joihin lasta kasvatetaan. Myös ns. kliseiset venäläiset nimet kuten *Nataša, Tatjana* ym. olivat poissa pelistä, sillä niitä käytetään toisinaan suomalaisessa kulttuurissa pilkkaavasti.

Kaksi vastaajaa korostaa, että he eivät antaisi suomalaista tai venäläistä nimeä nimenomaan kutsumanimeksi:

(47) Minä en antaisi täysin suomalaista tai venäläistä nimeä ensimmäiseksi nimeksi, esimerkiksi *Kiiaa* tai *Pelagejaa*. En myöskään vanhahtavaa, eksoottista nimeä enkä nimeä, jolla on rasitteenaan jokin assosiaatio (historiaan, TV-sarjaan).^{xi}

6.4 Tavalliset tai erikoiset nimet

Kuusi vastaajaa ei halunnut lapselleen liian yleistä nimeä, kuten esimerkkinä mainitut sekä Venäjällä että Suomessa yleiset *Anna* ja *Maria* tai Venäjällä yleinen *Nataša* (< *Natalija*). Myös lapsen ikäryhmässä yleisiä nimiä (*Emma*, *Leevi*, *Eetu*, *Veeti*, *Venla*) ja muotiniimiä on yritetty välttää.

17 vastaajaa ei valitsisi lapselleen erikoista tai eksoottista nimeä, esimerkiksi *Adidas*, *Apollon*, *Michelle*, *Olimpiada*, *Paris* ja *Zorro*. Yksi vastaaja on maininnut sopimattomiksi TV-sarjojen henkilöiden nimet. Erikoiset nimet joko vain kuulostavat oudolta, eivät sovi sukunimeen tai eivät sovi sen paremmin suomalaiseen kuin venäläiseenkin korvaan.

Oma tapauksensa on harvinaisuutensa vuoksi nimi *Papu*, joka on mainittu yhden kerran. Tarkistin Väestörekisterikeskuksen nimipalvelusta, onko nimi todella käytössä Suomessa. Nimipalvelun mukaan *Papu*-nimi on annettu 1960-luvulta lähtien sekä tytöille että pojille korkeintaan viisi kertaa jokaisella kymmenluvulla (Nimipalvelun tilasto 15.1.2013).

6.5 Vaikeasti äännettävät nimet

Yhteensä 13 vastaajaa on maininnut mielestään lapselle sopimattomiksi nimiksi vaikeasti äännettävät nimet. Vastauksissa on mainittu perusteluina niin ääntäminen suomen kuin venäjänkin puhujille, lisäksi osa vastaajista on miettinyt ääntämystä molempien kielten kannalta. Suomalaisille vaikeasti äännettäviä nimiä ei haluaisi antaa kolme vastaajaa, venäläisille vaikeasti äännettäviä viisi vastaajaa ja sekä suomalaisille että venäläisille vaikeasti äännettäviä nimiä neljä vastaajaa.

Suomalaisille vaikeasti äännettäviksi nimiksi on mainittu sellaisia, jotka sisältävät suhuäänteitä, esimerkiksi *Žanna*. Myös *Sergei* ja *Andrej* (kumpikin nimi on mainittu kolme kertaa) ovat vastaajien mielestä suomalaisille vaikeita. Venäläisille vaikeasti äännettäviksi nimiksi on mielletty venäjän kielestä puuttuvia etuvokaaleja³⁸ sekä pitkiä vokaaleja (mainittu kaksi kertaa) sisältävät nimet.

6.6 Muut perustelut

Viisi vastaajaa ei haluaisi antaa lapselleen **vanhahtavaa** nimeä, muun muassa kansantarujen hahmon nimeä, nimeä, jota ei enää käytetä, tai nimeä, joka muuten tuntuu vanhahtavalta. Venäläisistä nimistä mainittakoon *Klava* (dem. < *Klavdija*), *Pelageja*, *Taisija*, *Varvara*, *Zina* (dem. < *Zinaida*).

Neljä vastaajaa on maininnut, ettei antaisi lapselleen **sukunimeen sopimatonta nimeä**. Yksi vastaaja kertoo, ettei hänen mielestään puhtaasti suomalainen nimi sopisi venäläisen sukunimen kanssa. Näin vähäinen mainintojen määrä saattaa johtua siitä, että kuten haastatteluista on käynyt ilmi, vanhemmat pitävät etunimen yhteensopivuutta sukunimeen niin itsestään selvästi tärkeänä, etteivät tule sitä erikseen maininneeksi.

Yksi vastaaja on maininnut, ettei haluaisi antaa nimeä, joka **ei ole ortodoksisessa kalenterissa**.

7 MUITA HAVAINTOJA NIMENVALINNASTA

Tässä pääluvussa on tarkoituksena esitellä muita nimervalintaan liittyviä esille tulleita seikkoja. Luvussa 7.1 tarkastelen kyselyvastausten pohjalta sitä, kuka etunimet on valinnut: äiti, isä vai vanhemmat yhdessä. Luvussa 7.2 käsittelen kyselyvastauksissa mainittuja keskeisiä nimilähteitä. Luvussa 7.3 tarkastelen etunimien äänteellisiä ja rakenteellisia piirteitä, minkä jälkeen luvussa 7.4 pohdin etunimien rakenteen perusteella nimien suomalaisuutta, venäläisyyttä ja kansainvälisyyttä.

³⁸ ä, ö ja y, esimerkiksi nimissä *Kyösti*, *Jyrki*, *Yrjö*, *Päivi*.

7.1 Nimenvalitsijat

Halusin kyselyssä selvittää myös sen, kumpi vanhemmista on lapsen nimen valinnut. Vastaukset olen tulkinnut siten, että jos sekä äiti että isä ovat valinneet vähintään yhden lapsen etunimistä, on päätös ollut yhteinen. Aineistossani on 184 lasta, ja yhden lapsen kohdalla tähän kysymykseen ei ollut vastattu (vastaus tuli paperilomakkeeseen). Tulokset osoittavat, että useimmiten lapsen nimeäminen on ollut vanhempien yhteinen päätös. Vastaukset jakautuvat seuraavasti: vanhemmat yhdessä 136 (75 %), äiti 38 (21 %), isä 8 (4 %).

Muutamassa tapauksessa on mainittu, että myös muut sukulaiset ovat ottaneet osaa nimervalintaan. Esimerkiksi yhden lapsen kohdalla isoäiti valitsi nimen arpomalla. Yhdessä tapauksessa kummitäti on auttanut nimervalinnassa. Muutamassa tapauksessa, jossa lapsen äiti on venäläinen, suomalainen anoppi on neuvonut nimervalinnassa. Venäläiset äidit ovat maininneet, että suomalainen anoppi on kertonut, että suomalaisen nimenannon perinteen mukaan toisen (tai kolmannen, eli jälkimmäisen) nimen pitää olla pitempi kuin ensimmäinen. Tämä ei tietenkään ole ehdoton sääntö, mutta näin aineistoni vastaajat ovat ymmärtäneet. Vastauksista käy ilmi myös, että monet venäläiset äidit ovat käsittäneet, että Suomessa toinen nimi valitaan ”aina” isän suvun puolelta. Tällaista vaatimusta Suomessa ei tietenkään ole, vaikka näin onkin usein tapana tehdä.

Muutamassa tapauksessa myös isoäidit (eivät kuitenkaan isoisät) ovat osallistuneet nimervalintaprosessiin. Toisaalta joissakin tapauksissa on mainittu, että mummot ja muut sukulaiset saivat kuulla lapsen nimen vasta, kun se oli jo päätetty. Päinvastaisena esimerkkinä mainittakoon tapaus, jossa koko perhe on osallistunut lapsen nimen valintaan. Ensin lapsen isä katsoi Väestörekisterikeskuksen nimipalvelusta suosittuja nimiä, sitten hän pyysi muut perheenjäsenet (vaimonsa ja kaksi lasta) pöydän ääreen, ja rastittamalla mieluisia vaihtoehtoja he saivat lopulta valittua lapselle nimet.

Toisessakin tapauksessa vanhemmat kertovat käyttäneensä Väestörekisterikeskuksen nimipalvelua apunaan lasten nimien valitsemisessa. Aluksi venäläinen äiti yliviivasi Väestörekisterikeskuksen nimipalvelusta nimet, jotka eivät miellyttäneet häntä, ja alleviivasi ne, joista piti. Tämän jälkeen isä – jonka päävaatimuksena oli, etteivät nimet toistuisi sukulaisilla tai muilla hänen tuntemillaan henkilöillä – poisti vielä muutaman

nimen. Jäljelle jääneistä nimistä he valitsivat kaksosille nimet. Nämä nimet he kirjoittivat neuvolan papereihin jo raskauden viidennellä kuulla. Isovanhemmat saivat siis jo raskausaikana kuulla valmiit nimet eivätkä näin ottaneet osaa nimenvalintaan.

Haastatteluissa suurin osa vanhemmista koki nimenvalinnan helpoksi, ja monella nimi oli valittu jo ennen lapsen syntymää. Muutamalla vanhemmalla oli ehdotuksia sekä poikaa että tyttöä varten. Lapsen sukupuoli selvisi useimmille ultraäänitutkimuksessa raskauden viidennen kuukauden tienoilla, ja silloin vanhemmat alkoivat pohtia nimiä nimenomaan tiettyä sukupuolta varten. Koska haastatteluissa olen selvittänyt viidentoista lapsen (8 %) nimenvalintaprosessia, tulokset eivät ole yleistettävissä.

7.2 Keskeiset nimilähteet

Olen kyselyssä selvittänyt myös sen, mitä apumateriaaleja vanhemmat käyttivät nimenvalinnassa. Nimilähteet eivät olleet varsinainen tutkimusaihe, ja kysyinkin sitä vain yhdessä avokysymyksessä. Tähän kysymykseen sain 201 vastausta, jotkut vanhemmat mainitsivat vastauksessaan useita eri lähteitä. Suurin osa vanhemmista (72 mainintaa) ei kuitenkaan käyttänyt mitään apumateriaaleja. Se, ettei apumateriaaleja ole käytetty, selittyy osittain sillä, että lapsen nimi oli keksitty jo kauan ennen raskautta. On luonnollista, ettei nimenvalinnassa käytetä apumateriaaleja, jos nimi on valittu jonkin esikuvan tai oman mieltymyksen mukaan.

Nimipäiväkalenteria on käytetty apuna 55 lapsen kohdalla, joista kahdeksassa tapauksessa ortodoksista nimipäiväkalenteria ja kerran sekä englantilaista että ruotsalaista nimipäiväkalenteria vanhempien halutessa paneutua perusteellisesti kansainvälisen nimen valintaan. Monet vanhemmat ovat käyttäneet apunaan suomalaista nimipäiväkalenteria. Vastauksista käy kuitenkin ilmi, ettei lapsen nimeä ole valittu sillä perusteella, että haluttaisiin nimellä olevan virallinen nimipäivä. Nimipäiväkalenteria on siis käytetty lähinnä tietolähteenä siitä, mitä nimiä ylipäätään on olemassa.

Nimiä käsittelevästä kirjallisuudesta mainintoja on 33. Kirjoista on etsitty esimerkiksi etymologisia selityksiä nimille. Yhden kerran apuna on käytetty venäläistä kirjaa, jossa kerrotaan horoskoopin merkityksestä nimenvalintaan. Erikseen mainitaan muun muassa

Eeva Riihosen Mikä lapselle nimeksi ja Kustaa Vilkunan Etunimet. Suomalaiset äidit – jotka ovat aineistossani ilmeisesti usein venäjänkielentaitoisia – ovat käyttäneet apuna lisäksi venäläisiä nimiä käsittelevää kirjallisuutta. Tämän lisäksi yksi vastaaja kirjoitti, ettei hän ole käyttänyt nimikirjallisuutta, mutta oli keksinyt nimen lukemastaan kaunokirjallisesta teoksesta.

Erittäin yleinen vastaus (23 kertaa) on ”netti”, josta internetin laajuuden vuoksi on mahdotonta lähteä arvaamaan, mitä internetin lähteitä vastaajat ovat tarkoittaneet. Väestörekisterikeskuksen Nimipalvelu internetissä sekä muut Väestörekisterikeskuksen tilastot esimerkiksi suosituimmista etunimistä on mainittu yhteensä 14 kertaa. Kaksi kertaa on sanottu epämääräisesti, että on käytetty useita apumateriaaleja. Yhden kerran on mainittu, ettei käytetty mitään apumateriaalia, vaan valinta on tehty ”sielun mukaan”, kahdessa tapauksessa nimi oli löydetty hautakivestä. Muutama vastaaja mainitsee lukeneensa sekä kirjoja että kalenteria, mutta niistä ei ollut apua, ja lopuksi nimi vain keksittiin.

7.3 Etunimien äänteelliset ja rakenteelliset piirteet

Aineistossani ensimmäisiä nimiä on 184, toisia 160 ja kolmansia 32. Nykyään suomalaisille lapsille annetaan yleisimmin kaksi etunimeä, ja yhden etunimen saa alle 2 prosenttia lapsista (Mikkonen 2005: 20, Kiviniemi 2006: 72). Omassa aineistossani yksinimisyys on yleisempää kuin täysin suomalaisilla lapsilla, sillä yksi nimi on 24 lapsella 184:stä eli 13 prosentilla lapsista.

Etunimistä neljä (1 %) on yhdysnimiä, joista kaikki neljä on kirjoitettu yhdysviivalla. Tyttöjen yhdysnimiä ovat *Jonna-Marika* ja *Viola-Viktoria* ja poikien yhdysnimiä *Luukas-Daniel* ja *Matti-Viljami*. Muut yhdysnimet ovat ensimmäisiä etunimiä, paitsi *Matti-Viljami*, joka on toinen etunimi. Teknisistä syistä olen ottanut yhdysnimet laskentaan nimien rakennetta käsitellessäni ainoastaan taulukoissa 1 ja 4. Tämä selittyy sillä, että koska yhdysnimi koostuu kahdesta nimestä, yhdysnimeä ei voi jäsentää samalla tavalla kuin yhdistämätöntä. Yhdysnimestä ei voi samalla tavalla kuin yhdistämättömästä nimestä laskea alku- ja loppukirjaimia eikä tavujen määrää.

Tässä työssäni kiinnitän erityistä huomiota nimien kirjoitusasuun. Tästä syystä luvussa 7 käytän äänneistä puhuessani termejä kirjain ja kirjainyhdistelmä. Joissakin tapauksissa yhtä äännettä on merkitty nimessä kahdella kirjaimella. Esimerkiksi nimessä *Elizabeth* on nimen loppuäänne merkitty kirjainyhdistelmällä *th*, mutta nimen loppukirjain on tällöin kuitenkin *h*. Nimissä esiintyvien kirjainten yleisyyttä laskiessani olenkin huomioinut myös kirjainyhdistelmien kummankin kirjaimen erikseen. Suomen kielelle vieraita kirjaimia ja kirjainyhdistelmiä käsittelen erikseen myöhemmin tässä luvussa.

Taulukossa 1 on esitetty tiedot kirjainten lukumääristä tyttöjen ja poikien etunimissä. Tiedot on esitetty ”Tyttöjen ja poikien nimissä yhteensä” -sarakkeen mukaan kirjainten yleisyysjärjestyksessä yleisimmästä harvinaisimpaan.

TAULUKKO 1. Kirjainten esiintymismäärät tyttöjen ja poikien etunimissä.

Kirjain	Tyttöjen ja poikien nimissä yhteensä	Tyttöjen nimet				Poikien nimet			
		1. nimet	2. nimet	3. nimet	Yhteensä	1. nimet	2. nimet	3. nimet	Yhteensä
<i>a</i>	453	149	124	26	299	74	64	16	154
<i>i</i>	309	83	71	14	168	67	59	15	141
<i>e</i>	211	39	51	9	99	54	46	12	112
<i>n</i>	191	60	46	10	116	31	34	10	75
<i>l</i>	188	47	46	8	101	51	27	9	87
<i>r</i>	124	27	27	5	59	25	32	8	65
<i>t</i>	105	15	20	6	41	26	31	7	64
<i>s</i>	101	25	24	3	52	26	17	6	49
<i>o</i>	92	13	20	0	33	22	30	7	59
<i>m</i>	87	13	18	5	36	31	18	2	51
<i>k</i>	85	14	18	1	33	26	20	6	52
<i>v</i>	55	14	12	3	29	9	14	3	26
<i>j</i>	54	14	11	4	29	13	12	0	25
<i>u</i>	40	9	7	1	17	13	9	1	23
<i>d</i>	36	7	9	1	17	13	4	2	19
<i>h</i>	21	3	5	2	10	1	10	0	11
<i>p</i>	14	2	1	1	4	0	8	2	10
<i>x</i>	10	2	2	0	4	5	1	0	6
<i>g</i>	10	2	2	2	6	1	2	1	4
<i>c</i>	9	4	1	2	7	0	2	0	2
<i>f</i>	9	5	4	0	9	0	0	0	0
<i>b</i>	7	1	4	0	5	1	1	0	2
<i>z</i>	2	1	0	0	1	0	1	0	1
<i>w</i>	1	1	0	0	1	0	0	0	0
<i>ä</i>	1	0	0	0	0	0	1	0	1
<i>ö</i>	1	0	0	0	0	0	1	0	1

Aineistoni etunimissä esiintyy 26 eri kirjainta. Kuten taulukosta 1 käy ilmi, yleisin kirjain on *a*, toiseksi yleisin *i*, kolmanneksi yleisin *e*, neljänneksi yleisin *n* ja viidenneksi yleisin *l*. Sekä tyttöjen nimissä yhteensä (ensimmäiset, toiset ja kolmannet nimet yhteensä) että erikseen ensimmäisissä, toisissa ja kolmansissa nimissä yleisimmät alkukirjaimet ovat samat eli *a*, *e*, *i*, *n* ja *l*, mutta hieman eri järjestyksessä. Samoin on myös poikien ensimmäisissä ja kolmansissa nimissä. Poikien toisista nimistä ei löydy kirjainta *l*, mutta viiden yleisimmän kirjaimen joukossa on sen sijaan *r*. Harvinaisimpia kirjaimia aineistoni nimissä ovat *w*, *ä* ja *ö*, jotka esiintyvät kukin yhden kerran nimissä *Oliwia* ja *Väinö*. *w* on suomen kielen äännejärjestelmälle vieras konsonantti, ja palaan vieraiden konsonanttien tarkasteluun tuonnempana. *ä*:n ja *ö*:n vähyys aineistoni nimissä selittynee sillä, että nämä vokaalit ovat venäläisten hankalia ääntää. *y*-kirjainta ei ole aineistossani lainkaan, mikä on selvä ero Pylvänäisen (2011: 46, taulukko 7) tutkimustuloksiin, jossa *y* esiintyy peräti 27 nimessä ja on siten yleisempi kuin *ä* ja *ö*. Tyttöjen nimissä kirjain *a* on yleisempi kuin poikien nimissä (299 vs. 154 esiintymiskertaa). Samoin *i* on yleisempi tyttöjen nimissä, mutta ero ei tässä ole enää niin jyrkkä (168 vs. 141). Konsonanteista kirjaimet *l* ja *n* ovat yleisempiä tyttöjen nimissä kuin poikien. *l* esiintyy tyttöjen nimissä 101 kertaa ja poikien 87, *n* esiintyy tyttöjen nimissä 116 kertaa ja poikien 75.

Taulukossa 2 on esitetty tyttöjen ja poikien etunimien alkukirjaimet. Tiedot on esitetty ”Tyttöjen ja poikien nimissä yhteensä” -sarakkeen mukaan kirjainten yleisyysjärjestyksessä yleisimmästä harvinaisimpaan. Alkukirjaimen mukaan aakkostettu tyttöjen etunimien lista löytyy liitteestä 4 ja poikien liitteestä 5.

TAULUKKO 2. Tyttöjen ja poikien etunimien alkukirjaimet.

Kirjain	Tyttöjen ja poikien nimissä yhteensä	Tyttöjen nimet				Poikien nimet			
		1. nimet	2. nimet	3. nimet	Yhteensä	1. nimet	2. nimet	3. nimet	Yhteensä
<i>a</i>	66	18	11	1	30	20	12	4	36
<i>e</i>	49	13	23	1	37	6	5	1	12
<i>m</i>	46	7	10	3	20	16	9	1	26
<i>j</i>	29	7	7	1	15	4	10	0	14
<i>s</i>	23	12	5	0	17	3	2	1	6
<i>k</i>	21	8	4	1	13	3	3	2	8
<i>v</i>	20	4	5	1	10	5	5	0	10
<i>l</i>	20	6	0	1	7	9	3	1	13
<i>o</i>	19	2	4	0	6	1	10	2	13
<i>t</i>	15	1	3	1	5	6	3	1	10

TAULUKKO 2 (jatkuu)

TAULUKKO 2 (jatkuu)

<i>i</i>	14	1	4	0	5	4	4	1	9
<i>p</i>	10	2	1	1	4	0	5	1	6
<i>d</i>	9	0	1	0	1	6	2	0	8
<i>n</i>	8	3	0	2	5	3	0	0	3
<i>h</i>	7	2	1	2	5	1	1	0	2
<i>g</i>	5	2	1	1	4	0	1	0	1
<i>r</i>	5	1	2	0	3	1	1	0	2
<i>c</i>	2	2	0	0	2	0	0	0	0
<i>f</i>	2	1	1	0	2	0	0	0	0
<i>b</i>	1	0	0	0	0	1	0	0	1
<i>u</i>	1	0	0	0	0	0	0	1	1
<i>z</i>	1	0	0	0	0	0	1	0	1

Aineistoni nimet alkavat 22:lla eri alkukirjaimella. Taulukko 2 havainnollistaa, että aineistoni etunimissä viisi yleisintä alkukirjainta ovat *a*, *e*, *m*, *j* ja *s*. Pelkästään tyttöjen nimiä (ensimmäiset, toiset ja kolmannet nimet yhteensä) tarkasteltaessa käy ilmi, että viisi yleisintä alkukirjainta ovat *e*, *a*, *m*, *s* ja *j*. Tyttöjen ensimmäiset nimet alkavat useimmiten kirjaimilla *a*, *e*, *s*, *k* ja *m*; toiset nimet kirjaimilla *e*, *a*, *m*, *j* ja *s*; kolmansissa nimissä yleisimmät alkukirjaimet ovat *m*, *h* ja *n*. Poikien nimissä (ensimmäiset, toiset ja kolmannet nimet yhteensä) viisi yleisintä alkukirjainta ovat *a*, *m*, *j*, *l* ja *o*. Poikien ensimmäiset nimet alkavat yleisimmin kirjaimilla *a*, *m*, *l*, *e* ja *t*; toiset nimet kirjaimilla *a*, *j*, *o*, *m* ja *e*; kolmansissa nimissä kolme yleisintä kirjainta ovat *a*, *k* ja *o*. Harvinaisimpia alkukirjaimia lasten nimissä ovat *b*, *c*, *f*, *u* ja *z*, joista *c* ja *f* esiintyvät ainoastaan tyttöjen nimissä ja *b*, *u* ja *z* ainoastaan poikien nimissä. Tyttöjen nimissä harvinaisimmat kirjaimet ovat *c* ja *f*. *c*-kirjaimella alkaa kaksi nimeä, *Camilla* ja *Claudia*, ja *f*-kirjaimella myös kaksi nimeä: *Felicia* ja *Fiona*. Poikien nimissä harvinaisimmat kirjaimet ovat *b*, *u* ja *z*, jotka esiintyvät kukin yhden kerran nimissä *Benjamin*, *Uolevi* ja *Zacharias*.

Taulukkoon 3 on koottu tyttöjen ja poikien etunimien loppukirjaimet. Tiedot on esitetty ”Tyttöjen ja poikien nimissä yhteensä” -sarakkeen mukaan kirjainten yleisyysjärjestyksessä yleisimmästä harvinaisimpaan. Loppukirjaimen mukaan aakkostettu tyttöjen etunimien lista löytyy liitteestä 6 ja poikien liitteestä 7.

TAULUKKO 3. Tyttöjen ja poikien etunimien loppukirjaimet.

Kirjain	Tyttöjen ja poikien nimissä yhteensä	Tyttöjen nimissä				Poikien nimissä			
		1. nimet	2. nimet	3. nimet	Yhteensä	1. nimet	2. nimet	3. nimet	Yhteensä
<i>a</i>	180	86	70	12	168	9	3	0	12
<i>i</i>	64	3	4	2	9	22	25	8	55
<i>l</i>	27	0	1	0	1	15	10	1	26
<i>o</i>	25	1	1	0	2	9	11	3	23
<i>s</i>	17	0	1	0	1	10	6	0	16
<i>n</i>	16	0	1	0	1	8	5	2	15
<i>r</i>	12	0	0	0	0	4	6	2	12
<i>e</i>	11	1	2	2	5	2	4	0	6
<i>m</i>	4	0	0	0	0	3	1	0	4
<i>x</i>	4	0	0	0	0	4	0	0	4
<i>u</i>	4	0	1	0	1	1	2	0	3
<i>d</i>	2	0	0	0	0	1	1	0	2
<i>k</i>	2	0	0	0	0	1	1	0	2
<i>h</i>	2	1	1	0	2	0	0	0	0
<i>ö</i>	1	0	0	0	0	0	1	0	1
<i>t</i>	1	0	1	0	1	0	0	0	0

Aineistoni nimet loppuvat 16:een eri kirjaimeseen. Taulukosta 3 näkee, että yleisimmät loppukirjaimet ovat *a*, *i*, *l*, *o* ja *s*. Tyttöjen nimissä vokaaliloppuisuus on yleisempää kuin poikien nimissä. Tyttöjen nimistä vokaaliloppuisia on peräti 97 % (185 nimeä, vrt. konsonanttiloppuisia tyttöjen nimiä on kuusi). Poikien nimissä luvut ovat tasaisemmat: vokaaliloppuisia nimiä on 100 (55 %), konsonanttiloppuisia 81 (45 %). Tyttöjen nimissä yleisin loppukirjain on *a*, johon loppuu 88 % kaikista tyttöjen nimistä eli 168 nimeä 191:stä; toiseksi yleisin loppukirjain on *i* (9 nimeä) ja kolmanneksi yleisin *e* (5 nimeä). Loppukirjaimena *a* on yleisin tyttöjen nimissä ylipäätään (ensimmäiset, toiset ja kolmannet nimet yhteensä) sekä ensimmäisissä, toisissa ja kolmansissa nimissä erikseen. Tyttöjen nimistä kaksi loppuu *h*-kirjaimeseen (*Elizabeth* ja *Elisabeth*), mutta näissäkin tapauksissa kyseessä on kahdella kirjaimella merkitty yksi äänne *th*.

Poikien nimissä yleisimmät loppukirjaimet ovat jakautuneet tasaisemmin kuin tyttöjen nimissä. Viisi yleisintä kirjainta poikien nimissä ovat seuraavat: *i* (47 % kaikista poikien nimien loppukirjaimista), *l* (22 %), *o* (19 %), *s* (13 %) ja *n* (13 %). Pylvänäisen aineistossa yleisin poikien nimien loppukirjain on *o* (Pylvänäinen 2011: 62), kun taas omassa aineistossani *o* on vasta kolmanneksi yleisin. Tämä selittynee sillä, että venäjän kielen neutrisukuiset sanat, elotonta olentoa tarkoittavat sanat, loppuvat yleensä *o*-vokaaliin (ks. myös luku 6.1). Seuraavassa on muutama esimerkki aineistoni

harvinaisimpiin kirjaimiin loppuvista nimistä: *d* (*David, Leonid*), *k* (*Marek*), *r* (*Aleksander, Oliver*), *m* (*Artjom, Viljam*), *u* (*Teemu*), *x* (*Alex, Max*), *ö* (*Väinö*). *a*-loppuisien poikien nimien määrää on lisännyt seuraavien venäläisten nimien läsnäolo: *Ilja* (neljästi), *Mitja* (kahdesti) ja *Nikita*.

Aineistoni nimistä vokaaliin loppuu 96,9 % tyttöjen nimistä ja 55,3 % poikien nimistä. Suomalaisista kalenterinimistä taas vokaaliloppuisia on 92 % tyttöjen nimistä ja 81 % poikien nimistä (Pylvänäinen 2011: 62). Omassa aineistossani poikien nimien konsonanttiloppuisuus on siis yleisempää kuin suomalaisissa kalenterinimissä. Tämä saattaa johtua esimerkiksi seuraavien Venäjällä yleisten nimien mukanaolosta: *Aleksander* (2), *Aleksandr* (2), *Alexander*, *Artjom*, *Kiril*³⁹, *Konstantin* (2), *Leonid*, *Maksim* (2), *Simeon*, *Victor*, *Viktor*.

Aineistoni nimistä 40:ssä eli 10,6 %:ssa esiintyy suomen kielen kirjoitusjärjestelmälle vieraita kirjaimia tai kirjainyhdistelmiä. Muutamassa nimessä on useampi kuin yksi vieras kirjain tai kirjainyhdistelmä, kuten nimessä *Elizabeth*, jossa vieraita ovat *z* ja *th*. Tyttöjen etunimet, joissa esiintyy vieraita kirjaimia tai kirjainyhdistelmiä, ovat seuraavat: *Alexandra* (4), *Camilla*, *Claudia*, *Elizabeth* (2), *Felicia*, *Fiona*, *Gali*, *Gloria*, *Grete*, *Gutiana*, *Monica*, *Nicole* (2), *Olga*, *Oliwia*, *Pelageja*, *Serafima*, *Sofia* (6), *Victoria*. On huomattava, että joissakin nimissä on myös suomen fonotaksille vieraita kirjainyhdistelmiä nimen alussa, kuten yllä mainituissa nimissä *Claudia*, *Gloria* ja *Grete*. Poikien nimistä seuraavat nimet sisältävät suomelle vieraita kirjaimia tai kirjainyhdistelmiä: *Alex* (2), *Alexander*, *Arthur*, *Axel*, *George*, *Hugo*, *Max* (2), *Sergei*, *Victor*, *Zacharias*. Edellä esitetystä näkee, että kirjainyhdistelmä *ch* esiintyy vain yhdessä pojan nimessä sekä kirjaimet *f* ja *w* esiintyvät ainoastaan tyttöjen nimissä. Seuraavat vieraat kirjaimet ja kirjainyhdistelmät eivät aineistoni nimissä esiinny: *chr*, *ph*, *q* ja *å*.

Venäläisissä etunimissä, kuten venäjän kielessä yleensä, ei ole kaksoisvokaaleja (Nikunlassi: Blogi). Tästä syystä onkin mielenkiintoista tarkastella, kuinka usein kaksoisvokaalit esiintyvät suomalais-venäläisissä nimissä. Nimissä esiintyvät kaksoisvokaalit on esitetty niiden yleisyysjärjestyksessä taulukossa 4.

³⁹ Venäjällä kirjoitusasussa *Kirill*, ks. luku 5.8.

TAULUKKO 4. Kaksoisvokaalit tyttöjen ja poikien etunimissä.

Kaksoisvokaali	Tyttöjen ja poikien nimet yhteensä	Tyttöjen nimet	Poikien nimet	Nimet, joissa kaksoisvokaali esiintyy
<i>ee</i>	15	8	7	<i>Eeva (5), Heleena, Leena, Veera; Eemil (2), Eerik, Eero (2), Leevi, Teemu</i>
<i>ii</i>	13	11	2	<i>Eveliina, Iris, Karoliina, Katariina, Kiira, Kristiina, Liisa (2), Pauliina, Piia, Riitta; Iiro, Iivari</i>
<i>aa</i>	6	2	4	<i>Jaana, Saara; Arne, Aaron (2), Taavi</i>
<i>uu</i>	2	1	1	<i>Tuulikki, Luukas-Daniel</i>
<i>oo</i>	0	0	0	–
<i>yy</i>	0	0	0	–
	36	22	14	

Kaksoisvokaaleja esiintyy 35 nimessä eli 9,6 %:ssa nimistä. Taulukosta 4 näkee, että tytöillä kaksoisvokaaleja on 22 nimessä ja pojilla 14:ssä. Yleisin kaksoisvokaali lasten nimissä on *ee*, toiseksi yleisin *ii*, kolmanneksi yleisin *aa* ja neljänneksi yleisin *uu*. Pylvänäisen (2011: 47) aineistossa kaksoisvokaaleissa ensimmäisellä sijalla on *aa* ja kolmannella *ee*, kun minulla taas on päinvastoin. Tämän lisäksi aineistossani ei esiinny kertaakaan kaksoisvokaaleja *oo* ja *yy*. Pylvänäisellä (mp.) *oo* esiintyy esimerkiksi nimessä *Noora*, kun taas omassa aineistossani *Noran* kirjoitusasussa on vain yksi *o*. Kaksoisvokaali *yy*:n puuttuminen aineistostani selittynee sillä, että *y* on venäläisille vaikeasti äännettävä vokaali, jonka ääntäminen pitkänä on todennäköisesti vielä hankalampaa kuin yksinään.

Taulukossa 5 on esitetty tyttöjen ja poikien nimien pituudet kirjaimina. Nimien pituudella tarkoitan tässä sitä, kuinka monta kirjainta nimessä on yhteensä. Koska yleensä nimien pituus eroaa ensi- ja jälkinimissä (viskurilaki), olen eritellyt ensimmäiset, toiset ja kolmannet nimet omiin sarakkeisiinsa.

TAULUKKO 5. Nimien pituus kirjaimina tyttöjen ja poikien etunimissä.

Kirjainten määrä	Nimien määrä	1. nimet			2. nimet			3. nimet		
		Tytöt	Pojat	1. nimet yhteensä	Tytöt	Pojat	2. nimet yhteensä	Tytöt	Pojat	3. nimet yhteensä
11	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1
10	9	2	1	3	3	2	5	0	1	1
9	25	5	1	6	13	2	15	2	2	4
8	26	5	5	10	6	6	12	3	1	4
7	31	9	2	11	13	3	16	3	1	4
6	103	20	33	53	14	26	40	4	6	10
5	108	34	24	58	23	22	45	3	2	5
4	60	17	18	35	9	14	23	1	1	2
3	9	0	5	5	2	1	3	0	1	1

Taulukosta 5 näkee, että suurin osa aineistoni etunimistä on viisikirjaimisia (108 kpl) ja toiseksi suurin osa kuusikirjaimisia (103 kpl). Lasten ensimmäiset nimet (tyttöjen ja poikien nimet yhteen laskettuina) ja toiset nimet (tyttöjen ja poikien nimet yhteen laskettuina) ovat yleisimmin viisikirjaimisia ja kolmannet nimet kuusikirjaimisia. Jos tarkastellaan tyttöjen ja poikien ensimmäisiä, toisia ja kolmansia nimiä erikseen, havaitaan, että tyttöjen ensimmäiset ja toiset etunimet ovat etupäässä viisikirjaimisia (34 + 23 nimeä), ja kolmannet nimet kuusikirjaimisia (neljä nimeä). Poikien ensimmäiset ja toiset etunimet ovat etupäässä kuusikirjaimisia (33 + 26 nimeä), kuten ovat myös kolmannet nimet (kuusi nimeä). Lasten pisin nimi sisältää yksitoista kirjainta, ja se on kolmantena nimenä esiintyvä miehennimi *Aleksanteri*. Ensimmäisiä ja toisia tyttöjen tai poikien etunimiä, joissa olisi yksitoista kirjainta, ei tässä aineistossa ole. Tyttöjen ensimmäisissä nimissä pisimmät ovat kymmenenkirjaimisia (*Aleksandra* ja *Anastasija*). Tyttöjen toisista nimistä pisin on kymmenenkirjaiminen nimi *Aleksandra*, joka esiintyy kolmesti. Tyttöjen pisimmät kolmannet nimet ovat *Anastasia* ja venäläinen patronyymi *Vadimovna*, joista kummassakin on yhdeksän kirjainta. Joidenkin nimien ääntäminen saattaa olla samanlainen, mutta nimien pituuteen kirjaimien mukaan laskettuna voi vaikuttaa nimien kirjoitusasu (*Anastasija* vrt. *Anastasia*, *Aleksandra* vrt. *Alexandra*).

Lyhyimmissä lasten nimissä on kolme kirjainta. Kolmekirjaimisia nimiä löytyy tytöillä ainoastaan toisten nimien joukosta (*Ida* ja *Tea*). Tyttöjen ensimmäisistä ja kolmansista etunimistä kolmekirjaimisia nimiä ei löydy. Pojilla kolmekirjaimisia nimiä löytyy sekä ensimmäisistä, toisista että kolmansista nimistä (esimerkiksi *Esa*, *Leo* ja *Max*⁴⁰).

Nimien sisältämät tavujen määrät ovat luonnollisesti yhteydessä nimien pituuteen kirjaimina. Kirjainten määrä nimessä ei kuitenkaan suoraan osoita tavujen määrää, esimerkiksi kymmenen kirjainta sisältävä *Aleksandra* on nelitavuinen, kun taas yhdeksän kirjainta sisältävässä *Anastasia*-nimessä on viisi tavua. Taulukossa 6 on esitetty tavumäärät tyttöjen ja poikien etunimissä. Koska ensi- ja jälkinimissä on yleensä viskurilain takia eri määrä tavuja, olen eritellyt ensimmäiset, toiset ja kolmannet nimet omiin sarakkeisiinsa.

⁴⁰ *Esa* toisena nimenä, *Leo* ensimmäisenä (kolmesti) ja kolmantena nimenä sekä *Max* (kahdesti) ensimmäisenä nimenä.

TAULUKKO 6. Tavujen määrät tyttöjen ja poikien etunimissä.

Tavujen määrä	Nimien määrä	1. nimet			2. nimet			3. nimet		
		Tytöt	Pojat	1. nimet yhteensä	Tytöt	Pojat	2. nimet yhteensä	Tytöt	Pojat	3. nimiä yhteensä
5 tavua	8	3	0	3	3	0	3	1	1	2
4 tavua	47	18	3	21	18	4	22	4	0	4
3 tavua	150	31	24	55	44	32	76	9	10	19
2 tavua	165	40	59	99	18	41	59	2	5	7
1 tavu	3	0	3	3	0	0	0	0	0	0

Taulukosta 6 näkee, että lasten etunimet ovat pääasiassa kaksi- ja kolmitavuisia. Kaksitavuisia nimiä on 165 ja kolmitavuisia 150. Lasten ensimmäiset nimet (tyttöjen ja poikien nimet yhteensä) ovat etupäässä kaksitavuisia, toiset ja kolmannet nimet kolmitavuisia. Yksitavuisia nimiä löytyy ainoastaan poikien ensimmäisistä nimistä (*Lars* ja *Max* [kahdesti]). Tyttöillä on kolme viisitavuista ensinimeä (*Anastasia*, *Anastasija* ja *Ekaterina*), mutta poikien ensimmäisissä nimissä viisitavuisia nimiä ei ole. Toisissa etunimissä tytöillä on eniten kolmitavuisia nimiä (44 nimeä). Pojilla on toisissa etunimissä eniten kaksitavuisia nimiä (41). Kolmannet etunimet sekä tytöillä että pojilla ovat enimmäkseen kolmitavuisia.

Viskurilaki toteutuu tavuina ilmaistuna nimiyhdistelmissä, jotka ovat tyyppiä 2+3. Myös nimiyhdistelmät tyyppiä 2+2 ovat viskurilain mukaisia, mikäli jälkimmäinen kaksitavuinainen nimi on ensimmäistä raskaampi, esimerkiksi *Anna Riikka*, *Niko Markus*. (Kiviniemi 2006: 110.) Aineistoni nimet noudattavat viskurilakia melko hyvin, vaikka joitain poikkeuksia löytyykin. Nimenkantajien henkilöllisyyden suojaamiseksi en tuo esille aineistossani esiintyviä nimiyhdistelmiä. Sen sijaan mainitsen muutaman selvästi viskurilain vastaisen nimiyhdistelmän tavumäärältään ilmaistuna: 5+4+3, 5+2, 4+3, 4+3+3, 4+2, 4+1+3, 3+2+2, 3+2.

7.4 Pohdintaa nimien kielestä

Aineistoni nimien rakenteen perusteella voidaan sanoa, että aineistostani löytyy sekä suomalaisia, venäläisiä että kansainvälisiä nimiä. Kysymys nimien suomalaisuudesta, venäläisyydestä ja kansainvälisyydestä ei ole yksiselitteinen. Nimien rakenteen lisäksi siihen vaikuttaa myös nimien yleisyys Suomessa, Venäjällä ja muualla maailmassa. Monet nimet ovat yleisiä sekä Suomessa että Venäjällä, ja mahdollisesti myös muualla, esimerkiksi *Anna*, *Maria* ja *Sofia*. Suomalainen saattaa mieltää nimen *Anna* sen

yleisyyden perusteella hyvinkin suomalaisiksi nimeksi, ja samoin venäläinen venäläiseksi. Katson tällaiset nimet kansainvälisiksi. Toisaalta kansainvälisellä nimellä tarkoitan tässä myös nimeä, joka ei ole selvästi venäläinen eikä suomalainen, esimerkiksi *Gutiana*. Venäjällä ei ole Väestörekisterikeskuksen Nimipalvelun kaltaista koko maata kattavaa tilastoa, minkä vuoksi tämän luvun analyysi perustuu osittain oman intuitiooni ja tulkintoihini, koska äidinkieleni on venäjä.

Monet aineistoni nimet ovat suomalaisesta kirjoitusasustaan huolimatta ymmärrettäviä myös muualla kuin Suomessa. Tällaisia ovat esimerkiksi *Eeva*, *Eveliina*, *Heleena*, *Karoliina*, *Katariina*, *Pauliina*. Aineistostani voi kuitenkin poimia selviä tapauksia, joissa nimeä voidaan pitää suomalaisena tai venäläisenä. Esimerkiksi selvästi suomalaisia nimiä ovat seuraavat suomen kielen pohjalta ymmärrettävät ja suomalaisesta kansanrunoudesta saadut nimet: *Aino*, *Marjatta*, *Orvokki*, *Tuulikki*; *Ilmari*, *Oiva*, *Onni*, *Tapio*, *Veikko* ja *Väinö*. Suomalaiseksi leimautuu myös esimerkiksi *Arttu*, vaikka kansainvälisemmässä muodossa (*Arthur*) se voisi olla kansainvälinen. Venäjällä ei enää ole venäjän kielen kannalta läpinäkyviä nimiä. On kuitenkin mahdollista erottaa aineistostani selvästi venäläisiksi assosioituja nimiä, kuten esimerkiksi tyttöjen nimet *Olga*, *Pelageja*, *Serafīma*, *Sinaida*, *Valentina*, *Varvara* ja *Vasilisa* sekä poikien nimet *Andrej*, *Artemi*, *Atrjom*, *Ilja*, *Kiril*, *Matvei*, *Nikita*, *Sergej* ja *Viktor*. Venäläisiksi tässä aineistossa tulee luokitella myös venäläiset patronyymit *Jurivna*, *Mikovna*, *Vadimovna*, vaikka Venäjällä patronyymeja ei käytetäkään etuniminä.

Nimet *Katja*, *Leena* ja *Tanja* ovat Suomessa virallisia etunimiä, mutta Venäjällä ne ovat virallisten nimien deminutiivisia puhuttelumuotoja, joita käytetään epävirallisessa puhuttelussa. *Katja* on *Jekaterinan*, *Leena* (ven. *Lena*) on *Jelenan* ja *Tanja* on *Tatjanan* puhuttelumuoto. *Katja*, *Leena* ja *Tanja* ovat yleisiä nimiä Suomessa⁴¹, kuten ovat myös *Jekaterina*, *Jelena* ja *Tatjana* Venäjällä. *Inna* on Venäjällä käytetty nimi, mutta Suomessa se ei ole tavallinen. Saarelma-Paukkala (2013: 5) pohtii, että *Inna*-nimen, samoin kuin esimerkiksi *Ennan*, voi väännellä *Sannasta* tai *Hannasta*. Myös nimet *Anna*, *Nina*, *Vera*, *Maria* (*Marija*) ovat yleisiä Venäjällä, ja siellä käytetään myös nimeä *Jaana* (kirjoitusasussa *Jana*). Lisäksi naisennimet *Rita* (Suomessa ehkäpä *Riitta*) ja *Roza* (Suomessa ehkä *Rosa*) ovat Venäjällä mahdollisia, vaikkeivät tietääkseni kovin yleisiä.

⁴¹ *Katja*-nimen saaneita on Suomessa 18 089 ja *Tanja*-nimen saaneita 12 316 (Nimipalvelu 11.3.2013).

Poikien nimistä löytyy selvästi venäläinen nimi *Mitja*, joka on Venäjällä puhuttelumuoto nimestä *Dmitri*. *Mitja* ei näytä olevan Suomessa suosittu nimi, sillä se on annettu 309 miehelle ja alle 20 naiselle (Nimipalvelu 11.3.2013). Venäjällä taas *Dmitri* on hyvin yleinen nimi, esimerkiksi vuonna 2012 se oli Moskovassa yleisimpien nimien tilastossa seitsemännellä sijalla⁴² ja Pietarissa kuudennella sijalla⁴³. Poikien nimistä sekä Suomessa että Venäjällä käytetään esimerkiksi nimiä *Anton* ja *Aleksander*.

Kansainvälisiä nimiä, jotka eivät ole selvästi venäläisiä eivätkä suomalaisia, ovat esimerkiksi seuraavat nimet: *Alessia*, *Esmeralda*, *Estella*, *Grete*, *Gutiana*, *Felicia*, *Fiona* ja *Jolanda*. Poikien nimistä selvästi kansainvälisiksi tulkitseen nimet *George*, *Marek*, *Zacharias* ja *Leonardi*, viimeisen *i*-loppuisuudesta huolimatta. Tyttöillä tämäntyyppisiä nimiä näyttää olevan enemmän kuin pojilla. Kansainvälisen tuntuiseksi nimeä saattaa muuttaa sen kirjoitusasu. Oletan, että *Victor* tuntuu kansainvälisemmältä kuin *Viktor*, ja *Victoria* kansainvälisemmältä kuin *Viktoria*. Muita esimerkkejä tämäntyyppisistä kirjoitusasujen varioinnista ovat aineistoni nimet *Aleksandra* ja *Alexandra*, *Aleksander* ja *Alexander*. *Vera* voi hyvinkin olla venäläinen nimi, mutta kaksoisvokaalilla kirjoitettu *Veera* assosioituu suomalaisuuteen. *Maria* voi olla suomalainen, venäläinen tai kansainvälinen, mutta kirjoitusasussa *Marja* enemmän suomalainen ja *Marija* venäläinen. *Olivia* on Suomessa yleinen nimi, mutta kirjoitusasussa *Oliwia* – joka esiintyy yhden kerran aineistossani – se tuntuu kansainväliseltä *w*-kirjaimen takia.

8 KOKOAVAA TARKASTELUA

Olen edellä luvuissa 5–7 tarkastellut Suomessa asuvien suomalais-venäläisten lasten nimervalintaperusteita, vanhempien mahdollomina pitämiä nimiä ja etunimien rakennetta. Tässä luvussa kokoan saamani tulokset yhteen.

Nykyään suomalaisille lapsille annetaan yleisimmin kaksi etunimeä, ja yhden nimen saa alle kaksi prosenttia lapsista (Mikkonen 2005: 20). Omassa aineistossani yksinimisyys

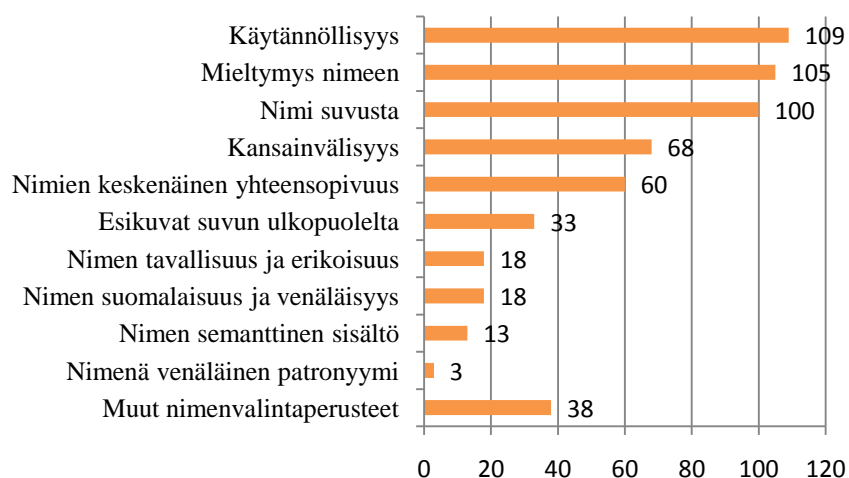
⁴² Moskovan siviilirekisteritoimiston tilasto Moskovassa vuonna 2012 syntyneiden poikien suosituimmista nimistä. <http://zags.mos.ru/stat/imena/imena_malchikov.php>. Viitattu 20.4.2013.

⁴³ Pietarin siviilirekisteritoimiston tilasto Pietarissa vuonna 2012 suosituimmista lasten nimistä. <<http://kzags.gov.spb.ru/statistics>> Часто встречающиеся имена детей, 2012. Viitattu 20.4.2013.

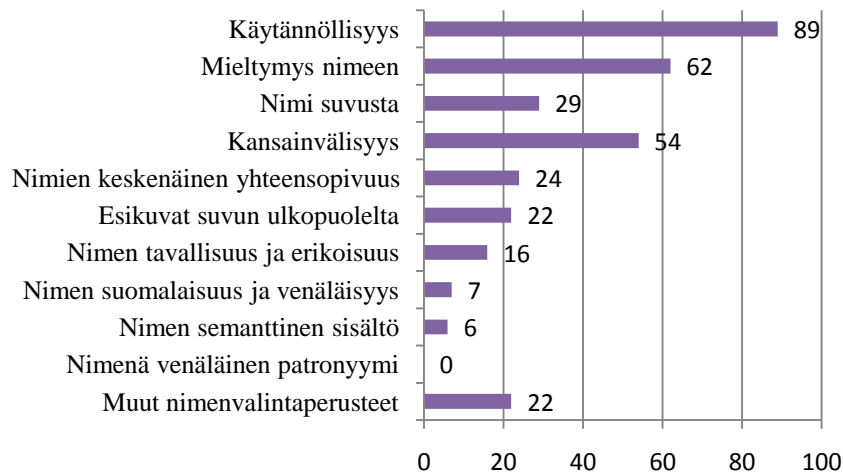
on yleisempää kuin täysin suomalaisilla lapsilla, sillä yksi nimi on 24 lapsella 184:stä eli 13 prosentilla lapsista. Näin isosta yksinimisyiden määrästä huolimatta haastatteluissa selvisi, että vanhemmat suhtautuvat useamman kuin yhden nimen antoon varsin positiivisesti. Antamalla lapselle kaksi tai kolme etunimeä ensimmäisen nimen voi valita oman mieltymyksen mukaan, ja jälkinimen annolla voi kunnioittaa vaikkapa jo kuollutta sukulaista. Useimmiten aineistossani esiintyviä tyttöjen nimiä ovat *Emilia* (11), *Julia* (7), *Elina* (6), *Sofia* (6), *Anna* (6), *Anastasia* (5) ja *Maria* (5). Yleisimpiä poikien etunimiä ovat *Mikael* (11), *Daniel* (7) ja *Olavi* (7).

Kuvio 1 havainnollistaa aineistoni kaikkien nimien valintaperusteiden yleisyysjärjestyksen (ensi- ja jälkinimet yhteensä). Kuviossa 2 on esitetty ensimmäisten ja kuviossa 3 jälkimmäisten etunimien valintaperusteet ja niiden yleisyysjärjestys. Kuvioista 1 käy selvästi ilmi, että kolme keskeisintä nimervalintaperustetta aineistossani ovat käytännöllisyys, mieltymys nimeen ja nimi suvusta. Kuvioista 1 ja 2 näkee, että kahdella ensin mainitulla nimervalintaperusteella on suurin merkitys ensinimissä, kun taas suvusta periytyneet nimet valitaan yleensä jälkinimiksi.

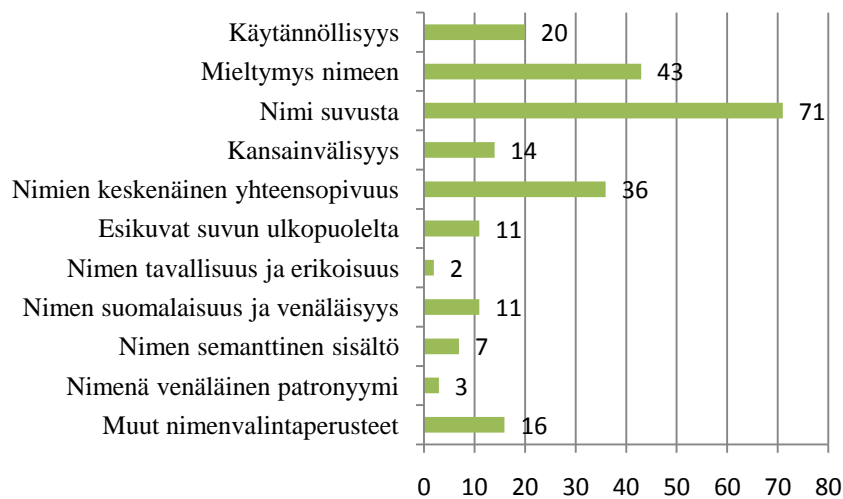
Harvinaisin aineistoni nimervalintaperuste on venäläisen käytännön mukaan muodostetun patronyymin käyttö etunimenä (*Jurivna*, *Mikovna*, *Vadimovna*). Patronyymejä on aineistossani kolme ja ne on annettu ainoastaan tytöille jälkinimiksi. Nimen tavallisuus ja erikoisuus, suomalaisuus ja venäläisyys, nimen semanttisen sisällön vaikutus sekä suvun ulkopuoliset esikuvat eivät ole aineistossani yleisiä nimervalintaperusteita.

KUVIO 1. Etunimien valintaperusteet (ensi- ja jälkinimet yhteensä).

KUVIO 2. Ensinimien valintaperusteet.

KUVIO 3. Jälkinimien valintaperusteet.

Tutkimustulokset osoittavat, että nimervalintaan vaikuttaa useimmiten käytännöllisyys eli nimen toimivuus kummallakin kielellä. Käytännöllisyys on erittäin tärkeä asia perheissä, joissa toinen vanhemmista on venäläinen maahanmuuttaja. Aineistoni nimistä käy ilmi, että vanhemmat ovat pyrkineet etunimiä valitessaan välttämään joko suomalaisille tai venäläisille vaikeita äänteitä (z, ž ja š; ä, ö ja y). Monilla lapsilla on sukulaisia Venäjällä, joten nimen halutaan olevan helposti lausuttava myös heille, ei vain suomea osaavalle venäläiselle vanhemmalle. Tässä aineistossa nimen käytännöllisyys tarkoittaa sitä, että nimi on helppo lausua suomen ja venäjän kielellä (esimerkiksi *Anna, Paulina; Aleks, Rainer*). Toiseksi tavallisin käytännöllinen seikka on, että nimi kuulostaa hyvältä sekä suomeksi että venäjäksi lausuttuna (esimerkiksi *Emilia, Liisa; Mikael, Samuel*). Kolmanneksi yleisin käytännöllinen seikka on, että

suomalainen nimi on äänteellisesti lähellä Venäjällä käytettyä nimeä tai päinvastoin (esimerkiksi *Marja ~ Maria; Alekski ~ Aleksei, Juri ~ Jari, Mikael ~ Mihail*).

Toiseksi yleisin nimervalintaperuste aineistossani on mieltymys nimeen. On luonnollista, että lapselle valitaan nimi, joka miellyttää. Mieltymys nimeen vaikuttaa enemmän ensi- kuin jälkinimien valintaan. Mieltymys nimeen on aina läsnä nimervalinnassa, ja vanhempien vastauksista voidaan huomata, että se on vaikuttanut enemmän tyttöjen kuin poikien nimien valintaan. Vastauksista pystyy havaitsemaan myös sen, että yleensä juuri äidit ovat tuoneet esille omaa mieltymystään nimeen. Useimmiten mieltymyksen syyksi on mainittu, että nimi on kaunis tai kuulostaa kauniilta. Toiseksi yleisin vastaus on, että nimi miellyttää molempia vanhempia. Kolmanneksi eniten nimervalintaa perustellaan sillä, että nimi miellyttää äitiä ja neljänneksi isää. Äitien vastauksista käy ilmi, että joitakin äitejä nimi on miellyttänyt jo kauan, ja joskus miellyttävä nimi on annettu suomalaisemmassa kirjoitusasussa, esimerkiksi *Eeva < Eva, Tuomas < Tomas, Leonardi < Lev*.

Kolmanneksi yleisin nimervalintaperuste on nimi suvusta. Nimenannolla suvusta halutaan liittää lapsi sukuun ja korostaa kunnioitusta sukulaisia kohtaan. Nimiä suvusta valitaan etupäässä jälkinimiksi ja enemmän pojille kuin tytöille. Suvusta periytyneet nimet on annettu useimmiten sellaisinaan, mutta muutamassa tapauksessa muunnetussa kirjoitusasussa, joka on joko nimen kansainvälisempi muoto (*Alex < Aleksander*) tai joka sopii paremmin suomen kielen äännejärjestelmään (*Liisa < Jelizaveta*). Aineistossani on myös tapauksia, joissa sukulaisen nimen muunnos on annettu vastakkaiselle sukupuolelle (*Sanna < Aleksander; Victoria < Viktor*). Perintönimiä annetaan useimmiten suoraan alenevassa sukupolvessa eli lasten isovanhempien ja tätä etäisempien sukulaisten mukaan. Etenkin pojilla nimet ovat kulkeneet suvussa usean sukupolven ajan. Tämä on osoitus siitä, ettei nimiä anneta vain yksittäistapauksena tietyn sukulaisen mukaan, vaan nimet on ymmärretty suvun perinteisiin kuuluvaksi.

Tutkimuksessa selvisi, että nimen venäläisyys on vaikuttanut nimervalintaan melko vähän. Jotkut vanhemmat ovat vastauksissaan tuoneet esille sen, ettei venäläistä nimeä haluta antaa kiusaamispelon takia. Vaikka joillain lapsilla onkin venäläinen nimi, sitä ei välttämättä ole mainittu nimervalintaan vaikuttavana tekijänä. Saattaa olla, että asiaa ei ollut pohdittu kysymykseen vastatessa. Voi olla myös, että nimellä oli ollut venäläinen esikuva, kuten sukulainen tai ystävä, mutta nimen venäläisyydellä ja lapsen

puolivenäläisen taustan korostamisella itsessään ei ollut merkitystä. Haastatteluissa selvisi, että vanhemmat tukevat muuten lapsiensa kaksikulttuurisuutta ja -kielisyyttä. Muutamassa perheessä myös suomalainen vanhempi osaa venäjää sujuvasti, joten venäjää puhutaan kotikielenä. Tutkimustulokset osoittavat kuitenkin, etteivät monet vanhemmat halua venäläisyyden tulevan esille etunimestä.

Lisäksi luvussa 6 selvisi, etteivät monet vanhemmat antaneet tai antaisi lapselleen täysin venäläistä, mutteivät myöskään täysin suomalaista nimeä. Suomalaisista nimistä varsinkaan nimet, joilla on appellatiivinen merkityksellinen pari suomen kielessä, eivät miellytä vastaajia (esimerkiksi *Jorma*, *Uuno*, *Yrjö*). Myöskään semanttiselta sisällöltään neutraalit nimet kuten *Lumi*, *Pyry*, *Satu* ja *Tuuli* eivät miellytä vanhempia, etenkin venäläisiä äitejä. Jotkin suomalaiset nimet vastaajat ovat arvioineet mahdottomiksi, koska niiden appellatiivisilla pareilla on merkitys venäjän kielessä tai päinvastoin. Esimerkiksi nimi *Sami* tarkoittaa venäjäksi *itse*-pronominin 1. persoonan monikkomuotoa, minkä vuoksi se on mielletty mahdottomaksi antaa. Vastaavasti nimi *Arina* ei ole käypä, koska suomeksi *arina* tarkoittaa rostia.

Olen tässä tutkielmassani pyrkinyt pohtimaan nimien suomalaisuutta, venäläisyyttä ja kansainvälisyyttä erikseen vanhempien esittämien vastausten pohjalta. Tältä kannalta nimiaineistoani käsitellessäni olen tullut siihen tulokseen, että nimen suomalaisuudelle, venäläisyydelle ja kansainvälisyydelle on mahdotonta vetää selvää rajaa. Päädyinkin siihen, että poimin aineistostani selvät tapaukset, jolloin nimi on yksiselitteisesti venäläinen (esimerkiksi *Andrej*, *Olga*, *Vasilisa*) tai suomalainen (esimerkiksi *Aino*, *Tuulikki*, *Väinö*).

Vaikka useat aineistoni etunimet ovatkin ymmärrettäviä Suomen ulkopuolella, monet niistä ovat suomalaisessa kirjoitusasussa (esimerkiksi *Aleksanteri*, *Alexi*, *Eeva*, *Saara*). Aineistoni nimet vastaavat äänne- ja tavorakenteeltaan suomalaisia nimiä eli ovat pääosin kaksitavuisia ja vokaaliloppuisia. Aineistoni etunimet noudattavat myös viskurilakia melko hyvin, vaikka muutama poikkeuskin löytyy. Tendenssi poiketa viskurilaista on yleistymässä myös täysin suomalaisilla lapsilla (Kiviniemi 2006: 110–111). Suomalaisissa poikien kalenterinimissä yleisin loppuvokaali on *o*, kun taas omassa aineistossani yleisin vokaali on *i*. *o*-loppuisuuden vähyys selittynee sillä, että venäjän kielessä *o*-vokaaliin loppuvat sanat tarkoittavat yleensä elotonta esinettä,

esimerkiksi ämpäriä (*vedro*), ikkunaa (*okno*) tai pohjaa (*dno*). Voidaan olettaa, että juuri tästä johtuu vanhempien haluttomuus antaa pojalleen *o*-vokaaliin loppuva nimi.

9 TULOSTEN ARVIOINTIA

Tässä tutkimuksessani olen selvittänyt nimervalintaperusteita ja nimien rakennetta perheissä, joissa toinen vanhemmista on syntyperäinen suomalainen ja toinen venäläinen. Nimervalintaperusteiden osalta sain selville nimervalintaperusteiden yleisyysjärjestyksen sekä kaikissa nimissä yhteensä että ensi- ja jälkinimissä erikseen.

Tässä luvussa pyrin vertailemaan saamiani tuloksia Eero Kiviniemen (1982, 2006) tutkimustuloksiin, arvioin tutkimustuloksiani sekä esitän vastaukset johdannossa (luku 1.1) esitettyihin kysymyksiin. Oma aineistoni on paljon suppeampi ja eri ajalta kuin Kiviniemen aineisto⁴⁴, minkä vuoksi tutkimustulokseni eivät ole suoraan verrattavissa Kiviniemen tuloksiin. Tuloksiani ei voi suoraan verrata Kiviniemen tuloksiin myöskään siksi, että olen ryhmitellyt saamani vastaukset hieman eri tavalla.

Suomalais-venäläisten lasten nimervalintaperusteet ovat pääosin samoja kuin täysin suomalaistenkin lasten nimervalintaperusteet. Aineistoni nimervalintaperusteiden yleisyysjärjestys eroaa kuitenkin Kiviniemen tutkimuksen nimervalintaperusteiden yleisyysjärjestyksestä. Tämä selittyy sillä, että aineistossani lasten kaksikulttuurisen taustan vuoksi käytännöllisillä seikoilla on suuri merkitys. Samoihin tuloksiin ovat tulleet Guro Reisæter ja Emilia Aldrin tutkiessaan etunimiä ja niiden valintaperusteita perheissä, joissa toinen vanhemmista on maahanmuuttaja.

Käytännöllisyys on aineistoni yleisin nimervalintaperuste, kun Kiviniemellä se on taas vasta viidenneksi yleisin. Aineistossani nimi suvusta on kolmanneksi yleisin nimervalintaperuste (jos lasketaan ensi- ja jälkinimet yhteen), kun Kiviniemellä se on keskeisin sekä ensimmäisten että jälkimmäisten nimien osalta (Kiviniemi 2006: 131, taulukko). Omassa aineistossani on kolme venäläistä patronyymia, ja vaikka ne osoittavatkin yhteyttä sukuun, olen luokitellut ne erikseen omaksi ryhmäkseen, koska ne ovat suomalaisessa nimistössä niin erikoisia. Omassa aineistossani suvun ulkopuolisilla esikuvilla ei ole niin suurta merkitystä. Toisia lapsia ja kummeja ei ole mainittu

⁴⁴ Suurin osa Kiviniemen aineiston nimenkantajista on syntynyt vuosina 1940–1979 (Kiviniemi 2006: 130).

kertaakaan, myös uskonnollisten esikuvien käyttö on hyvin vähäistä. Sen sijaan aineistossani mieltymys nimeen on toiseksi yleisin nimenvaihtoperuste, kun Kiviniemellä (mp.) se on vasta kolmanneksi yleisin sekä kaikissa nimissä yhteensä että ensi- ja jälkinimissä erikseen.

Tein tutkimusta varten erikseen suomen- ja venäjänkielisen kyselylomakkeen. Lisäksi kerroin, että suomenkieliseen lomakkeeseen saa vastata myös venäjäksi. Tästä huolimatta monet venäläiset vanhemmat vastasivat kyselyyni suomeksi. Näyttää siltä, että vastaukset eivät olleet yhtä perustellusti kirjoitettuja, kuin olisivat voineet olla, jos kaikki olisivat vastanneet äidinkielellään – tämähän on varsin luonnollinen seuraus vieraalla kielellä kirjoittamisesta. Oletan, että tämä on voinut aiheuttaa myös sen, että mieltymyksestä nimeen on tullut toiseksi yleisin nimenvaihtoperuste. Onneksi olen ollut yhteydessä moniin vastaajiin vkontakte.ru-verkoston sivuilla, joiden kautta sainkin paljon tarkentavia vastauksia. Lisäksi sain täydentäviä vastauksia haastattelujen avulla.

Tutkimukseni tuloksia ei voi useasta eri syystä yleistää koskemaan kaikkien Suomessa asuvien suomalais-venäläisten lasten nimenvaihtoperusteita ja nimien rakennetta. Ensinnäkään tulokset eivät ole yleistettävissä, koska aineistoni on suhteellisen suppea. Toiseksi tulosten arviointiin vaikuttaa se, että aineisto on kerätty pääosin verkkokyselyn avulla. Kyselyni ei siis tavoittanut vanhempia, jotka eivät käytä venäläistä vkontakte.ru-sosiaalista verkostoa. Kolmanneksi on huomioitava, että verkkokyselyn vastauksiin on muutenkin suhtauduttava kriittisesti, koska kerrottujen tietojen paikkansapitävyyttä ei ole mahdollista tarkistaa. Vastauksiin on suhtauduttava varauksella myös siksi, että suuri osa vastanneista on venäläisiä äitejä, mikä korostuu mahdottomina pidettyjen nimien vastauksissa. Suomalaisten isien ääni jäi ikään kuin kuulematta.

Tutkimuksen alussa oletin, että aineistoni lapsille halutaan antaa suomalaisen ja venäläisen nimen yhdistelmiä, mutta niitä on aineistossani vähemmän kuin arvelin. Mitään yksiselitteistä vastausta kysymykseen siitä, ovatko aineistoni nimet suomalaisia, venäläisiä vai kansainvälisiä, tutkimukseni tuskin voi antaa.

Käyttämässäni lähteissä ei ole erikseen tutkittu nimenantajien mahdottomina pitämiä nimiä. Tässä tutkimuksessani olen huomionnut ne ja käsitellyt tuloksia luvussa 6. Suurimmat havaitsemani erot perustuvat suomen ja venäjän kielten äännejärjestelmien erilaisuuteen. Tämä näkyy aineistoni nimissä esimerkiksi perheiden pyrkimyksenä

välttää venäläisille vaikeita vokaaleja *y*, *ä* ja *ö*. Toisena erona on se, ettei venäjän kielessä äänteen kvantiteetilla ole merkitystä erottelevaa funktiota. Tämä aiheuttaa sen, että suomalaisen nimen semanttinen sisältö yhdistyy venäläiseen appellatiiviin tai päinvastoin, esimerkiksi *Vesa* ~ *vessa*. Aiemmissä tutkimuksissa ei ole tehty yhtä tarkkaa vertailua.

Tässä tutkimuksessa on tuotu esille nimityypit, joita Suomessa ei ole olemassa, nimittäin venäjän kielen johtimen avulla muodostetut patronyymit. Tällaisia patronyymeja oli muodostettu paitsi venäläisten isien nimistä, myös yhden suomalaisen isän nimestä (ks. luku 5.10). Suomalaisessakin nimiperinteessä on patronyymejä (esim. *Matinpoika*, *Timontytär*), lisäksi johtaminen on suomen kielelle luontainen tapa muodostaa sanoja. Koska venäläisten ja suomalais-venäläisten perheiden määrä on lisääntymässä Suomessa, herää kysymys, yleistyykö venäläisen perinteen mukaisen patronyymin anto Suomessa?

Tähän tutkimukseen osallistuneet vanhemmat ovat pohtineet kaksikulttuurisuutta ja -kielisyyttä nimenvallinnassa. Jotkut vanhemmat ovat vastauksissaan korostaneet haluavansa tuoda esille nimenomaan lapsen venäläistä taustaa joko antamalla venäläisen nimikäytännön mukaisesti ainoastaan yhden etunimen tai valitsemalla hyvin yleisen venäläisen nimen. Useimmissa tapauksissa on valittu neutraaleja, suomalaiseen kieliympäristöön sopivia etunimiä.

Jatkossa olisi kiinnostavaa tutkia tarkemmin, miten kieliympäristö vaikuttaa nimenantoon. Tämän tutkimuksen tuloksia olisi mielenkiintoista verrata siihen, minkälaisia nimiä ja millä perusteilla annetaan Venäjällä asuville suomalais-venäläisille lapsille. Samoin olisi kiinnostavaa tarkastella, ovatko vanhempien mahdollisiksi arvioimat nimet samoja tai samankaltaisia kuin omassa tutkimuksessani.

Lähteet

Ainiala, Terhi – Saarelma, Minna – Sjöblom, Paula 2008: *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Tietolipas 221. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Aldrin, Emilia 2009: The Choice of First Names as a Social Resource and Act of Identity among Multilingual Families in Contemporary Sweden. Teoksessa: *Names in multi-lingual, multi-cultural and multi-ethnic contact. Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences, 17-22 August 2008, York University, Toronto, Canada*. York University, Toronto. Saatavissa: <http://pi.library.yorku.ca/dspace/bitstream/handle/10315/2926/icos23_86.pdf?sequence=1>. [Viitattu 16.4.2013.]

Alestalo, Marjatta – Hämäläinen, Eija 2008: *Venäjän kielioppi: venäjää aikuisille*. 4., korjattu painos. Finn Lectura, Helsinki.

Brown, Anneli 2004: Kvantiteetin oppimisesta. Teoksessa: *Suomen kielen prosodian opettamisen ja oppimisen kysymyksiä*. Kakkoskieli 5. Toim. Boglárka Straszer ja Anneli Brown. S. 117–144. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos, Helsinki.

Dvojnyje imena [verkkojulkaisu]. <http://zags.kurganobl.ru/dvojnye_imena.html>. [Viitattu 12.2.2013.]

Endter, Annekatrin 2011: Living names, naming lives: on the naming practices of Germans living in Finland. A socio-onomastic study. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos, suomen kieli ja kulttuuri.

Forsman, A. V. 2011 [1891]: *Pakanuudenaikainen nimistö: tutkimuksia Suomen kansan persoonallisen nimistön alalla*. Näköispainos. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Hanks, Patrick – Hodges, Flavia 1990: *A Dictionary of First Names*. Oxford University Press, Oxford.

Hurtta, Heikki 2004: Julia, Nico ja Sara. Teoksessa: *Ikkunoita kielen maailmaan*. Toim. Maija Länsimäki ja Helena Suni. S. 196–198. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Helsinki.

Golomidova, M. V. 2005: Russkaja antropologičeskaja sistema na rubeže vekov. *Voprosy onomastiki* 2/2005. S. 11–22. Izdatelstvo Uralskogo universiteta, Jekaterinburg.

Gorbanevski, M. V. 1983: *V mire imjon i nazvanij*. Znanije, Moskva.

Ishakova, H. F. 2000: *Sopostavitelnaja grammatika tatarskih i russkih sobstvennyh imjon*. Nauka, Moskva.

Järvinen, Harma 2001: Isoisältä pojalle, isoäidiltä tyttäreille. Suvun nimien antaminen ja nimenmääräytymistapa esikristilliseltä ajalta nykypäivään. Lisensiaattitutkielma. Jyväskylän yliopiston etnologian laitos.

Kiviniemi, Eero 1982: *Rakkaan lapsen monet nimet. Suomalaisten etunimet ja nimervalinta*. Weilin + Göös, Helsinki.

Kiviniemi, Eero 1993: *Iita Linta Maria. Etunimiopas vuosituhannen vaihteeseen*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Kiviniemi, Eero 2005: Omakieliset etunimet 2000-luvun alussa. *Yliopiston nimipäiväalmanakka 2006*. S. 62–71. Otava, Helsinki.

Kiviniemi, Eero 2006: *Suomalaisten etunimet*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1103. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Kielitoimiston sanakirja [verkkosanakirja 2.0]. <<http://kirjasto.utu.fi>> MOT-sanakirjat. Saatavissa: <<http://mot.kielikone.fi.ezproxy.utu.fi:2048/mot/turkuyo/netmot.exe>>. [Viitattu 16.4.2013.]

Könönen, Silja 2001: Vieraskieliset etunimet. Teoksessa: *Nimien vuoksi*. Toim. Johanna Komppa, Kaija Mallat ja Toni Suutari. S. 106–130. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos, Helsinki.

Lampinen, Arja 1999: Iloisa Sisko ja Reima Veikko – miten kaksosten nimet muodostavat parin? *Sananjalka* 41. S. 81–104. Suomen Kielen Seura, Turku.

Lampinen, Arja 2001: Etunimen valinta – haasteellista kielenkäyttöä. *Kielikello* 2/2001. S. 4–8.

Leino, Pentti 1972: Etunimien suosionvaihteluja. Teoksessa: *Nimikirja. Kalevalaseuran vuosikirja 52*. Toim. Hannes Sihvo. S. 75–98. WSOY, Helsinki.

Lempiäinen, Pentti 2004: *Suuri etunimikirja*. WSOY, Helsinki.

Mikkonen, Pirjo 2005: Etunimet, ikkuna kansakunnan historiaan. Teoksessa: *Etunimet*. 4., uudistettu painos. Toim. Pirjo Mikkonen. S. 17–22. Otava, Helsinki.

Mikkonen, Pirjo 2006: Venäläiset nimet suomen kielessä. *Kielikello* 3/2006. S. 28–30.

Mikola, Marjut 2006: Niilo Nikolai ja Viola Vanilja. Satakuntalaisten lasten kastenimet 2004–2005. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos.

Moskovan siviilirekisteritoimiston tilasto vuonna 2012 syntyneiden poikien suosituimmista nimistä [verkkojulkaisu]. Saatavissa: <http://zags.mos.ru/stat/imena/imena_malchikov.php>. [Viitattu 20.4.2013.]

Mustajoki, Arto 2012: *Kevyt kosketus venäjän kieleen*. Gaudeamus, Helsinki.

Nikonov, V. A. 1974: *Imja i obštšestvo*. Nauka, Moskva.

- Nikonov, V. A. 1988: *Ištšem imja*. Sovetskaja Rossija, Moskva.
- Nikonov, V. A. 1989: Russkije. Teoksessa: *Sistemi litšnih imjon u narodov mira*. Toim. V. A. Nikonov. S. 262–269. Nauka, Moskva.
- Nikunlassi, Ahti 2002: *Johdatus venäjän kieleen ja sen tutkimukseen*. Finn Lectura, Helsinki.
- Nikunlassi, Ahti: Suomen ja venäjän kielen eroista ja yhtäläisyyksistä [blogi]. Saatavissa: <<http://blogs.helsinki.fi/venajaavoiummartaa/suomen-ja-venajan-kielen-eroista-ja-yhtalaisyyksista>>. [Viitattu 25.3.2013.]
- Oja, Heikki 2011: *Suomen kansan pyhimyskalenteri*. Kirjapaja, Helsinki.
- Ojanen, Muusa 1994: *Venäjän kielioppi*. 3. painos. WSOY, Helsinki.
- Paunonen, Heikki 2000: *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii. Stadin slangin suursanakirja*. WSOY, Helsinki.
- Perttunen, Mikko 2011: Juurakon Huldat ja Turhapuron Uunot. Suomen kaikkien aikojen katsotuimpien elokuvien vaikutus suomalaiseen etunimistöön. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos, suomen kieli.
- Pertovski, N. A. 2005 [1996]: *Slovar russkin litšnyh imjon*. 6. painos. Russkie slovari, Moskva.
- Pietarin siviilirekisteritoimiston tilasto Pietarissa vuonna 2012 suosituimmista lasten nimistä [verkkajulkaisu]. <<http://kzags.gov.spb.ru/statistics>> Часто встречающиеся имена детей, 2012. [Viitattu 20.4.2013.]
- Pirkola, Saara 2012: Etunimien herättämät mielikuvat. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos, suomen kieli.
- Pytvänäinen, Liina 2011: Suomalaisten kalenterinimien kielellinen rakenne. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos, suomen kieli.
- Reisæter, Guro 2007: Name choices in bilingual families in Norway. Teoksessa: *Proceedings of the 21st International Congress of Onomastic Sciences*. S. 281–289. Språk- och folkminnesinstitutet, Uppsala.
- Rylov, Ju. A. 2006: *Imena sovstvennyje v evropeiskih jazыkah. Romanskaja i russkaja antroponimika*. AST, Moskva.
- Saarelma, Minna 2006: *Nimipäiväjuhlat*. Kirjapaja, Helsinki.
- Saarelma, Minna 2007: *Nimi lapselle*. Minerva, Helsinki.
- Saarelma-Maunumaa, Minna 2001: Kaimoja ja kummin kaimoja. Samannimisyys henkilönnimisysteemeissä. Teoksessa: *Nimien maailmasta. Kieli 14*. Toim. Kaija Mallat, Terhi Ainiala ja Eero Kiviniemi. S. 192–213. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos, Helsinki.

Saarelma-Maunumaa, Minna 2003: *Edhina ekogidho – names as links: the encounter between African and European anthroponymic systems among the Ambo people in Namibia*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Saarelma-Paukkala, Minna 2013: Oma nimi kullaa kallis. Turun Sanomat, Extra-liite. 2.3.2013. S. 5.

Superanskaja, A. V. 2005: *Slovar russkin litšnyh imjon*. Eksmo, Moskva.

Superanskaja, A. V. 2006: Kak sejtšas nazivajut detej v Rossii. *Nauka i žizn* [verkkolehti]. 3/2006. Saatavissa: <<http://www.nkj.ru/archive/articles/4589>>. [Viitattu 25.3.2013.]

Superanskaja A. V. 2010: *Imja tšerez veka i strany*. 3. painos. KomKniga, Moskva.

Superanskaja, A. V. – Suslova, A. V. 2010: *O russkih imenah*. 5. painos. Azbuka, Sankt-Peterburg.

SVT = Suomen virallinen tilasto: Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. 2012, Liitekuviot 2. Suurimmat vieraskieliset ryhmät 2002 ja 2012. Tilastokeskus, Helsinki. Saatavissa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/2012/vaerak_2012_2013-03-22_kuv_002_fi.html>. [Viitattu: 26.3.2013.]

Tikkala, Saara 2007: Minä olen nimeni. *Virittäjä* 3/2007. S. 450–453.

Tuppurainen, Reetta 2005: Kolmen polven Juhanit ja Kymppitonin Ninna. Etunimien valintaperusteet. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

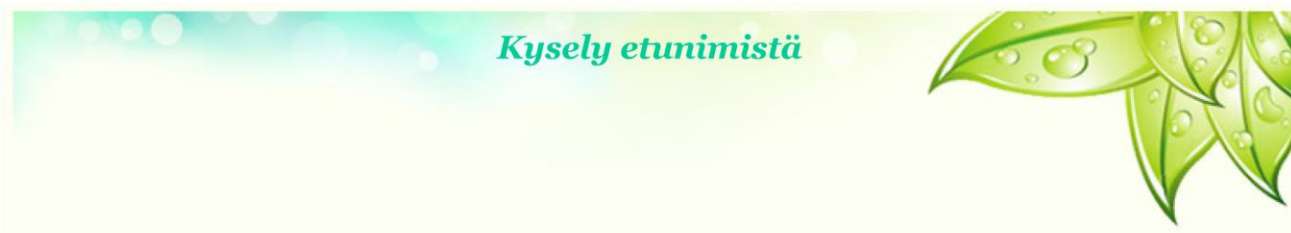
VHO = *Venäläisten henkilönnimien opas. Venäjän federaatiossa käytössä olevia etunimiä muunnoksineen ja sukunimiä*. Toim. Martti Kahla ja Pirjo Mikkonen. 3., laajennettu laitos. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Helsinki 2005.

Vilkuna, Kustaa 2005: *Etunimet*. Toim. Pirjo Mikkonen. 4., uudistettu painos. Otava, Helsinki.

Voutilainen, Hilda 2002: Inkeriläiset ja venäläiset nimet. Teoksessa: *Sukunimi? Etunimi? Maahanmuuttajien nimijärjestelmästä*. Toim. Pirjo Mikkonen. S. 34–40. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Helsinki.

Liitteet

Liite 1: Suomenkielinen kyselylomake

HYVÄT VANHEMMAT!

Olen Turun yliopiston suomen kielen opiskelija ja teen opintoihini liittyvää pro gradu -tutkielmaa. Tutkin lasten etunimien valintaperusteita suomalais-venäläisissä perheissä. Suomalais-venäläisellä perheellä tarkoitan perhettä, jossa toinen vanhemmista on syntyperäinen suomalainen ja puhuu äidinkielenään suomea, toinen venäjää, ja heillä on yhteinen lapsi (lapsia).

Vaikka olisitte eronneet, toivoisin Teidän silti vastaavan kyselyyni.

Minua kiinnostaa esimerkiksi, millä perusteilla lapsille annetaan etunimiä, etunimien määrä (yksi, kaksi tai kolme), kuka ottaa osaa nimien valintaprosessiin jne. Kielentutkijana olen kiinnostunut myös nimien äänne- ja tavurakenteesta: tavujen määrästä, konsonanttityhtymistä sekä vierasperäisistä konsonanteista.

Pyydän Teitä vastaamaan alla oleviin kysymyksiin. Vastauksenne käsitellään luottamuksellisesti, eikä vastaajaa voi tunnistaa lopullisesta työstä.

Jos Teillä on useampi kuin yksi lapsi, täytättehän jokaiselle lapselle erillisen lomakkeen.

Kyselyyn vastaaminen kestää n. 5-10 minuuttia.

Kiitoksia!

Ystävällisin tutkimusterveisin
Ksenia Eskola
kseesk@utu.fi
044 296 69 65

1. Lapsen kaikki etunimet. Mikä näistä on kutsumanimi? *

Esim. Marja Liisa Eveliina, Marja on kutsumanimi.

2. Lapsen syntymävuosi ja -paikka. *

3. Missä kunnassa lapsi asuu nyt? *

4. Millä perustein valitsitte lapsen etunimet? *

Esim. isovanhemman nimen mukaan tai koska nimi kuulostaa kauniilta/kansainväliseltä. Kirjoittakaa kunkin etunimen valintaperusteet.

5. Kuka etunimet valitsi? *

Esim. äiti, isä, vanhemmat yhdessä, isovanhemmat, joku muu (kuka?). Voitte kertoa myös laajemmin, esim. "Sovimme mieheni kanssa, että minä valitsen ensimmäisen nimen ja mieheni toisen. Kolmannen nimen ehdotti mummo."

6. Mitä etunimiä ette koskaan antaisi lapsellenne? Miksi? *

Esim. jos lasta kiusattaisiin nimen takia tms. Kysyttehän mahdollisuuden mukaan myös puolisonne/lapsen toisen vanhemman mielipiteen.

7. Onko lapsellanne lempinimiä? Jos on, kerrottehan kuka niitä käyttää ja missä niitä käytetään?

Esim. Ekaterina -> Jekku: kaverit koulussa; Katjusha: Venäjällä asuva isoäiti. Markus -> Make: suomalaiset kaverit; Markushka: venäjää puhuva äiti.

8. Käyttökö etunimiä valitessanne apumateriaaleja? Mitä apumateriaaleja? *

Esim. nimipäiväkalenteria, nimikirjallisuutta, Väestötietokeskuksen nimipalvelua tms.?

9. Äidin äidinkieli: *

suomi venäjä suomi ja venäjä muu, mikä?

10. Isän äidinkieli: *

suomi venäjä suomi ja venäjä muu, mikä?

11. Minä vuonna venäjää äidinkielenään puhuva vanhempi muutti Suomeen? *

Saanko siteerata vastauksianne nimettömänä? *

Esim. "Valitsimme tyttäremme nimeksi Veeran, koska nimi on käytössä sekä Venäjällä että Suomessa." tai "Halusimme lapsellemme kansainvälisen nimen, ja Camilla sopi erinomaisesti."

kyllä ei

Kuka täytti lomakkeen? *

äiti
 isä
 vanhemmat yhdessä

Muuta

Esim. kommentteja, palautetta.

Vastanneiden kesken arvotaan lastenkirjoja! Halutessanne jättäkää yhteystietonne arvontaa varten.

Nimi

Matkapuhelin

Sähköposti

Опрос об именах

УВАЖАЕМЫЕ РОДИТЕЛИ!

Меня зовут Ксения Эскола, и я учусь на факультете финского языка в университете г. Турку. В настоящее время пишу дипломную работу о выборе имён детей в финско-русских семьях. Под финско-русской семьей в данном случае понимается семья, в которой родной язык одного из родителей финский, а второго – русский, и у них общий ребёнок (дети).

Меня интересует, чем руководствуются родители при выборе имени (имён); сколько имён дают ребёнку (одно, два или три). Кто принимает участие в процессе выбора имён? Как исследователь языка, я хочу проанализировать также строение имен: количество слогов, сочетание согласных, наличие чуждых для финского языка согласных и т.д.

Прошу Вас ответить на нижеуказанные вопросы. Ваши ответы будут рассматриваться конфиденциально; и ни ответчика, ни ребёнка невозможно будет опознать при чтении дипломной работы.

Если у Вас несколько детей, заполните, пожалуйста, для каждого из них отдельную анкету.

Время, затраченное на заполнение анкеты, занимает 5-10 минут.

Заранее благодарю!

С уважением,
Ксения Эскола
kseesk@utu.fi
044 296 69 65

1. Имя (имена) ребенка. Какое из этих имён используется как *kutsumanimi* (используется при обращении, часто первое имя)? *

Напишите, пожалуйста, имена латинскими буквами, например: Marja Liisa Eveliina, kustumanimi Marja

2. Год и место рождения ребёнка. *

3. В каком городе ребёнок проживает сейчас? *

4. На чем Вы основывались при выборе имени (имён) для ребёнка? *

Например, назвали в честь бабушки/дедушки или потому, что имя звучит красиво/интернационально. Напишите, пожалуйста, максимально подробно основания выбора каждого имени.

5. Кто выбрал имена? *

Например, мама, папа, родители вместе, бабушки/дедушки, кто-то другой (кто?). Можете написать также более подробно, напр.: «Договорились с мужем, что я выбираю первое имя, а он – второе. Третье имя было предложено бабушкой».

6. Какие имена Вы никогда бы не дали Вашему ребёнку? Почему? *

Например, если ребёнка могут начать дразнить из-за имени. Если есть возможность, спросите, пожалуйста, также мнение второго родителя.

7. Есть ли у Вашего ребёнка уменьшительно-ласкательные имена? Если есть, расскажите, пожалуйста, кто и где их использует?

Например, Ekaterina -> Jekku: друзья в школе; Katjusha: бабушка, которая живёт в России. Markus -> Make: финские друзья; Markushka: мама (русскоговорящая), то есть я.

8. Использовали ли Вы при выборе имени (имён) вспомогательные материалы? Какие? *

Например, финский/русский календарь именин, литературу об именах, интернет-сервис имён (nimipalvelu) от центра регистрации населения и т.д.?

9. Родной язык мамы: *

- финский русский финский и русский другой, какой?

10. Родной язык папы: *

- финский русский финский и русский другой, какой?

11. В каком году русскоговорящий родитель переехал в Финляндию? *

Разрешаете ли Вы цитировать Ваши ответы (анонимно)? *

Например, «Выбрали для доченьки имя Вера, т.к. имя используется как в России, так и в Финляндии.»; «Хотели для ребёнка интернациональное имя, и имя Камилла подошло отлично!».

- да нет

Кто заполнил анкету? *

- мама
 папа
 родители вместе

Дополнительно.

Например, комментарии, отзыв.

Среди ответивших разыгрываются детские книги! Если Вы хотите участвовать в розыгрыше, оставьте, пожалуйста, данные для связи с Вами.

Имя

Номер телефона

Электронная почта

Liite 3: Haastattelukysymykset

1. Oliko nimen valitseminen helppoa? Milloin nimi oli lopullisesti valittu?
2. Tiesittekö lapsen sukupuolen etukäteen? Oliko Teillä nimiehdotuksia molempia sukupuolia varten?
3. Mitä mieltä olette useamman kuin yhden etunimen antamisesta lapselle?
4. Oliko etunimen sopivuus sukunimen kanssa tärkeää?
5. Oliko tärkeää, että nimeä ei voi muunnella?
6. Korostatteko Te lapsenne kasvatuksessa hänen kaksikulttuurisuuttaan?
7. Onko lapsella Venäjän kansalaisuus?
8. Oletteko tyytyväinen omaan nimeenne?

Liite 4: Tyttöjen etunimet aakkostettuna alkukirjaimen mukaan

1. nimet		2. nimet		3. nimet
Aino	Liisa	Aino	Orvokki (2)	Anastasia
Aleksandra	Lila	Aleksandra (3)	Pauliina	Emilia
Alexandra (2)	Lilli	Alessia	Rebekka	Gali
Alina (2)	Marija (2)	Alexandra (2)	Rosa	Hanneli
Alisa	Melina	Anastasia (3)	Satu	Helena
Alisia	Milda	Annika	Sofia (3)	Jurivna
Anastasia	Milena	Diana	Soile	Katerina
Anastasija	Milla	Eeva	Tanja	Liisa
Anita	Monica	Elena (2)	Tea	Maria (2)
Anna (6)	Nella	Elina (6)	Tuulikki	Marjatta
Annika	Nina	Elisabet	Valentina (3)	Nicole (2)
Camilla	Nora	Elisabeth	Varvara	Pelageja
Claudia	Olivia	Ella	Victoria	Tatjana
Eeva (4)	Oliwia	Ellen		Vadimovna
Ekaterina	Paulina	Emilia (7)		
Elizabeth	Piia	Esmeralda		
Elsa	Riitta	Estella		
Elvira	Saara	Evelina		
Emilia (3)	Sanna (3)	Fiona		
Erika	Sanni	Grete		
Eveliina	Serafima	Heleena		
Felicia	Silja	Ida		
Gloria	Silvia	Iiris		
Gutiana	Sinaida	Inna		
Hanna	Sofia (3)	Isabel		
Heidi	Taina	Johanna (3)		
Irene	Valeria	Jolanda		
Jaana	Vasilisa	Julia (3)		
Janina	Veera	Karoliina		
Joanna	Vera	Katariina		
Jonna-Marika	Viola-Viktoria	Katarina		
Julia (4)		Kristiina		
Karina		Mari		
Katarina (2)		Maria (3)		
Katja		Marika		
Katrina		Marja (2)		
Kiira		Marjatta		
Krista		Maya		
Ksenija		Mikovna		
Laura (2)		Olga		
Leena		Olivia		

Liite 5: Poikien etunimet aakkostettuna alkukirjaimen mukaan

1. nimet		2. nimet		3. nimet
Aaron	Rauli	Aarne	Petteri (2)	Aleksandr (2)
Aleksander	Santeri	Aaron	Rainer	Aleksanteri
Aleksi (7)	Sauli	Aleksander	Samuel	Antero
Alex (2)	Simeon	Aleksi	Sebastian	Eino
Alexander	Teemu	Alpo	Taavi	Ilmari
Anders	Timo (2)	Antero	Tapio	Konstantin
Andrei	Tomas	Antti (2)	Tero	Kristian
Anton (3)	Tommi	Artemi	Veikko (2)	Leo
Antti	Tuomas	Arthur	Victor	Mikael
Artjom	Valtteri	Arttu	Viljami	Olavi (2)
Artturi	Vesa	Axel	Väinö	Pietari
Benjamin	Viktor	Daniel (2)	Zacharias	Sergei
Daniel (5)	Viljam	Eerik		Tapani
David	Ville	Eero		Uolevi
Eemil (2)		Elias		
Eero		Emil		
Eino		Esa		
Elias		George		
Emil		Herman		
Hugo		Iiro		
Ilja (4)		Iivari		
Janne		Ilmari (2)		
Joel		Janne (2)		
Juri (2)		Jasper		
Kiril		Johannes (4)		
Kristian (2)		Juhani		
Lars		Juho (2)		
Lauri (2)		Kari		
Leevi		Konstantin		
Leo (3)		Kristian		
Leonardi		Lauri		
Lukas		Leonid		
Luukas-Daniel		Luka		
Maksim		Maksim		
Marek		Markku		
Marko		Matti		
Matias (2)		Matti-Viljami		
Matvei		Mikael (5)		
Max (2)		Oiva		
Mika		Olavi (5)		
Mikael (5)		Onni (2)		
Mitja (2)		Oskar		
Nikita		Otto		
Niklas (2)		Pertteli		
Oliver		Petri (2)		

Liite 6: Tyttöjen etunimet aakkostettuna loppukirjaimen mukaan

1. nimet	
a Aleksandra	
a Alexandra (2)	
a Alina (2)	
a Alisa	
a Alisia	
a Anastasia	
a Anastasija	
a Anita	
a Anna (6)	
a Camilla	
a Claudia	
a Eeva (4)	
a Ekaterina	
a Elsa	
a Emilia (3)	
a Erika	
a Eveliina	
a Felicia	
a Gloria	
a Gutiana	
a Hanna	
a Jaana	
a Janina	
a Joanna	
a Julia (4)	
a Karina	
a Katarina (2)	
a Katja	
a Katrina	
a Kiira	
a Krista	
a Ksenija	
a Laura (2)	
a Leena	
a Liisa	
a Lila	
a Marija (2)	
a Melina	
a Milda	
a Milena	
a Milla	
a Monica	
a Nella	

2. nimet	
a Aleksandra (3)	
a Alessia	
a Alexandra (2)	
a Anastasia (3)	
a Annika	
a Diana	
a Eeva	
a Elena (2)	
a Elina (5)	
a Ella	
a Emilia (7)	
a Esmeralda	
a Estella	
a Evelina	
a Fiona	
a Heleena	
a Ida	
a Inna	
a Johanna (3)	
a Jolanda	
a Julia (3)	
a Karoliina	
a Katariina	
a Katarina	
a Kristiina	
a Maria (3)	
a Marika	
a Marja (2)	
a Marjatta	
a Maya	
a Mikovna	
a Olga	
a Olivia	
a Pauliina	
a Rebekka	
a Rosa	
a Sofia (3)	
a Tanja	
a Tea	
a Valentina (3)	
a Varvara	
a Victoria	
e Grete	

3. nimet	
a Anastasia	
a Emilia	
a Helena	
a Jurivna	
a Katerina	
a Liisa	
a Maria (2)	
a Marjatta	
a Pelageja	
a Tatjana	
a Vadimovna	
e Nicole (2)	
i Gali	
i Hanneli	

Liite 7: Poikien etunimet aakkostettuna loppukirjaimen mukaan

1. nimet	
a	Ilja (4)
a	Mika
a	Mitja (2)
a	Nikita
a	Vesa
d	David
e	Janne
e	Ville
i	Aleksi (7)
i	Andrei
i	Antti
i	Artturi
i	Juri (2)
i	Lauri (2)
i	Leevi
i	Leonardi
i	Matvei
i	Rauli
i	Santeri
i	Sauli
i	Tommi
i	Valtteri
k	Marek
l	Daniel (5)
l	Eemil (2)
l	Emil
l	Joel
l	Kiril
l	Mikael (5)
m	Artjom
m	Maksim
m	Viljam
n	Aaron (4)
n	Anton (3)
n	Benjamin
n	Kristian (2)
n	Simeon
o	Eero
o	Eino
o	Hugo
o	Leo (3)
o	Marko
o	Timo (2)
r	Aleksander

2. nimet	
a	Esa
a	Luka
a	Oiva
d	Leonid
e	Aarne
e	George
e	Janne (2)
i	Aleksi
i	Antti (2)
i	Artemi
i	Iivari
i	Ilmari (2)
i	Juhani
i	Kari
i	Lauri
i	Matti
i	Olavi (5)
i	Onni (2)
i	Pertteli
i	Petri (2)
i	Petteri (2)
i	Taavi
i	Viljami
k	Eerik
l	Axel
l	Daniel (2)
l	Emil
l	Mikael (5)
l	Samuel
m	Maksim
n	Aaron
n	Herman
n	Konstantin
n	Kristian
n	Sebastian
o	Alpo
o	Antero
o	Eero
o	Iiro
o	Juho (2)
o	Otto
o	Tapio
o	Tero
o	Veikko (2)

3. nimet	
i	Aleksanteri
i	Ilmari
i	Olavi (2)
i	Pietari
i	Sergei
i	Tapani
i	Uolevi
l	Mikael
n	Konstantin
n	Kristian
o	Antero
o	Eino
o	Leo
r	Aleksandr (2)

Liite 8: Aineiston nimien aakkostettu hakemisto

A

Aarne, 54, 92
Aaron, 34, 35, 58, 59, 92
Aino, 39, 45, 56, 60, 61, 95
Aleksander, 46, 47, 50, 65, 91, 96
Aleksandr, 37, 41, 46, 47, 91
Aleksandra, 36, 37, 39, 40, 72, 73, 93, 96
Aleksanteri, 51, 65, 93
Aleksi, 34, 35, 40, 46, 48, 50, 61, 62, 71
Alessia, 62, 96
Alex, 34, 44, 45, 50, 91
Alexander, 50, 61, 62, 91, 96
Alexandra, 43, 49, 51, 72, 91, 96
Alina, 32, 39, 49
Alisa, 49
Alisia, 52, 53
Alpo, 46, 47
Anastasia, 39, 40, 43, 54, 59, 63, 64, 93, 94, 97
Anastasija, 93, 94
Anders, 44, 50
Andrei, 40, 44, 95
Anita, 32
Anna, 32, 35, 38, 39, 43, 49, 56, 57, 63, 94, 97
Annika, 43, 44, 54
Antero, 46, 47
Anton, 34, 50, 53, 64, 96
Antti, 41, 46, 47
Artemi, 95
Arthur, 41, 44, 91
Artjom, 71, 91
Arttu, 51, 95
Artturi, 40, 71
Atrjom, 95
Axel, 55, 91

B

Benjamin, 58, 89

C

Camilla, 49, 89, 91
Claudia, 49, 52, 89, 91

D

Daniel, 34, 35, 36, 40, 41, 50, 51, 71, 97
David, 50, 53, 91
Diana, 72

E

Eemil, 40, 44, 53, 92
Eerik, 46, 47, 92
Eero, 34, 35, 46, 47, 53, 92
Eeva, 32, 33, 38, 39, 49, 51, 56, 67, 70, 92, 95
Eino, 41, 44, 53, 73
Ekaterina, 39, 94
Elena, 45, 64
Elias, 34, 35, 40, 58, 59, 60, 73
Elina, 40, 45, 46, 54, 97
Elisabet, 45
Elisabeth, 40, 41, 54, 90
Elizabeth, 52, 70, 90, 91
Ella, 40, 45
Ellen, 40, 49
Elsa, 49
Elvira, 39
Emil, 50, 55, 59, 60
Emilia, 32, 36, 39, 40, 43, 49, 51, 54, 97
Erika, 49, 60, 70
Esa, 46, 47, 93
Esmeralda, 59, 96
Estella, 67, 68, 96
Eveliina, 49, 92, 95

F

Felicia, 89, 91, 96
Fiona, 40, 41, 89, 91, 96

G

Gali, 91
George, 73, 91, 96
Gloria, 56, 91
Grete, 40, 54, 62, 91, 96
Gutiana, 43, 91, 95, 96

H

Hanna, 32
Heidi, 32, 33, 70, 71
Heleena, 45, 92, 95
Helena, 54
Herman, 46, 48
Hugo, 34, 35, 50, 61, 91

I

Ida, 40, 93
Iiris, 40, 92
Iiro, 46, 47, 92
Iivari, 59, 60, 92
Ilja, 34, 35, 40, 53, 58, 91, 95
Ilmari, 46, 47, 48, 54, 55, 95
Inna, 64, 95
Irene, 32

J

Jaana, 32, 92, 95
Janina, 32
Janne, 34, 36, 46, 47
Jasper, 41
Jelenan, 95
Joanna, 32, 33, 52
Joel, 44
Johanna, 54
Johannes, 46, 47, 59
Jolanda, 51, 96
Jonna-Marika, 39, 56, 86
Juho, 46, 47, 48
Julia, 32, 33, 39, 40, 45, 49, 51, 60, 61, 97
Juri, 34, 44

Jurivna, 69, 95, 97

K

Kari, 73
Karina, 39
Karoliina, 40, 92, 95
Katariina, 36, 37, 52, 92, 95
Katarina, 32, 45, 46, 52, 72
Katerina, 45, 46
Katja, 32, 33, 95
Katrina, 32
Kiira, 32, 49, 92
Kiril, 34, 53, 64, 91, 95
Konstantin, 41, 46, 47, 91
Krista, 32, 43
Kristian, 41, 44, 50, 51, 54, 73
Kristiina, 40, 92
Ksenija, 56, 57, 63

L

Lars, 34, 36, 50, 53, 94
Laura, 32, 39, 49
Lauri, 46, 47, 71, 72
Leena, 56, 57, 92, 95
Leevi, 34, 36, 40, 92
Leo, 34, 35, 50, 64, 65, 93
Leonardi, 40, 53, 96
Leonid, 46, 48, 55, 65, 91
Lev, 67
Liisa, 36, 37, 43, 44, 92
Lila, 38, 39
Lilli, 39, 70, 71
Luka, 55
Lukas, 34, 35, 50, 53, 55, 61, 71, 72
Luukas-Daniel, 50, 61, 86, 92

M

Maksim, 34, 36, 40, 41, 50, 91
Marek, 71, 91, 96
Mari, 54
Maria, 36, 37, 45, 46, 51, 54, 64, 94, 96, 97

Marija, 39, 43, 49, 96
 Marika, 36, 56
 Marja, 36, 37, 67, 68, 96
 Marjatta, 45, 95
 Markku, 73
 Marko, 34, 35, 50
 Matias, 34, 53, 67
 Matti, 41
 Matti-Viljami, 46, 86
 Matvei, 34, 35, 40, 67, 95
 Max, 34, 50, 61, 71, 91, 93, 94
 Maya, 45
 Melina, 60, 61, 70, 71
 Mika, 34, 35
 Mikael, 34, 35, 37, 40, 41, 46, 47, 48, 51, 53, 58,
 71, 97
 Mikovna, 69, 95, 97
 Milda, 43
 Milena, 39, 72, 73
 Milla, 38, 39, 49
 Mitja, 34, 35, 44, 45, 53, 58, 91, 96
 Monica, 56, 91

N

Nella, 70, 71
 Nicole, 40, 41, 59, 91
 Nikita, 34, 40, 53, 65, 91, 95
 Niklas, 40, 50, 58
 Nina, 43
 Nora, 32, 33, 39, 49, 92

O

Oiva, 46, 47, 95
 Olavi, 46, 47, 48, 54, 97
 Olga, 36, 45, 91, 95
 Oliver, 34, 35, 50, 53, 55, 61, 71, 72, 91
 Olivia, 60, 61, 96
 Oliwia, 39, 49, 91, 96
 Onni, 55, 68, 95
 Orvokki, 45, 46, 54, 95

Oskar, 37, 41
 Otto, 46, 48

P

Pauliina, 40, 92, 95
 Paulina, 32, 33, 43, 44, 60
 Pelageja, 42, 45, 46, 91, 95
 Pertteli, 46
 Petri, 46, 54
 Petteri, 46, 47, 68
 Pietari, 73
 Piia, 39, 92

R

Rainer, 37, 41, 54
 Rauli, 58
 Rebekka, 40, 72
 Riitta, 56, 57, 92, 95
 Rosa, 45, 46, 95

S

Saara, 39, 49, 92
 Samuel, 37
 Sanna, 32, 33, 43, 44
 Sanni, 60, 61, 67
 Santeri, 40
 Satu, 40
 Sauli, 34, 35, 67, 71
 Sebastian, 73
 Serafima, 56, 91, 95
 Sergej, 46, 47, 91, 95
 Silja, 52
 Silvia, 56, 57
 Simeon, 34, 58, 91
 Sinaida, 43, 95
 Sofia, 36, 39, 40, 49, 54, 56, 59, 91, 94, 97
 Soile, 59, 67, 68

T

Taavi, 41, 73, 92
 Taina, 32, 39, 66, 67, 68

Tanja, 54, 95
Tapani, 46, 47
Tapio, 46, 47, 95
Tatjana, 45, 95
Tea, 93
Teemu, 34, 40, 91, 92
Tero, 54, 55, 59
Timo, 34, 35, 71, 72
Tomas, 34, 42, 50, 71, 72
Tommi, 40
Tuomas, 38, 40
Tuulikki, 40, 92, 95

U

Uolevi, 46, 47, 89

V,W

Vadimovna, 69, 93, 95, 97
Valentina, 45, 54, 64, 95

Valeria, 56, 57
Valtteri, 40, 50, 51
Varvara, 45, 46, 95
Vasilisa, 56, 57, 60, 61, 70, 95
Veera, 32, 33, 39, 60, 61, 92, 96
Veikko, 46, 47, 95
Vera, 32, 52, 53, 70, 96
Vesa, 44
Victor, 46, 47, 91, 96
Victoria, 45, 46, 91, 96
Viktor, 44, 50, 91, 95, 96
Viljam, 34, 35, 36, 40, 50, 91
Viljami, 54, 55
Ville, 40
Viola-Viktoria, 39, 86
Väinö, 34, 46, 47, 91, 95

Z

Zacharias, 51, 54, 89, 91, 96

Liite 9: Venäjänkieliset sitaatit

ⁱ Главным требованием мамы было, чтобы имена не начинались на букву J, потому что планировалось обоими родителями дать детям два гражданства, и с переводом имени на русский язык могли быть проблемы. (Ä ven 63, 64.)

ⁱⁱ Второе имя (что очень важно для финнов) дали в честь бабушки ребенка, которого уже нет в живых. Для меня второе имя значения не имеет (ведь оно только для паспорта), поэтому я, конечно же, уступила. (Ä ven 82.)

ⁱⁱⁱ Первое имя должно быть достаточно международным, то есть таким, которое есть во многих странах. + с нашей семьей можно переехать куда угодно. Все учитывать невозможно. У меня двоюродные братья живут в Конго, франкоговорящие. Это тоже принималось во внимание, правда, в меньшей степени, но все равно. (Ä ven 79.)

^{iv} *Claudia*: т.к. у мужа нетипичная для Финляндии фамилия, то мы специально избегали чисто финских или чисто русских имен. Мы выбирали имена, которые «универсальны», т.е. красиво звучат на многих языках и хорошо сочетаются между собой с фамилией. (Ä ven 131.)

^v *Элина* же выбиралась просто по созвучию, причем как к первому имени, так и к фамилии. (Ä ven 27.)

^{vi} Ко вторым именам было только одно требование – созвучно с первым. Выбрали достаточно финские имена, но это не было принципиально. Ну и, конечно же, оба родителя хотели двойняшкам «красивые», созвучные между собой имена. (Ä ven 63, 64.)

^{vii} Когда я училась в школе, да и не только, наверно в этом дело, а в период моего детства и юности в Санкт-Петербурге вокруг было всегда много *Лен*, и в том числе мои лучшие подруги (их две) Лены, и просто хорошие подруги – *Лены*, и поэтому это имя мне очень родное. (Ä ven 147.)

^{viii} *Никлас* – интернациональное имя. Муж не хотел русских имен. Потом я хотела покрестить Николаем, в честь Николая чудотворца, и когда муж предложил из многих имен в списке *Никлас*, я согласилась. (Ä ven 55.)

^{ix} Когда м давали имя *Анастасия*, то я предполагал, что ее будут/могут дразнить *Nasta*. Так и было в действительности. Но мы хотели, чтобы дети доказали своим именем, что главное – не имя, то есть не то, что имя русское, а чтобы показать силу характера. У детей имя, отчество, фамилии русские. Проблем, конечно, было много в школе. Теперь меньше... Я филолог по специальности и к выбору имени подхожу очень ответственно. Читал до рождения детей про имена, этимологию, с женой думали о том, как дети будут чувствовать себя в Финляндии с русскими именами, отчествами и фамилиями, но остановились на русских именах. Финскими именами я, наверное, не назвал бы детей, так как имена для меня – это часть России, русской культуры. Чтобы иметь русское имя в Финляндии, надо доказать, что ты – русский, и не бояться, что тебя дразнят *gussä*. Русское имя это как флаг. (I ven 113, 114.)

^x Сразу сошлись во мнении, что русскими именами называть не будем, т.к. ребенку жить в Финляндии. В дальнейшем могут возникнуть трудности в садике и школе, в общении со сверстниками.

^{xi} Я не дала бы чисто финское или русское имя в качестве первого, например *Kiia* или *Пелагея*, а также «говорящее» имя, старинное, экзотичное, отягощенное различными ассоциациями (историческими, из телесериалов).